

1985
Gruodis — December
Nr. 10

KARYS

KARYS

1985
Nr. 10 (1617)

Leidžia — L.K.V.S. RAMOVĖ

TURINIO SKYRIAI: Karinės Žinios, Mokslas ir Technika, Spaudoje Pasižvalgius,
Kronika ir Šaulių priedas — Tremties Trimitas
Redaktorius — Balys Raugas, 415 Main St., Delran, N.J. 08075
Administratorius — Alfonsas Samušis

KARYS išleidžiamas kiekvieno mėnesio pradžioje. Jam skiriamus straipsnius siųsti redaktoriaus adresu. Įvairių autorių straipsniai, skelbiami KARYJE, nevisada reiškia redakcijos nuomonę. Straipsniai gali būti trumpinami bei taisomi. Korespondencijos spausdinamos tik apie ramovėnų, šaulių ar birutiečių veiklą bei jų narius. Rankraščiai redakcijoje nesaugomi.

Prenumerata JAV-bėse ir užsienyje: metams U.S. \$17.00, pusmečiui U.S. \$9.00, atskiro nr. U.S. \$2.00.
Pinigus siųsti šiuo adresu: KARYS 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207, USA

Cekius arba Money Orders adresuoti tik KARYS vardu, - ne "Warrior" ar kt.
Keisdami adresą nedelsdami praneškite KARIUI, pažymėdami naująjį ir senąjį adresą.

KARYS (ISSN 0022-9199) is published monthly except July and August by Lithuanian Veterans Assoc. RAMOVĖ, a Not-For-Profit Corporation, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. Subscription \$17.00 per year (single copy \$2.00). Second class postage paid at Brooklyn, N.Y. Postmaster. Send Address changes to: KARYS, 341 Highland Boulevard, Brooklyn, N.Y. 11207

TURINYS

Madona	viršelis
Žiema Dzūkijos kaime	virš. 4 psl.
Anatolijus Kairys — Betliejaus šviesoje	433
T. Jonas Borevičius — Gimimo šviesoje	433
J. Abraitis — Tragiškieji Lietuvos kariuomenės momentai	435
Dr. K. Ēringis — Lietuvos karių mirtis	437
B. B. — Amerikos generolas Pattonas	442
Su pagarba ir dėkingumu Los Angeliečiams	446
Kario leidėjai minėjo 35-tį	456
P. Matekūnas — N. Y. ramovėnų veikla	462
KARIO SKYRIAI:	
Karinės žinios	464
Mūsų spaudoje pasižvalgius	466
Kronika	467
ŠAULIŲ PRIEDAS:	
Tremties trimitas	469
Rašo A. Gustaitis, A. Sukauskas, J. Pažėra ir kt.	

ATSTOVAI:

Baltimore — K. Česonis, California — A. Audronis, Chicago — K. Juškaitis, Cleveland — J. Citulis,
Aurora, Col. — Br. Masiokas, Australia — V. Šalkūnas

PLATINTOJAI

AUSTRALIJOJE

Albertas Žvirblis, 65 Walscott St., North
Geelong, Vic. 3215
W. Paluk, 1 Brentnall Ave., Blair Athol
5084, SA
S. Pačėsa, 7/31 Valentine Street, Yagoona,
NSW, 2199

KANADOJE

TORONTO, ONT. — V.A. Aušrotas,
St. Prakapas.

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE

BOSTON, MA — S. J. Minkus
CHICAGO, IL — "Gifts International",
"Parama", Baly's Radio & Television
DETROIT, MI — V. Čižauskas (Šv.
Antano Parapijos Spaudos Kioskas),
V. Perminas
OMAHA, NB — Jonas Smailys
WATERBURY, CT — "Spauda"
WOODHAVEN, NY — "Romuva"

V. VOKIETIJOJE

Juozas Nevulis, 6793 Bruchmuehlbach-
Miesau 2 Bahnhofstr. 11

ANGLIJOJE

S. Kasparas, 32 Puteaux House, Roman
Road, London E 2. ORF, England

SPAUSDINA

Franciscan Press
341 Highland Blvd. Brooklyn, N.Y. 11207

Isteigtas Lietuvoje 1919 —
Nepriklausomybės kovų —
metais.

KARYS

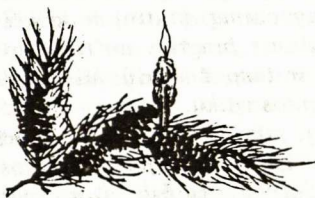
Atgavintas Jungtinėse
Amerikos Valstybėse 1950
metais.

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 10 (1617)

Gruodis - December

1985

KALĖDŲ ŠVENČIŲ ir NAUJŲJŲ METŲ proga sveikiname
KARIO mielus SKAITYTOJUS, RĖMĖJUS ir BENDRADARBIUS,
nuoširdžiai linkėdami visiems laimės ir sveikatos, o taip pat
ir ryžto tęsti kovą dėl Lietuvos.

KARYS

GIMIMO ŠVIESA

ANATOLIJUS KAIRYS

Užgimsta Kristus mažame tvartelyje—
Su Juo užgimsta ir Žmogus.
Aš stoviu nusižeminęs prie kelio,
Klausau, ką sako man dangus.

Ką sako man liepsnojanti Aušrinė,
Staiga iškilus virš galvos.
Ateina Jis, matau, ką tik užgimęs,
Iškėlęs vėliavą taikos.

Krūtinę mano šilima užlieja—
Ir aš gimiau kartu su Juo!
Klaidi širdis ir siela palengvėja,
Nusirita sunkus akmuo . . .

Užgimęs Kristus — tai vilties švieselė
Tėvynės skausmo naktyje.
Kelionėje praradęs vieną kelią,
Randu aš naują Kristaus gimime.

Čikaga, 1985-XII-1

BETLIEJAUS ŠVIESOJE

T. JONAS BOREVIČIUS, S.J.

“Kai viskas sušvinta, nutyla pasaulyje, namuose ir širdyse — mes švenčiame Kalėdas.”

Tai diena, kurią mes išgyvename kažką paslaptingo, nuostabaus, artimo ir mielo. Tai metų vienkartinė šventė, kuri visus suartina, sujungia

nuostabiu saistu. Visi pasijuntame artimi ne tik su visais šeimos pastogėje, bet ir su anuo, toliau nuo mūsų gyvenančiu, keistu kaimynu. Kažką artimo jausdavom net ir ūkyje esančiam gyvuliui. Dažnas mūsų dar prisimena, kai Kačių

vakarą nešdavome aną kvepiantį sieną nuo Kūčių stalo gyvulėliams, lyg norėdami ir su jais pasidalinti mus visus jungiančia broliška dvasia bei nuotaika.

Visą šį džiaugsmą, visą ilgesį su visais suartėti, visiems atleisti, dovanoti, visiems ištiesti savo ranką, gero linkėti, — mumyse kuria toji didžioji Tikrovė, kas giliausia prasme Kalėdos yra vienybės šventė.

Praamžių Kūrėjas, kurio esmė yra meilė, švento nuostabiu jautrumu paklydusiam žmogui ir įkūrė šią vienybės šventę.

Vienybės šventė tarp Dangaus ir žemės. Šia prasme ši šventė yra tokia paslaptinga ir nuostabi, kad ji savo dvasia gaubia Visatą ir yra kūrėja šios nuostabios, visus jungiančios džiaugsmo ir nuotaikos žmogaus dvasios ir jo gyvenimo.

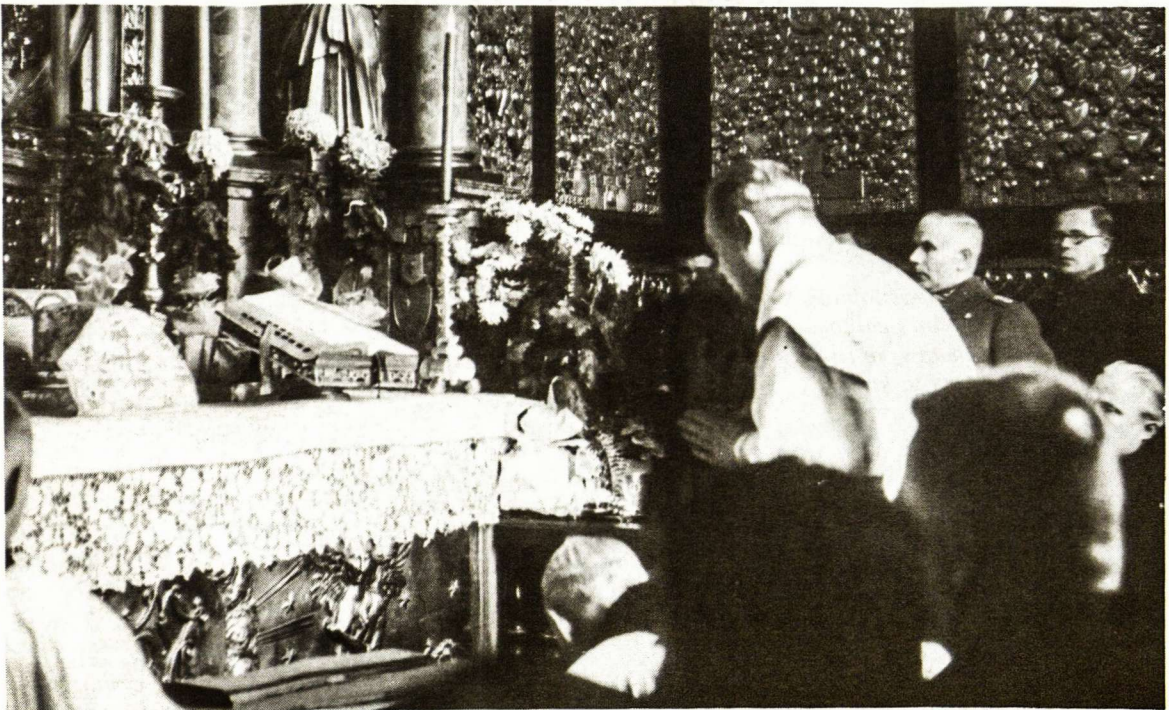
Kalėdų šventės visus vienijanti dvasia visad būdavo lietuviu giliai ir jautriai išgyvenama, bet dabarties mūsų gyvenamasis momentas padaro šios šventės dvasių ypatingai svarbia ir aktualia. Esame išblaškę plačiame pasaulyje. Ir kas mus sujungs? Išblaškytos yra mūsų dvasinės jėgos. Nieks iš svetimų nesirūpina nei mūsų pavergtos

tėvynės skaudžia dalia, nei josios išblaškytų vaikų likimu. Priešingai, tamsios jėgos iš Rytų ir Vakarų nori matyti mus silpnus, ne tik išblaškytus, bet ir susiskaldžiusius. Todėl dabarties didžioji krikščioniška ir tautinė misija bei pareiga paliekama vykdyti pačiam lietuviui. Gi tai atlikti yra įmanoma tik visų lietuvių jungtine pastanga, Dangaus palaimai lydint. Bet koks mūsų jėgų blaškymas bet kokiu motyvu, asmeniniu ar grupiniu, sudaro rimtą pavojų lietuvių tautinei bei krikščioniškai jo egzistencijai išėivijoje ir anapus.

Šia prasme Kalėdos, nešdamos mums džiaugsmą ir dangaus palaimą, turi nuskaidrinti mūsų žvilgsnį į visą gyvenimą, tautinį ir krikščionišką. Ši šventė yra šaltinis jungties ne tik tarp Kūrėjo ir kūrinio, bet ir tarp žmonių, visų labiausiai tarp tos pačios tautos vaikų.

Jungtis širdžių, minčių ir pastangų, kuria dvelkia Kalėdos, yra galima visoje žmogiškosios būties plotmėje. Sąlygą skelbia mums pats Dangus Kalėdų proga: "Ramybė geros valios žmonėms!" ...

Tai sunki misija žmogui, bet gimusi Meilė mus gavins, stiprins ir ves einančius šiuo geros valios keliu.

1939 m. spalio mėn. 29 d. 1 p.p. kapelionas kun. Keblaitis laiko pirmąsias Mišias Aušros Vartų koplyčioje, pulkui tik atžygiavus į Vilnių. Nuotraukoje matyti ir Vilniaus žygio rinktinės vadas gen. Vitkauskas

TRAGIŠKIEJI LIETUVOS KARIUOMENĖS MOMENTAI VILNIUJE 1940 M. BIRŽELIO 15 – RUGPJŪČIO 3 d.

(Tąsa iš Kario 9 nr.)

JONAS ABRAITIS

Minimas laikotarpis galutinai pakeitė santvarką ir politinę padėtį. Lietuva tapo okupuota, įjungta į Sovietų Sąjungą ir įvesta sovietinė sistema. Prisimenu to laikotarpio tragiškąsias dienas Vilniuje. Nuo ryto iki vakaro okupanto pataikūnai, su iškeltomis kumštimis, su neapykanta ir kerštu pavergtajam, važinėjo po miesto gatves ir vis tą patį kartojo: “Mirtis liaudies priešams, suimti, sunaikinti buržuazinę išnaudotojų klasę”!

Keletą kartų dalyvavau Napoleono, Ožeškienės, Lukiškių aikštėse suruoštuose viešuose mitinguose. Laisvu nuo darbo laiku, pakeitę uniformas civiliais drabužiais, su draugais nueidavome į tokius mitingus. Įsimaišę į juodą minią stebėdavome parsidavėlių išdaigas. Stačiai buvo baisul! Vieną liepos mėn. paskutinės savaitės pavarą Napoleono aikštėje vyko didelis mitingas. Į mitingą susirinko labai daug žmonių, daugiausia smalsuolių stebėtojų, visiškai nepritariančių rengėjų tikslams ir idėjoms. Aikštės viduryje stovėjo trys sunkvežimiai. Viename sunkvežimyje buvo padaryta platforma su trimis stulpais, ant kurių buvo pakartos trys iškamšos: prezidentas Smetona, gen. Nagevičius ir buvęs min. pirm. kun. Mirolas. Kituose sunkvežimiuose buvo 25 - 30 agitatorių ir komjaunuolių su raudonomis vėliavomis, iš kurių keli buvo apsirengę Lietuvos kariuomenės kareivių uniforma. Tie “kareiviai” man priminė ne tikrus kareivius, bet kaimo daržuose matytas baidykles, kadangi jie buvo apsmukusiomis kelnėmis ir diržais, atsegtomis palaidinėmis ir netvarkingai uždėtomis kepurėmis. Kas per vieni buvo tie “kareiviai”, man ir visiems kitiems žiūrovams buvo labai aišku — jų nosys ir netvarkingas apsirengimas pasakė jų tautybę. Mitingas, kaip ir kiti, nieko nesiskyrė nuo jau matytų — šaukė, kaukė, rėkė!... Vis dėlto buvo jame kažkas ir nematyto! Agitatoriai kaip pamišę juodino “pakartuosius” ir pakartojančiai reiškė jiems savo cinišką panieką. Atrodė, kad šėtono įsakyti velniai šoka padėkos ir džiaugsmo šokį, gėrėdamiesi bačkoje deginama “dūšia”.

Kitą dieną šis mitingas buvo aprašytas tarybinėje spaudoje. Po įdėta nuotrauka buvo parašyta,

kad liaudies kariuomenės kariai reikalauja suimti liaudies priešus ir išvalyti Liaudies kariuomenę. Ko tikėjomės, tas tuoj ir įvyko: prasidėjo aukštesnių laipsnių karininkų suėmimai, areštai, atleidimai ir ištrėmimas. Aiškumo dėliai reikėtų prisiminti dar kartą anksčiau paminėtus faktus, kurie pagelbės susiorientuoti aplinkybėse, nulėmusiose mūsų karių tuomet padarytus kai kuriuos sprendimus bei veiksmus.

1. liepos mėn. 14 d. buvo išrinktas Liaudies seimas. Po seimo išrinkimo prasidėjo masiniai mitingai, reikalavimai įvesti Lietuvoje Stalino konstituciją, o Lietuvą paversti Sovietų Sąjungos dalimi.

2. liepos mėn. 21 d. Liaudies seimas priėmė deklaraciją, kad Lietuvoje įvedama Tarybų santvarka, o Lietuva paskelbiama Socialistine Tarybų Respublika;

3. liepos mėn. 22 d. deklaracijoje Liaudies seimas rekomenduoja Liaudies vyriausybei prašyti Sovietų Sąjungą, kad priimtų Lietuvos Tarybinę Respubliką į Sov. Sąjungos sąstatą.

Minimu metu Lietuvos kariuomenė buvo pavadinta Liaudies kariuomene. Lietuvos kariuomenės daliniuose buvo įvesti politiniai vadovai, kurie daug mokymui skirto laiko sunaudojo propagandai ir agitacijai. Pusiau slapta kareiviai buvo nustatinėjami prieš karininkus, apšaukiant juos išnaudotojais, kareivių kankintojais, tarybų santvarkos priešais ir fašistais, kuriuos reikia sunaikinti. Su pagarba prisimenu savo mokomos kuopos šaunius ir taurius vyrus, gilius patriotus, iš kurių neatsirado nė vieno, kuris būtų pasakęs blogą žodį prieš savo vadus, juos apšmeižęs agitatorių įtakoje.

Deja, vėlesnių savaičių eigoje mūsų pulke atsirado vienas išdavikas, parsidavėlis okupantui. Išformavus 9-tą pulką, vienas jo batalionas buvo atkeltas į Vilnių ir įjungtas į 1 p. pulką. Atkeltame batalione atsirado vienas Kauno žydas eil. Jasovskis, kuris vėliau mūsų pulke buvo ypatingo skyriaus viršininku — NKVD vietininku. Aprašomo laikotarpio metu jis okupantui rekomendavo štai ką: “Jeigu norite įvesti tarybinę

santvarką Lietuvoje, pirmiausia sunaikinkite visus Lietuvos kariuomenės karininkus!” . . .

Siaučiant tokiai padėčiai, mums, kariams, reikėjo ką nors daryti, stebėtojo rolę reikėjo keisti. Bet kaip? Ką daryti?

Žinojome, kad pats laikas imtis kokių nors priemonių okupanto atšaldymui ir jo samdinių pristabdymui.

Vieną dieną 1 p. pulko karininkas kpt. Kubiliūnas sušaukė neoficialų pulko karininkų pasitarimą — ką reikia daryti, kokių konkrečių veiksmų imtis grėsmės sušvelninimui ir daromų karininkams kalti rimų atmetimui. Kaip tik tuo metu Vilniuje, Lukiškių aikštėje, buvo ruošiamas Didysis mitingas. Jis buvo plačiai per spaudą, radiją ir plakatuose skelbimuose išreklamuotas, net nujautėme, kas jame bus kalbama, kokios rezoliucijos bus perskaitytos. Tuometinė komunistinė spauda nieko neslėpdama viešai skelbė melagystę, kad lietuvių tauta “nori įsijungti į laisvų ir laimingų Sovietų Sąjungos tautų šeimą,” o Liaudies seimui atėjęs laikas įvykdyti šį liaudies troškimą . . .

Susirinkime nutarėme, kad Lukiškių aikštės mitinge reikia dalyvauti. Jame dalyvaudami atremsime agitatorių daromus puolimus ir priekaištus prieš karius, galėsime pareikšti savus pasiūlymus bei troškimus.

Iš pulko kuopų buvo sudarytas numatyto didumo vienetas, kurį mitingo dieną kpt. Kubiliūnas su pilnu karininkų ir puskarininkų kadru nuvedė į Lukiškių aikštę ir išrikiavo prie tribūnos.

Kalbėdamas mitinge kpt. Kubiliūnas pabrėžė, kad Lietuvos kariuomenė, suprasdama ir įvertindama susidariusios politinės padėties realybę, pasižada dirbti kartu su tauta, su liaudimi, su su Laisvos Lietuvos Liaudies Vyriausybe žmonių gerovei, krašto ir tautos laisvės labui.

Bet . . . tuo metu Lietuva jau buvo okupuota ir pavergta, o mes, kariai — bejėgiai . . . Šis mūsų kariško dalinio dalyvavimas okupanto suruoštamame mitinge užantspaudavo dar vieną Lietuvos kariuomenės tragišką momentą visoje Lietuvos tragedijos grandinėje.

Lietuvos kariuomenė pasitinka grįžtančią iš Maskvos seimo delegaciją.

Lietuvos įjungimui į Sovietų Sąjungą buvo sudaryta taip vadinama Seimo delegacija, kuri turėjo nuvežti Sovietų Sąjungos Aukščiausiai Tarybai “Lietuvos prašymą įstoti į Sovietų Sąjungą”. Ar neverta prakeikimo ši išdavystė ir klasta?!

Tai įvyko 1940 m. rugpjūčio mėn. 3 d. Maskvoje.

Šiai Seimo delegacijai vadovavo tuometinis

Tarybinės Lietuvos prezidentas J. Paleckis. Delegaciją sudarė 20 seimo narių, o su ja į Maskvą vyko dar apie tiek pat žmonių — tai spaudos ir delegatų šeimų nariai.

Man teko būti sutikimo dalyviu ir liudininuku, pagerbiant Vilniaus geležinkelių stoties perone sugrįžusių iš Maskvos tą delegaciją. Iš pirmo žvilgsnio žiūrint — baisu . . . lietuviai kariai ginklu gerbia ir reiškia “padėką” okupantui už parvežtą iš Maskvos Lietuvai karstą, bet iš kito taško žvelgiant šis kariuomenės veiksmas pateisinamas, nes tuo laiku kito pasirinkimo nebuvo — už įsakymo nevykdymą grėsė sušaudymas. Taigi ir vėl įvyko vienas iš tragiškiausių Lietuvos kariuomenei momentų!

1940 m. rugpjūčio 4 - 5 d. pulko mokomoji kuopa gavome įsakymą — pilnoje sudėtyje, išieginėje paradyje uniformoje dalyvauti iškilmėse sutinkant iš Maskvos grįžtančią Seimo delegaciją, ją pasveikinti ir pagerbti Vilniaus Geležinkelio stotyje. Ši reprezentacinė pulko kuopa, vadovaujama kpt. Šukio, stoties perone gražiai susirikiavo ir laukėme grįžtančiųjų. Netrukus atriedėjo trumpas, trijų keleivinių vagonų traukinys. Vagonai tamsiai pilkos spalvos, greičiausiai I-os klasės. Traukinys sustojo ant ketvirtųjų bėgių. Iš vidurinio vagono pirmas išlipo J. Paleckis, o po jo ir kiti delegacijos nariai. Visi išlipusieji pamažu artėjo prie mūsų išrikiuotos kuopos. Kiti sustojo, o prezidentas Paleckis, nusiėmęs skrybėlę, artėjo prie kuopos. Kpt. Šukys davė komandą: “Kuopa, ginklu gerbk!”, o pats, gerbdamas kardu, priėjo prie prezidento Paleckio ir jam atraportavo. Po raporto prie jo ir pasiliko. Prezidentas atrodė labai susijaudinęs, išblyškęs ir pavargęs. Dešinėje rankoje laikydamas skrybėlę, ją pakėlė ir, pridėjęs prie krūtinės, tyliu balsu pasakė: “Sveiki, liaudies kariai!” Mes atsakėme: “Sveikas tamsta!” Iš kuopos vado išgirdome komandą: “Kuopa, žemyn!”

Oficialiai sutiktuvų daliai pasibaigus, Seimo delegacijos vadovas Paleckis pasakė mums, kariams, trumpą kalbą, ramindamas, pažadėdamas, užtikrindamas ir garantuodamas Lietuvai laimingą gyvenimą. Taip, jis tuomet kalbėjo, o mes tik klausėmės, bet jo išartiems žodžiams netikėjome, nes atrodė, ir jis pats savo žodžiams netikėjo. Po iškilmų Seimo delegacija nuvažiavo į Kauną, o mes sugrįžome į kareivines.

Mes, Lietuvos kariuomenės kariai, žinojome, kad Lietuvai laisvė nebuvo padovanota, bet iškovota krauju, mes tikėjome, kad nepriklausomybė yra prigimta tautos teisė, žinojome, kad mūsų karių pareiga buvo apginti Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Taip, visa tai mes žinojome. Bet . . .

LIETUVOS KARIŲ MIRTIS SOVIETŲ ARMIJOS GRETŲ REPLĖSE

(Antrojo pasaulinio karo pabaigos 40-mečiui)

DR. KAZYS ĖRINGIS

Redakatoriaus pastaba:

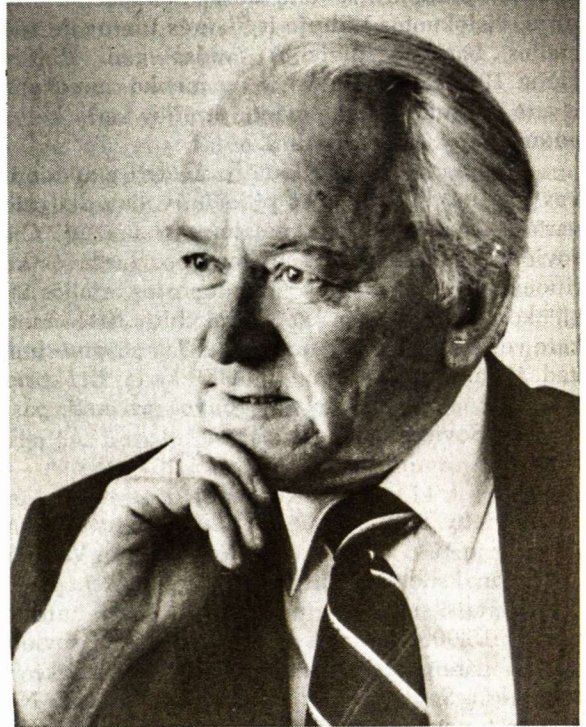
Šio straipsnio autoriui, tik prieš 4 metus laimingai pasiekusiam prislėgtojo išsvajotus JAV krantus, ankstyvoje jaunystėje buvo lemta daug pergyventi, kai Antrojo pasaulinio karo paskutinėje fazėje, sovietinei armijai antrą kartą okupuojant Lietuvą, jis buvo prievarta įjungtas į vadinamosios lietuviškos 16-sios divizijos gretas.

Šio straipsnio Karys laukė kiek ankstėliau, minint Antrojo pasaulinio karo pabaigą, tačiau šis straipsnis nėra pasenęs ir nesens: jis liks liudyti apie mūsų tautos lemtingus įvykius, reikšmingus Lietuvos istorijai.

Patekusių į Raudonąją armiją (toliau visur vadinšime "sovietų armija") iš Lietuvos kilusių karių likiminiai keliai spaudoje nušviesti mažai. Nieko plačiau negirdėti karių — Nepriklausomos Lietuvos piliečių vardu. Ir nieko apie jų požiūrį į šią tragediją. Viską laiko užgožusi Geležinė uždanga. Sovietai stropiai slepia kiek buvo varu išvaryta, anot jų — mobilizuota Lietuvos gyventojų į sovietų armiją kovoti už jų žmogėdriškus tikslus; slepia gyvosios jėgos nuostolius, sužalojimus, Kuršo operaciją ir kt. Nei vienoje lietuviškojoje enciklopedijoje nieko kariško nepasakyta apie Kuršą, kur 1944-45 metais dėl sovietų ir vokiečių nacių tarptautinės teisės laužymo abejose fronto linijos pusėse daug žuvo lietuvių, latvių ir estų.

Sovietai, kaip ir vokiečiai, neturėjo teisės pagal Hagos Konvenciją nei 1941, nei 1944 metais užgrobtuose kraštuose versti jaunus vyrus tarnauti jų grobikiškose armijose.

Tačiau būdinga, kad sovietai labai puoselėja taip vadinamą "Didžiojo tėvynės karo religiją" meniniuose filmuose ir grožinėje literatūroje. Toje plotnėje priešas vaizduojamas žiaurus ir labai galingas, kad nugalėtojas atrodytų dar galingesnis ir vienintelis. Bet tie šaltiniai nedaug kuo gali būti naudingi mums rūpimam atvejui.

Dr. Kazys Ėringis

Sovietai yra nemažai išleidę ir karinės dokumentalistikos. Bet joje visiškai užslėptas Maskvos valdomų atskirų tautų karinis įnašas pergalei pasiekti. Mat sovietijoje "tautinių kariuomenių" nebuvo, išskyrus Pabaltijo valstybių.

Okupuotoje Lietuvoje palyginti daug paskelbta straipsnių ir knygų apie taip vadinamos "Lietuviškosios" 16-osios divizijos karo žygius ir kautynes su vokiečiais. Bet ši visa, neva dokumentinė literatūra turi tą patį bendrą sovietišką trū-

žinojome ir tai, kad nebuvome pajėgūs kovoti prieš šimtą kartų galingesnį priešą, o kovodami rizikuoti visa tautos gyvybe. Tragiški momentai vienas po kito lydėjo mūsų kariuomenę tuomet, kai

kraštas pergyveno juodžiausias savo istorijoje dienas, o tauta ieškojo kelių ir priemonių bent fiziškai ir dvasiniai išlikti nesunaikinta, svarbiausia — likti lietuviais ir Lietuvoje.

(Pabaiga sekančiame Karyje)

kumą: joje beveik nėra statistinių duomenų ir nepalankių sovietams politinių ir karinių žinių, nes jas pateikti draudžia Maskvos kontroliuojamos KGB žinybos "Glavlito" įstaiga.

Bet vis dėlto, nepretenduojant šiame straipsnyje pasiekti išsamumo ir vispusiškumo, galima iš esamų lietuviškų šaltinių ir savos patirties pateikti gerą žiupsnį mažai žinomų duomenų ir objektyviai juos aptarti. Juo labiau, kad šio straipsnio autorių, pradėjus sovietų antrajai okupacijai ir terorui, dislokuotos Vidurio ir Šiaurės Lietuvoje specialios baudėjų divizijos (vadas gen. Piašov) kariai 1944.IX.12 pagavo ir po menko apmokymo išvarė į frontą. Taigi, sovietų armijos kario kelius autoriui buvo progu pažinti.

Pirmiausia pabandykime pažvelgti į tų Lietuvos jaunų vyrų, valstybės piliečių, vėliau dėl prievartos — sovietų karių nelaimės ir pražūtį. Čia, sovietų panaikintos būtinos tarnybos Lietuvos kariuomenės, pertvarkytos į Raudonosios armijos 29-ąją korpusą, išblaškymo aplinkybių 1941 metų karo veiksmų laukuose neliesime. Tik pažymėsime, kad iš to korpuso apie 2-3000 karių dėl prievartos ir politinių motyvų buvo priversti pasitraukti į Sovietų Sąjungos gilumą.¹

I. Tu Ten Esi

Sovietų 1940 metais įvykdyta Lietuvos okupacija ir jų 1941 metais prasidėjęs karas su Vokietija dirbtinai sudalijo Lietuvos valstybinę tautą taip, kaip kartais sudūžta girnapusė. Y. Arad nurodo, kad tik 15,000 Lietuvos žydų, pagrindinai sovietų režimo pareigūnų, prasidėjus karui, pasitraukė iš Lietuvos į Sovietų Rusijos gilumą. Apsaugota Nepriklausomos Lietuvos įstatymų žydų dauguma ramiai sau gyveno, o sovietų režimas ignoravo jų pasitraukimą — vienintelę galimybę išsigelbėti.² Bet ta galimybė, kaip tuojaus pamatysime, taip pat buvo netikra. Lygiai tiek pat, apie 15,000, pasitraukė į Rusiją lietuvių pareigūnų, režimo simpatikų ir suklaidintų žmonių.² Pasitraukimo sąlygos buvo nežmoniškai sunkios. Virš kelių ir geležinkelių dominavo vokiečių aviacija ir smogė smūgių po smūgio.³ Pagauti sovietų varu varomi pakrikę Lietuvos kariuomenės likučiai (29-ojo korpuso kariai) matyt dažnai buvo sušaudomi vietoje. Tai liudija dėka atsitiktinumo išsigelbėjęs pastatytas prie sienos "X" karininkas.

Patekę į beatodairiškai vykdomų mobilizacijų rajonus Lietuvos pabėgėlių jauni vyrai, jų dalis buvo sugaudyta ir išvaryta karo tarnybon. Bet dalis jų, ypač komunistai ir ligoniai pasiekė gilų užnugarį. Kiek pirmaisiais karo mėnesiais žuvo Lietuvos piliečių — pabėgėlių Rusijoje, niekas net ne-

žinos. Oficiali spauda apie pabėgėlių keliones nors rašo pagyrušiskai, bet kai "viską" galintys slaptų tarnybų viršininkai Minsko plentu 200 km automobiliu važiavo 12 valandų, tai patys sau pavelyjo įterpti ir štai ką:³ "Plentu judėjimas neapsakomas. Ir į vieną, ir į kitą pusę traukia kariuomenė... Bet daugiausia pabėgėlių... Daugybė užmuštų ir sužeistų. Niekas neteikia pirmosios pagalbos, nėra jokios tvarstomosios medžiagos, vaisių... Žmonės miršta paplentėje nukraujavę, nuo žaizdų, nuo karščio ir nevilties".

1. "Visagaliai" nuginkluojami

Bėgdamas už Minsko šis NKVD kariuomenės komisaras ir nurodytos knygos autorius skundžiasi, kad vidurnakty šiurkščiai pabudino kareiviai. "Nepaisydami protestų, jie nuginklavo mus, ir, net neleidę apsiauti batų (taigi, susidėję su priešu mūsiškiai visiems laikams atsisveikino su Lietuvos kariuomenės batais, o netrukus dauguma ir su gyvybe (autorius K. Ė.), šešis kilometrus iki pat Minsko varė basus".³ Knygos autorius mano, kad zenitininkai juos, kalbančius šunsnukių kalba ir sumišai dėvinčius užsienines milines, įtarė esant desantininkais. Tai panašu į teisybę, bet greičiausiai jie buvo apiplėšti tik dėl batų, mauzerių, planšetų, laikrodžių ir kitų gerų dalykų, išskirtinai "pritinkančių" didžiosios tautos "broliui".

Taip prasidėjo ir iki pat žuvusiųjų duobės buvo kuriama "nesavanaudiška didžioji tautų draugystė". Tiksliai nežinoma ar buvo panašiai apiplėštas ir vyriausias NKVD komisaras A. Guzevičius, bet panašu, kad taip. Tačiau jis savo "Bjuiką" per stebuklą išsaugojo."

2. Kitaip pragydo "lakštingala"

Kitaip pradėjo eiliuoti ir poemų priešui kūrėja Saliomėja Nėris, pavadindama pasitraukusius iš Lietuvos žmones "mažais našlaičiais dideliame name."³ Tai ir viskas kritiško, ką praleido ano meto komisarai ir jų komanduojamas "Glavlitas", praėjus 30 metų po karo.³

O cenzūros nepraleistose eilėse Saliomėja Nėris sako daug ką, o pirmiausia 1941 metų Vėlinėmis — štai ką, atpasakojant laisvai: Ir medžiai benamiai, kaip žmonės/Beržui širdį gelia/ Ir neša neša kraujo srautas/ Kur jūs atvedėt kryžkelės smūtkelį?/ Kituose posmuose poetė prašo: Atminkit man dirvonus nykius, tą peizažą/Palikit tik berželį mažą/. Arba vėl: Tu skriski dainele į gimtąjį kraštą/ Apie galingą karo srautą/ Ir gyvenimą sugriautą/. Eilėraštyje "Tėvynė" poetė sako: Gimtinės oro man trūksta /Aš keliais pas tave einu / Tik dienų daug, kaip tankai sunkių / Žinau, ak-

muo paduotas vietoj duonos / Bus man atpildas skurdus.

Tokios ir panašios mintys persekiojo daugybę pasitraukusių Sovietijon Lietuvos gyventojų, neatšargiai pasielgusių su Lietuvos Nepriklausomybe. Net po karo, bet kokio politinės spaudos atokvėpio metu, buvo akivaizdu, kaip neša sunkią Tėvynės išdavystės našta patyrę ir pagudręje tarnaujantieji Maskvai aukštieji pareigūnai.

Tuo tarpu, neskaitant aukštųjų NKVD komisarių ir kompartijos viršūnių, dauguma Lietuvos jaunų vyrų (iš 30,000 pabėgėlių; 15,000 lietuvių ir vietinių rusų ir 15,000 žydų), Maskvai trypiant jau minėtą 1939 metų Hagos konvenciją, atsidūrė sovietų armijos atsarginiuose pulkuose arba veikiančiose pašlijusio fronto dalyse. Daug jų žuvo arba buvo sunkiai sužeisti. Skaičių statistiką sovietai slepia. Tai matosi žemiau sugretinus netiesioginės statistikos skaičius.

Beje, ypač pabrėžtina, kad tuomet dar jokios Pasaulinės Antifašistinės Karinės Koalicijos nebuvo, Amerika su Vokietija dar nekariavo, o Sovietų Sąjunga dar buvo kariaujančių su Vokietija, Prancūzijos ir Anglijos priešas, nes 1939 metų rudenį smogė jų sąjungininkui — Lenkijai (!). Tai agresyvaus Maskvos - Berlyno Nepuolimo Pakto ir įtakos sferų Rytų Europoje dalybų pasekmė. Taigi, minėtos koalicijos planai dar tik konkretizavosi ir dauguma Lietuvos gyventojų Maskvą paženklino priešų Nr. 1, nes ji 1940 metais okupavo Lietuvą.

3. Divizija su fygos lapeliu

Todėl Maskva 1941 metų gruodžio pabaigoje³ politiniais ir iš Lietuvos kilusių karių masinio sunaikinimo tikslais pradėjo formuoti taip vadinamąją 16-ją Lietuviškąją šaulių diviziją. Pagrindas — Sovietų Sąjungos Valstybės Gynybos komiteto nutarimais. Šio nutarimo pavadinimas, turinys ir data — ir dabar slepiami.

Kaip nurodo buv. divizijos vadas generolas majoras V. Karvelis (jis vadovavo nuo 1943 m. pavasario iki 1944.IX. vidurio; tiksliai data ir dabar slepiama), formuojamos divizijos sudėtyje buvo šios dalys:⁴ 156-sis, 167-sis ir 249-sis šaulių pulkai, 224-sis artilerijos pulkas, atskirasis mokomasis šaulių batalionas, 148-ji atskiroji zenitinė baterija, 282-sis atskirasis naikinamasis prieštankinis divizionas, 18-ji žvalgybos kuopa, 93-sis atskirasis pionierių batalionas, 367-ji atskiroji ryšių kuopa, 80-sis medicinos - sanitarijos batalionas ir kiti aptarnaujantieji daliniai... Vėliau dar formavosi atskiri atsargos daliniai (gal 251, 252 ir 253-sis atsargos pulkai, į kurios 1944 m. buvo sugaudyti ir pri-

versti tarnauti sovietams Lietuvos kariai? — Autorius) ...Divizijos asmeninėje sudėtyje buvo daugiau kaip dešimt tūkstančių kareivių ir karininkų.⁴

Divizijai formuoti buvo atsiųsta grupė lietuvių karininkų ir generolų taip pat politrukų. Dalis jų — Rusijos pilietinio karo dalyviai. Buvo taip pat atsiųsta ir grupė išblaškytos Lietuvos kariuomenės (29-jo korpuso karininkų ir generolų; pagrindinai vėliau pakeltų generolais).¹⁴ L. Dobravolskas nurodo, kaip pažymi S. Raštikis, “iki 1942 m. balandžio mėn. į diviziją atvyko (“savanoriškai” atvyko, nes kitaip neleidžia sakyti KGB Glavlito įstaiga! — autorius) apie 500 buvusių 29-ojo šaulių teritorinio korpuso karių”. Kiek pradžioje į šią diviziją buvo suvaryta žydų — tikslų duomenų rasti nepavyko. Skaičius gretinant netiesiogiai peršasi prielaida, kad jų ten buvo apie 2000 ir todėl pradžioje vyravo ir, kaip geri verslininkai ir amatininkai, užėmė specializuotas pareigybės. D. Levinas nurodo, kad karo metais per 16-sios divizijos mirties katilą praėjo maždaug 5500 Lietuvos žydų. Daug jų žuvo arba buvo sunkiai sužaloti.⁵

Formuojant taip vad. 16-ją Lietuviškąją diviziją jau buvo pasirašyta viltis pavergtoms tautoms — Atlanto Charta. Amerika ir Jungtinė Karalystė ją pasirašė 1941 metų rugpjūčio 14 d. Prie Chartos Sovietų Sąjunga prisijungė 1942 metų sausio 1 d., kai pasirašė Jungtinių Tautų Chartą, ir tuo oficialiai pilnai buvo įteisinta Pasaulinė Antifašistinė Karinė koalicija. Ryšium su tuo pakito politinių vertybių savokos. Lietuvoje sparčiai išaugo anti-vokiškas rezistencinis sąjūdis ir pagrindinė veikla.

Suformuota per 1942 metus 16-ji divizija rudenį buvo perkelta į pafrontę piečiau Maskvos, Tulos rajonan. Gruodžio mėnesį 10,250 karių divizija buvo mesta į frontą tokios tautinės sudėties: lietuvių — 3717 (36.3%), rusų ir kt. slavų — 3325 (32.5%), ir Lietuvos žydų — 2971 (29.0%). Kitų tautybių karių buvo tik 238 (2.2%). Lietuvių karininkų buvo 492 (48%), rusų — 372 (36.2%), žydų — 136 (13.3%). Beje, žydų puskarininkų buvo 21%.¹

D. Levinas nurodo,⁵ kad sovietų politinė karinė vadovybė siekė 16-ją diviziją sudaryti iš minėtų trijų tautybių, — kiekvienos maždaug po trečdalį karių. Net karinius nuopelnus skirstė po trečdalį. Lietuviškas divizijos vardas, kaip pažymi Levinas,⁵ sovietams buvo reikalingas kaip argumentas prieš Vakarų Sąjungininkus (ir prieš Atlanto Chartos reikalavimus) ir jų įsipareigojimus Lietuvai. Maskva siekė pasirodyti, kad Lietuvos gyventojai kovoja prieš Nacių Vokietiją, neva siekdami atkurti sovietų Lietuvą — 1940 metais

joje Maskvos jėga primestą režimą. Žydai čia ypač svarbūs tuo, kad jie buvo įniršę ant hitlerininkų už žmogėdrišką šeimų ir artimųjų išžudymą Lietuvoje. Kad divizija puošniau išrodytų, į ją buvo surinkta maža grupelė ir tų lietuvių karininkų ir komisarių, kurie 1917 metais kovojo rusų revoliucijos pusėje.

4. Tautinė priespauda lietuviams ir žydams

Būdinga, kaip tvirtina D. Levinas,⁵ kad divizijoje padalinių mitinguose Lietuvos žydai buvo **psichologiškai engiami**, buvo draudžiama dainuoti likiminį liūdesį: žadinančias žydiškas dainas, buvo baudžiami už keršto aktus ir buvo nustatyta išlaikyti divizijos vieno trečdaliao partiečių kvotą, nors lietuvių kompartijos narių procentas nebuvo ryškiai žemesnis, lyginant su kitomis tautybėmis.

Pagal tarnavusius divizijoje lietuvių liujimus visai panašios, net didesnės nelaimės slėgė ir lietuvius karius: net drausdavo kalbėti šunsnukių (lietuvių) kalba. Todėl šio straipsnio autorius patekęs į 191 diviziją, džiaugėsi nepakliuvęs į „Lietuviškąją“, ir dabar visai sutinka su D. Levinu,⁴ kad nei kitose sovietų divizijose, nei kitų kariuomenių kraštų armijose tokios nežmoniškos tautinės priespaudos **nebuvo**.

5. Lietuviškumą ir žydiškumą į kapus!

Beje, neprieštarodamas paminėtam aukštokam lietuvių karių partijos narių procentui 16-je divizijoje, vardan pilnesnės tiesos priminsime, kad 1940 metų balandžio 16-tai dienos (prieš sovietų įsiveržimą į Lietuvą) pagrindinėje Lietuvos komunistų partijoje buvo 82.2% narių žydų, 15.8% lietuvių, 2.0% rusų ir kt. tautybių.”⁶

Būtina įsidėmėti dar ir šią D. Levino nuorodą: „Daugelis Lietuvos žydų ne iš karto pateko į Raudonąją armiją, nes valdžia buvo labai įtari pabėgėliams, atvykusiems iš Sovietų Sąjungos naujai užgrobtų vakarinių regionų.”⁵ Dėl to matyt ir 16-ją Lietuviškąją diviziją Maskva paskubom į frontą nepasiuntė.

Ir taip sovietiškos didžiosios tautų „draugystės“ vedinė 16-ją diviziją sovietų armijų vyriausioji vadovybė 1943 metų vasario 16 d. proga (Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo šventė) **pasiuntė** į frontą kautis už Atlanto Chartos principų įgyvendinimą, už Nepriklausomą Lietuvą (Šią datą skaitytojui reikia įsidėmėti dėl keistų sutapimų!) Tai uždavins, taip sakant, įskaitomas tik tarp eilučių. O tikrasis Maskvos tikslas — aki-vaizdas: siekiant imperinių tikslų — sunaikinti Lietuvos karius, netaikant jokios globos mažoms tautoms ir jų tautinėms mažumoms. Mat pirmė-

nybė išnykti suteikiama neskaitlingiesiems.

Tad 1943 m. vasario 24 d. 16-ji divizija, pateikusi į pirmąsias linijas, susikovė su vokiečiais rajone į pietryčius nuo Oriolo, prie Aleksėjevskos. Puolamosiose žiemos kautynėse divizija turėjo didelių nuostolių. Žydų šaltiniai, kaip pastebi S. Raštikis,¹ Nurodo, kad kelių dienų kautynėse žuvo 6,000 divizijos karių. Tai panašu į teisybę, bet šis skaičius gali būti ir peraukštas. Be to, panašiau, kad čia turima omenyje žuvę, sužeisti, kitokiu būdu išėję iš rikiuotės kariai.

1943 m. liepos 5 - 6 dienomis divizija Kurško lanke atrėmė veržlų vokiečių puolimą ir vėl turėjo didelių nuostolių. Iš Lietuvos kilusių karių divizijoje liko labai mažai. Divizija per kelis kartus buvo **papildyta** pagrindinai rusais. Nemažai pateko tadžikų, taip pat kitų tautybių karių. Paspildydama svetimtaučiais, taip pat pasveikusiais iš Lietuvos kilusiais kariais, 16-ji divizija kautynėmis pasiekė Gorodoką, Polocką, forsavo Drisos upę, priartėjo prie Lietuvos.

Sovietų šaltiniai apie karių pasiskirstymą divizijos daliniuose pagal tautybes — tyli. Žydų šaltiniai, kaip nurodo S. Raštikis,¹ taip pat D. Levinas,⁵ pažymi, kad kiekvieno šaulių pulko trečiame batalione buvo sutelkti rusai. Pagrindinai iš lietuvių buvo sudaryta vadovybė ir lietuviai vyravo artilerijos pulke. Kituose pulkų padalinimuose ir pagalbinėse dalyse vyravę žydai. Tarp karių ir žemesnio laipsnio vadų, jų ryšių sraulte buvo naudojama ir žydų kalba (Yiddish, o laisvalaikyje — ir Hebrew). Bet po kelių kautynių beveik nebebuvo kam kalbėti nei lietuviškai, nei žydiškai.

6. Žydai ir Nepriklausoma Lietuva

Ryšium su tuo lietuviams ypač **vertas dėmesio** D. Levino pripažinimas Lietuvos Statuto 400 metų senumo teisinės tradicijos, kuri anais laikais Lietuvoje garantavo visoms tautybėms lygias teises. Tos teisės buvo pakartotos visose Nepriklausomos Lietuvos konstitucijose ir jomis Lietuvos žydai **laisvai naudojosi**, nepriklausomai nuo sudėtingiausių aplinkybių (žr. pvz. Kauno Universiteto Rektoriaus Stasio Šalkauskio Žodį Studentams (Studentų Žodis, 1939, 17).⁷ Teisingai D. Levinas rašo,⁵ kad 1918 m. paskelbus Lietuvos nepriklausomybę „Jie (Lietuvos žydija) iš pat pradžių buvo pradžiuoginti lygiomis teisėmis, lygiai kaip ir plataus masto socialine ir kultūrine autonomija. Buvo sukurta švietimo ir kultūros sistema, pagrįsta tautinių reikmių vertybėmis ir naudojo Hebrew ir Yiddish kalbas, — jas naudojo beveik visa Lietuvos žydija”. Toliau D. Levinas, remdamasis J. Leshinski,

nurodo, kad Lietuvos žydai asimiliavosi lėtai dėka religingumo. "Jie iš gymio buvo žydai ir buvo pasišventę tautinei tradicijai . . . , dideliuose ir mažuose Lietuvos miestuose laisvai kalbėjo Hebrew, lygiai kaip ir Yiddish. Prieš Antrąjį (pasaulinį — autorius) karą, niekur kitur pasaulyje nebuvo tokio išprusimo lygio žydų tautinės inteligentijos kaip Kaune. Vilniuje ir kituose regiono (Lietuvos — autorius) miestuose." ⁵ (Citatos pabaiga) Šiuos liūdijimus D. Levinas **užbaigia** pažymėdamas, kaip iki Antrojo pasaulinio karo tautinė žydų buklė Lietuvoje apčiuopiamai **nepakito**, o prasidėjus karui kas met vis blogėjo ir pasiekė, nuo savęs pridursime — visų nelaimei, liūdną krizę, kai 1940 metais Lietuvą **okupavo** Sovietų Sąjunga.

Bet ir karui prasidėjus, ne kur kitur, o į Lietuvą, atbėgo iš Lenkijos 15,000 žydų.² Turint omenyje naujai atgauto Vilniaus žydus, Lietuvoje atsirado daug žydų, **nemokančių** lietuvių kalbos. Tai matyt komplikavo padėtį, ypač prasidėjus okupacijai ir sovietams panaikinus Lietuvos teisę.

Maskva, okupavusi Lietuvą, tuojau įvedė sovietišką diktatūrą, darbovietėse ir namuose **apginklavo** kompartijos narius šaunamaisiais ginklais, **įtvirtino** NKVD prievartos sistemą, **įzeizdama** tautą ir valstybę **panaikino** Lietuvos kariuomenę, **suorganizavo** 10,000 civilių ginkluotą pajėgą kovai su besikuriančiu Lietuvos pogrindžiu, **įvykdė** iki negirdėto masto žmonių areštus ir trėmimus, ir **pridarė** daugybę kitokių piktadarybių. Lietuvos pagrindis **analizavo** šią pragaištingą priešo veiklą. Todėl 1941 metų birželio 23 d. prasidėjusiam Lietuvių aktyvistių Fronto 130,000 dalyvių sukilimui, kuris **privertė** sovietus paniškai bėgti dar prieš užėinant vokiečių armijai, paėmusių priešo ginklą į rankas komunistų darbovietės ir jų ginkluoti namai **tapo** nevisuomet pamatuoto **puolimo taikiniais**. Taigi, lietuvių — žydų nelaimė glūdi brutalia jėga pagrįstoje dviejų okupantų — sovietų komunistų ir

Vokietijos nacių — grobikiškoje ir žmogėdriškoje politikoje ir ideologijoje.

Šį žvilgsnį į Lietuvos konstitucinę teisę tautybėms ir jos išdavas, jai veikiant ir okupantams sutrigdžius, **pateikėme todėl**, kad konstatuoti jos **alkį ir trūkumą** jau aptartoje 16-je Lietuviškoje divizijoje. Lietuviai toje divizijoje negalėjo, o pasidavę Maskvai net nenorėjo išsaugoti Lietuvos tautybių apsaugos konstitucinių ilgaamžių tradicijų. Betgi akivaizdu, kad sovietų pasmerkti beatodairiškai pražūčiai 16-sios divizijos Lietuvos žydai, eidami mirti už Atlanto Chartos principus, žydų idealus ir Lietuvos konstitucinės teisės vertybes, priešmirtines komandas **perdavinėjo** Yiddish kalba, o grupines maldas kalbėjo hebrew tik todėl, kad jie **Nepriklausomoje Lietuvoje nekliudomi naudojosi** tautybėms palankiomis konstitucinėmis teisėmis. Žydai **mirė** arba pakėlę žaizdas ir pasveikę **žuvo** kartu su lietuviais už Sąjungininkų Pergalę, už ateities Izraelio ir Lietuvos Laisvės idealus, nors ir **buvo** tautų nekančiančio priešo (Maskvos ir Berlyno) **klaidinami**. Žydai baisiomis kraujo aukomis kai kur **laimėjo**, nes atkūrė savo valstybę Izraelį. Tuo tarpu lietuvių, kartu ir Lietuvos žydų, kraujo, kančių ir ašarų srauto dar **neužteko**, nes Lietuvos valstybė vis dar neatkurta. Carų ir Sovietų Rusijos asmenyje be atvangos yra vykdoma tautų rusinimo politika su įniršiu ir atsidėjimu, neaplenkiant lietuvių ir žydų. Taigi, ir Sovietų Ginkluotose Pajėgose **buvo ir liko** giliai įsišaknijęs ir statutinis, ir nerašytasis ne tik antisemitizmas, bet ir visuotinas antitautiškas.

LITERATŪRA

1. Raštikis, St. **ĮVYKIAI IR ŽMONĖS**. Akad. Skautijos Leidykla. Čikaga, 1972, 3 t., 616 psl.

2. Arad, Y. **THE "FINAL SOLUTION" IN LITHUANIA IN THE LIGHT OF GERMAN DOCUMENTATION**. Yad Vashem Studies, Edit. Rothkirchen, L., Bol. XI, Jerusalem, 2976, 234 - 272 psl.

(*Bus daugiau*)

LIETUVOS VIETINĖ RINKTINĖ

Ponios Elenos Plechavičiūtės-Legeckienės iniciatyva yra ruošiamas **dokumentų** ir dokumentinės reikšmės raštų rinkinys, liečiantis Lietuvos Vietinę Rinktinę. Rinkinį redaguoja Z. Raulinaitis.

Kas turi išlikusių dokumentų (įsakymų, raportų, pranešimų, sąrašų, korespondencijos, brėžinių,

leidimų nuorašų ar nuotraukų, ištraukų iš dokumentų, liečiančių tiesioginiai ar netiesioginiai Lietuvos Vietinę Rinktinę, jos sudarymą, veiksmus, gyvenamas patalpas, ginklus ir jos sunaikinimą), prašome siųsti **KARIUI**, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, nurodant kam gražinti.

AMERIKOS GENEROLAS G. S. PATTONAS

(30 metų mirties sukakčiai paminėti)

B. B.

“... didelė tragedija mano gyvenime, kad išlikau gyvas paskutiniame mūšyje.” savo laiške žmonai, rašė generolas G. S. Pattonas 1945 metų spalio mėn. nes nuo II pas. karo pabaigos, 1945 m. gegužės mėn. 9 d., iki tų pačių metų gruodžio mėn. auto katastrofos išgyveno sunkų pokarinių laikotarpį, kurį aprašo karo istorikas ir biografas Ladislas Farago (taip pat autorius knygos “Patton”, pagal kurią buvo pastatytas filmas), 320 psl. knygoje “The Last Days of Patton”, spaude ir išleido McGraw-Hill, New York N.Y. 1981 m. kaina \$13.00.

Knyga suskirstyta į tris pagrindinius skyrius ir 23 poskyrius su įvadu, kuriame aptariamos neaiškios auto katastrofos priežastys, jas prilygstančios atentatui. Gen. Patton’as mirė 1945 m. gruodžio mėn. 21 niūrią žiemos dieną, praėjus 11 dienų po automobilio katastrofos 38 greitelyje, netoli Mannheimo. Po jo mirties pasklido gandas, Pattoną buvus planuotos žmogžudystės auka, nes Pattonas po karo protegavo vokiečius, kaip būsimus sąjungininkus kovai prieš rusus-komunistus; viešai pasisakydavo prieš rusus; netoleravo anglų, kuriuos laikė prastais kariais (ypatingai Montgomerį, kuris visuomet norėdavo vadovauti jungtinėms armijoms), buvo neigiamai vertinęs žydus ir liberalus. Gen. Patton’as J.A.V. ir Europoje buvo laikomas pirmaujančiu karvedžiu II pas. kare; to nepakentė Eisenhower’is ir Bradley (12 armijų grupės vadas Europos fronte) ir Montgomeris (21 armijų grupės vadas) kuriems Patton’as atvirai prikišdavo, ypatingai amerikiečiams, “kovojuojantiems ne prieš tą priešą”. Anglas John Heug, autorius “Brass Target” knygoje, išleistoje 1978 m., pažymi, kad “... Patton’o mirtis palieka neišaiškinta misterija, kuri nebuvo atsitiktina”.

Įvade autorius taip pat mini karo policijos leitenantą K. Babalą, kuris, laike auto katastrofos buvo vietoje ir visą įvykį aprašęs, įteikė 818 MP kuopos vadui Mannheimo. 1971 m. sausio mėn. 11 d. K. Babalas, jau būdamas atsargoje, Armijos štabe norėjo gauti ano savo pranešimo kopiją, tačiau nusitęsęs iki tų pačių metų liepos mėn. 21 d., K. Babalui minėto pranešimo iš Armijos štabo asmeninio skyriaus pakartotinai reikalaujant, jam buvo pranešta, kad “... gen. G. S. Patton’o No. 02605 auto katastrofos jokių aprašymų archyvuose nerasta”. Ten pat gen. Pat-

ton’o asmeniškoje byloje NO. 201 generalinio adjutanto archyvuose, kur turėjo būti jo tarnybos eiga ir medicininės informacijos, apie auto katastrofą taip pat nieko nerasta; apie tai nebuvo rasta nei medicinos, nei PM, nei Istorijos centruose.

Gen. Patton’as 1945 m. pabaigoje, buvo paskirtas penkioliktos armijos, kuri buvo tik popieryje, vadu; joje skaitėsi penkiolika asmenų, kurie turėjo parašyti amerikiečių II pas. karo veiksmus, pradedant 1944 m. birželio mėn. 6 d. Normandijoje ir baigiant 1945 m. gegužės mėn. Čekoslovakijoje, nes gen. Patton’as buvo ir karo istorikas, ką jis ir pats pripažino 1945 m. spalio mėn. 2 d. laiške gen. T. T. Handy. Gen. Patton’as paliko eilę apybraižų iš strategijos ir taktikos, bet “...gen. Patton’o mirtis sunaikino didžiausią ir vertingiausią knygą apie II pas. karą.”

Autorius, vos pabaigęs paskutinius knygos puslapius, nuvyko į Lenox Hill, New York, ligoninę eiliniam sveikatos patikrinimui ir iš jos neišėjo — ištiko širdies smūgis, sutriko vidaus organai ir po šešių savaitių, 1980 m. spalio mėn. 15 d. mirė. Knygos išleidimu pasirūpino jo sūnus J.M. Rarago.

Pirmo skyriaus prologe nušviečiama bendra Londono padėtis 1944 m. — vokiečių bombonešiai naktimis metė tonines bombas, gi Londono teatruose pakartotinai buvo vaidinama R. Sherwood veikalas “There Shall Be No Night” apie narsius suomių, rusų invazijos Suomijon, 1941 m. kovų metu.

1944 m. sausio mėn. 26 d., gen. Eisenhower’io iškviestas, iš Palermo (Italijoje) gen. G. Patton’as atvyko į Škotiją perimti trečios armijos vadovavimą, planuojamoje Normandijos invazijoje. Tuo paskyrimu gen. Patton’as buvo nusivylęs, nes jis tikėjosi vadovausiąs, mažiausiai, armijų grupei. Tačiau buvo atsiradusi tam “kliūtis” — 1943 m. jam lankantis septintos armijos ligoninėje Sicilijoje (gen. Patton’as buvo septintos armijos vadu), tarp sunkiai sužeistų ligoninės koridoriuje pastebėjo sveiką kareivį, kuris sakėsi dėl nervų sutrikimo buvo pasitraukęs iš kautynių ruošo. Gen. Patton’as smūgiu pirštine per veidą “susirgusi” kareivį pagydė. (New Yorko Daily News korespondentas J. O’Donnell įrodinėjo, kad tas kareivis buvęs žydas ir rašė laiškus įtakin-

Gen. G. Patton (kairėje), gen. Bradley ir feldmaršalas Montgomery Prancūzijoje 1944 m.

giems J.A.V. žydams, kaip H. Morgenthau, B. Baruch ir kt., kad imtųsi priemonių žydams apsaugoti — psl. 192. Vėliau, betgi, buvo nustatyta, kad minėtas kareivis buvo Nazareno bažnyčios narys, psl. 221).

1939 m. Europoje karui suliepsnojus, tuomet dar buvęs plk. G. Patton'as, jau buvo tankų žinovas, prilygstantis Guderianui ir Rommeliui; tai žinodamas gen. Eisenhoweris ir pakvietė dabar gen. Patton'ą vadovauti trečiai šarvuotai armijai, nes jis savo žinias ir sugebėjimus įrodė su septinta armija šiaurės Afrikoje ir pietų Italijoje.

1944 m. spalio mėn. iš Normandijos perėjęs Prancūziją gen. Patton'as atsirado prieš Metz Nancy-Moselle upės įtvirtinimus. Negana, kad blogas oras, permirkus žemė ir rimtesnis vokiečių pasiūlymas sukliudė trečios armijos veržlumą, prisidėjo Eisenhoweris — kairio sparno sustiprinimui 83 diviziją, iš gen. Patton'o trečios armijos perkėlęs į pirmą, "Aš esu puolamas iš dviejų šonų, tik ne vokiečių" rašė gen. Patton'as laiške gen. Hughes, nes Montgomerys "išsiderėjęs", kad sąjungininkų jėgos būtų telkiamos šiaurėje; jo vadovybėje per Belgiją, Olandiją pasiektų Berlyną ir tuomi bus karas baigtas. Tam tikslui turi būti sutelktas ir tiekimas, paimant iš dešinio sparno — trečios armijos, kurios paskirtis — tik sparninė apsauga. Čia Montgomerys "atsilygino" gen. Patton'ui už Siciliją, kur gen. Patton'as pralenkė Montgomery, pirmas pasiekęs Messinos sąsiaurį šiaurės rytinėje Sicilijos dalyje. Trečiai ar-

mijai buvo sumažinta apie 60% benzino (pav. reikalauja 450,000 tonų, gauta 130,000 tonų); didelė dalis trečios armijos transporto priemonių buvo perduota anglams, nes anglų sunkvežimiai varikliai nuolatos gedo ir su tiekimu pakelėse užkliūdavo. Tačiau ir šiuo atveju Montgomeryui gen. Patton'o veržlumo sustabdyti nepavyko — virš 300,000 gal. benzino, medikamentų ir kitokių reikmenų trečia armija pasipildė iš vokiečių, užimant Chalons, Orlean, Dreux, Chartres ir kit. ("Patton" psl. 596). Montgomeryui ir šį kartą nepavyko pralenkti gen. Patton'ą — 1945 m. kovo mėn. 23 d. 12 armijų grupės vadas gen. Bradley anksti rytą telefonu išgirdo gen. Patton'o balsą: — "Brad, nekam nesakyk, aš jau anapus Reino..." gi Montgomerys tuo laiku tebegrupavo jėgas ir nustatinėjo datą, kada turės atvykti Churchill'is stebėti anglų persikėlimą per Reiną.

Gen. Patton'as savo veržlumu ir pasiektais laimėjimais dažnai "sugadindavo" vadovybės planuose nustatytas datas ir linijas; tai ypatingai visais atvejais rūpėjo Montgomeryui iškelti aikštėn kaip gen. Patton'o nedrausmingumą; tai nemažiau kliudė ir 12 armijų grupės vadui gen. Bradley ir gen. Eisenhoweriui, nes menkino jų apskaičiavimus sprendimuose, nors gen. Eisenhoweris mėgdavo "gamblinti" gen. Patton'o sugebėjimais (pav. 1944, gruodžio mėn. Bastognės apsupimo metu). Nebuvo malonu gen. Eisenhower'ui matyti J.A.V. laikraščių pirmuose puslapiuose aprašyti išskirtini trečios armijos laimėjimai ir didėjantis gen. Patton'o populiarumas žmonėse, nežiūrint kad gen.

Eisenhower'is yra išsireiškęs Montgomerį esant geriausiu iš šiuo metu esančių vadų. ("Patton" psl. 599). Gen. Patton'ą vertino ir priešai: — 1944 m. gruodžio mėn. 16 d. priešpuoliui vietą Hitleris parinko prieš Montgomerį, nes jį laikė silpnu generolu, pabrėždamas, kad pavojingas Patton'as yra toli pietuose ("Patton" psl. 669) pririštas Saaro srityje prie Metz'o.

1945 m. balandžio mėn. Turingijoje, prie Merkers, Kaiserode drusko kasyklose, trečios armijos 90-tos divizijos 358 pulkas atrado nacių paslėptą 250 tonų aukso, 98 milijonus prancūziškų frankų, 2.7 bil. reichsmarkių ir 400 tonų įvairiose formose meno kūrinių. Visą tai gen. Patton'as norėjo išlaikyti paslapyje, tačiau gen. Eisenhoweris apie tai sužinojo ir, kai asmeniškai radinį apėmęs, užklausė gen. Patton'ą, ką jis su tuo radiniu būtų daręs, gen. Patton'as entuziastingai atsakė: "Hell, Ike . . . dalį būčiau panaudojęs aukso medaliams nuliedinti ir juos išdalinęs narsiems trečios armijos kovotojams; likusią dalį — ištikus lietingai dienai — J.A.V. kongresui, kuris visa tai panaudotų naujiems ginklams . . ." Gen. Eisenhower'is visą radinį pavedė tvarkyti savo štabo finansų viršininkui plk. Bernsteinui. 1945 m. balandžio mėn. 15 d. radinys buvo pergabentas į Frankfurtą ir 1946 m. sausio mėn. 24 d. buvo perleistas reparacijų agentūrai. Didelė dalis atiteko žydams, kitos vertybės buvo gražintos į jų kilmės vietas (tarp jų Vengrijos sosto auksinė karūna). Turingiją perleidus rusams, į jų rankas pakliuvo kasyklose buvę vokiečių patentų archyvai, aviacijos ir šaudmenų bei ginklų bylos, vyr. štabo ir žinių rinkimo archyvai, priedui, virš dviejų milijonų knygų rinkinys su pilnu Goetės raštų rinkiniu, Krupp, Henckel ir kitų didžiųjų įmonių darbų bylomis ir brėžiniais.

1945 m. balandžio mėn. 12 d. Roosevelto mirtis sunkiai paveikė gen. Patton'ą, nes jie artimai bendravo. Rooseveltas traktavo Patton'ą kaip "... didžiausį kovojantį generolą." Dabar gen. Patton'as pasijuto aplink jį vykstančio chaoso centre ir jo įsijautimą patvirtino rusas kareivis, perbėgęs pas amerikiečius į trečią armiją. "Kokie jūs amerikiečiai laimingi!" kalbėjo jis gen. Patton'ui, "Jūs pašalinot Hitlerį, bet mes, rusai, jūsų laimėjimų bendrininkai, dar tebeturime Staliną!" Gen. Patton'as vylėsi už Prahos pasiekti Austriją, kad tokiu būdu atitektų vakariečių kontrolėn didesnė Europos dalis, kuri yra geopolitinis žemyno atramos taškas. 1945 m. gegužės mėn. 5 d. trečios armijos daliniai pasiekė Pilzeną ir buvo Prahoje. Sekančią dieną, ryte, gen. Patton'as grįžęs iš bažnyčios rado gen. Eisen-

howerio įsakymą trečiai armijai sustoti linijoje Budweis, Pilzen, Karlsbad (ši linija buvo nustatyta pagal rusų reikalavimą).

1945 m. gegužės mėn. 9 d. 00.01 val. sustabdžius karo veiksmus, gen. Patton'as pasijuto nusivylęs ir vienišas, nes žinojo, kad baigtas tik pirmas kovos etapas, kuris yra beprasmingas nebaigus antrojo. Gegužės mėn. 6 d. gen. Patton'o buveinėje buvo atsilankęs krašto apsaugos sekretoriaus pavaduotojas Patterson, kuriam gen. Patton'as pokalbyje apie naują erą pareiškė: "... laikykim batus švariai, durtuvus išaštrintus ir pažvelkim į dabartinę rusų pajėgas. Jie (rusai) supranta tik tokios rūšies kalbą. Jei jūs to nedarysit, aš jums pareiškiu, kad mes užėmėm Vokietiją, nuginklavom vokiečius, bet pralaimėjom karą!"

(Bus daugiau)

PASIKLAUSYKITE! NEMUNAS KALBA

PRANAS URBUTIS

1.

— Aš Nemunas esu —
aš ne klijūnas —
aš Lietuvą ant savo pečių nešu!
Ledus sutriuškinu —
sulaužau jų kaulus ir
gėlių vainikus pinul

2.

— Aš niekad nepalūžau ir
nepalūšiu amžių amžiais — niekados —
ledų lytis ir purvą nunešiu su ižu visados
— gražumas mano —
pavasaris!
jaunystė mano jėgas gano,
Tėvynė mano
graži Didžioji Lietuva!
Tai mūsų žemė mylima!

3.

— Aš esu pasirošęs
nuplauti Lietuvos vargus!
Kol aš banguosiu, — Lietuva nežus!
— Mano jėga skaidraus vandens vaga galinga,
joje visi purvai į niekus dingo!
Žyguoju aš pro kaimus, miškus
ir sodžius
ir linksmu juos garbingus —
tegul žydi bočiai sotūs!...

Nuoširdžiai sveikiname kapitoną JUSTINĄ LIAUKŲ, buvusį KARIO žurnalo ilgametį ekspeditorių ir karinių žinių redaktorių, sulaukusį gražaus deimantinio jubiliejaus.

KARIO REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA

Justinas Liaukus

DVIEJŲ SVARBIŲ SUKAKČIŲ:

*ilgamečio žurnalo ekspeditoriaus KPT. JUSTINO LIAUKAUS 75 metų ir
KARIO 35 metų proga
nuoširdžiausiai sveikinu ir linkiu, kad jie abu gyvuotų dar ilgus metus!*

Snieguolė Liaukutė-Masiulienė

SU PAGARBA IR DĖKINGUMU KARYS

skiria keletą puslapių Los Angeles BIRUTIETĖM, RAMOVĖNAM ir ŠAULIAM, vieningai organizavusiems KARIUI finansinę paramą.

Kario padėkos žodį lydi linkėjimas: *Nepavargti*

veikloje ir, anot mūsų himno, "Vardan tos Lietuvos vienybė tezydi."

Šia proga rašo Kario įgaliotinis Kalifornijai A. Audronis ir LŠST Juozo Daumanto šaulių kuopos pirmininkas J. Pažėra. Nuotraukos V. Fledžinsko.

Kario atstovas Kalifornijoje Antanas Audronis su žmona Aldona, birutiečių pirmininke

Los Angeličių pagelba Kariui su siūlymais ateičiai

Kalifornijoje 3 organizacijos: LKVS Ramovės Los Angeles skyrius, LDK Birutės karių šeimų moterų draugijos Los Angeles skyrius ir LŠST Juozo Daumanto šaulių kuopa praėitų metų bendrame visų trijų organizacijų valdybų posėdyje pasiryžo ir pasižadėjo kiekvienais metais vasarą suorganizuoti renginį žurnalo "Karys" parėmimui.

1984 metais buvo suruošta piniginis vajuš ir gegužinė. Vajuše ir gegužinėje buvo surinkta ir gauta pelno \$3,539.50. Šiais metais — 1985 m. per vajuš ir gegužinę surinkta \$2,545.00. Abudu renginiai labai pavyko. Būtų gera, kad ir ateityje taip pavyktų. Didelės vilties nėra, kadangi šių trijų organizacijų narių skaičius kas metai mažėja, tuo būdu mažėja fizinio darbo pasišventėlių skaičius, menkėja jų fizinės jėgos ir galimybės surinkti panašią sumą. Dėl to tenka tuo reikalu labai susirūpinti ir ieškoti išeities, kad būtų išvengta žurnalo sustojimo.

Skaitant dabartinį Karį labai pasigendama atskiro birutiečių skyriaus, kuriame būtų kalbama

apie jų skyrių veiklą žodiškai ir nuotraukomis. Birutiečių skyrių turėtų redaguoti birutietė (Kario red. pastaba: Birutietėms nuo Kario ėjimo pradžios buvo ir tebėra galimybė turėti savo skyrių)

Turint visoms trims organizacijoms savo skyrius (Ramovėnai liktų pagrinde), Kario išsilaikymas būtų šiek tiek pratęstas. Sekantis naujoviškumas yra būtinas: žurnalą turėtų prenumeruoti visi nariai! Mūsų, gyvenančių laisvame pasaulyje, tas privalomas prenumeravimas per daug neapsunkintų. Apsunkintuosius valdybos galėtų nuo privalomo prenumeravimo atleisti. Visa tai visos trys organizacijos turėtų savo atstovų suvažiavimuose aptarti ir įrašyti į savo statutą.

Plačiau apie žurnalo tolimesnę egzistenciją siūlysimė kituose Kario numeriuose. Šiame numeryje norime duoti apybraižas apie minėtas tris organizacijas.

LKVS RAMOVĖ Los Angeles skyrius.

Skyrius įsteigtas 1952 m. Liepos mėn. 13 d. su 14 narių. Apie jį ir jo veiklą buvo parašyta 1984

Stasė Korienė ir Zdislovas Korius, ramovėnų pirmininkas

m. gruodžio mėn. Kario 10 numeryje, todėl šį kartą apie jį duosime tik kas šiais metais skyriaus padaryta. Dabar skyriuje yra 64 nariai. Šiomet mirė sąjungos garbės narys, buvęs Krašto apsaugos ministeris, Kariuomenės vadas, savanoris kūrėjas, Vyčio kryžiaus kavaliereus, div. gen. Raštikis Stasys. Jis palaidotas išskirtinai-iškilmingai, kiek išėivijos sąlygos leido. Be to, dar mirė 3 skyriaus nariai: Litvinas Petras, Motušis Kazys ir Sakas Petras. Jie visi palaidoti ramovėniškai.

Skyriaus valdybą sudaro: pirm. Zdislovas Korius, sekr. Vladas Gilys (jis ir šaulys), išd. Jonas Venckus (ir šaulys). Skyriaus valdyba pirmininko Z. Koriaus rūpesčiu, talkininkaujant birutietėms ir šauliams, suorganizavo plataus masto piniginių vajų ir gegužinę. Be to, dar suorganizavo puikų, labai vertingą vyrų kvarteto koncertą. Kariuomenės šventės minėjimą. Įėjimas visiems buvo laisvas. Nėgana to, visi dalyviai buvo pavaišinti. Apie šį Kariuomenės šventės minėjimą bus atskira apybraiža.

LDK Birutės karių šeimų moterų draugijos Los Angeles skyrius.

Skyrių įsteigė 1957 m. balandžio mėn. 20 d. Bronė Pulkauninkienė, talkininkaujant ramovėnų pirmininkui Kostui Liaudanskui. Šiuo metu skyriuje yra 58 narės. Dabartinėje skyriaus valdyboje pirmininkė yra Aldona Audronienė, vicepirm ir sekr. Adelė Balsienė, išdin. Stefa Juškaitienė ir valdybos narės — Liucija Mažeikienė ir Aldona Ruokienė.

Per 28 veiklos metus Los Angeles birutietės labai daug nuveikė. Siuntė šimtais siuntinius į pavergtą Lietuvą, Sibirą ir į Suvalkų trikampį vargstantiems lietuviams.

Pirmutinius keliolika metų, kai birutietės buvo kupinos energijos, gyvenimo entuziazmo ir jautėsi toli nuo Anapilio, jos net du kartus kasmet ruošdavo kultūrinius renginius, kad turėtų pakankamai lėšų siuntiniams pasiųsti vargo prispaustiems lietuviams. Prieš keletą metų jos beveik nustojo ruošti renginius, kad turėtų lėšų siuntiniams. Jos pasitenkina sekmadieniais vieną kartą į mėnesį parapijos apatinėje salėje po lietuviškųjų pamaldų pardavinėti savo keptus pyragaičius su kava.

1975 m. suruošė pirmos rūšies restorane 50 metų Draugijos sukaktuvinį minėjimą su akademinė ir gražia menine programa. 1983 metais suruošė savojo skyriaus 25 metų sukaktuvinį minėjimą, irgi pirmos rūšies restorane, su akademinė ir menine programa. Šių metų pabaigoje ruošia Draugijos 60 metų sukaktuvinį minėjimą. Be to, jos kasmet organizuoja mirusių savo narių prisiminimą ir pagerbimą. Šiais metais jis sujungtas su sukaktuviniu Draugijos minėjimu. Kiekvienais metais ir per Nepriklausomybės paskelbimo šventę jos apdovanoja savanorius kūrėjus tautinio kaspino rozete, papuošta gyva gėle. Be to, kiekvienais metais renka aukas Kariuomenės šventės minėjimo išlaidoms padengti.

Prieš porą metų sugengė puikų savo narės

operos solistės Alodijos Dičiūtės-Trečiokienės koncertą. Solistė pasirodė pilnoje balso didybėje. Ji gavo tokį didelį gėlių kiekį, kad Los Angeles parapijos salės scena buvo pilnutėlė ir tokio kiekio gėlių niekuomet nebuvo sunėšta.

Birutiečių ir ramovėnų susirinkimai daugumoje vyksta tuo pat laiku, tad po susirinkimų visi susirenka kartu ir birutietės paruošia ramovėnams savojo darbo sumuštinius bei pyragaičius o ramovėnai jas pavaišina vynu.

Su birutietėmis organizacinis bendravimas yra pavyzdingas.

LŠST Juozo Daumanto šaulių kuopa

Ji įsteigta 1964 m. birželio mėn. 26 d. Ją įsteigė ir nepilnus 10 metų vadovavo buvęs Kretingos apskrities šaulių rinktinės vado padėjėjas kapitonas Osvaldas Žadvydas. Šiuo metu kuopoje yra 119 narių. Kuopos valdyboje yra: pirm. Juozas Pažėra, vicepirm. Vladas Šimoliūnas (jis ir ramovėnas), sekretorius Vytautas Apeikis (jis ir ramovėnas), išdininkas Jonas Avižienis (jis ir ramovėnas).

Valdybos sąstatas labai puikus, net 3 valdybos nariai yra ramovėnai, iš jų vienas buvęs

Birutiečių valdyba — iš kairės: Liucija Mažeikienė, valdybos narė, Stefa Juškaitienė, išdininkė, Aldona Audronienė, pirmininkė, Aldona Ruokienė, valdybos narė, ir Adelė Balsienė, vicepirmininkė ir sekretorė

Los Angeles J. Daumanto šaulių kuopos valdyba: iš k. Vl. Šimoliūnas — vicepirm., Vyt. Apeikis — sekr., J. Pažėra — pirm., J. Avižienis — išd., J. Paškauskienė — mot. sekc. vad., K. Karuža — G. š.

Kariui paremti trejetuko valdybų pirmininkai (iš k.): ramovėnų — Z. Korius, A. Balsienė — birutiečių vicepirm., ėjusi pirm. pareigas, ir šaulių — J. Pažėra

apie 10 metų ramovėnų valdyboje ir apie 3 metus buvęs net ramovėnų valdybos pirmininkas, kitas šaulių valdybos narys irgi buvęs ramovėnų valdyboje.

Dešimtmečių bėgyje yra buvusių ir tarporganizacinių nesusipratimų. Besiekiant gražesnio bendradarbiavimo, visų trijų giminingų organizacijų 1983 m. kovo mėn. 27 d. posėdyje buvo pasisakyta ir juos išnagrinėjus, buvo surasta visiems priimtina definicija (savokos turinio nusakymas), kuri buvo įrašyta į komunikatą. Jis buvo įteiktas

visų trijų organizacijų pirmininkams. Viso to komunikato čia nenagrinėsiu, tik pacituosiu VI-tą jo skyrių, kuriame nurodyta kieno pareiga ruošti Kariuomenės šventės minėjimą ir kas nustato minėjimo programą. Komunikate parašyta: "Kariuomenės šventės minėjimas kiekvienais metais ruošti ir programą nustatyti priklauso ramovėnams, kurių pareiga iš anksto apie tai pranešti birutietėms ir šauliams. Ramovėnai ruošdami šį minėjimą turi vadovautis, kad šis minėjimas yra visų lietuvių ir dėl to turi dėti pa-

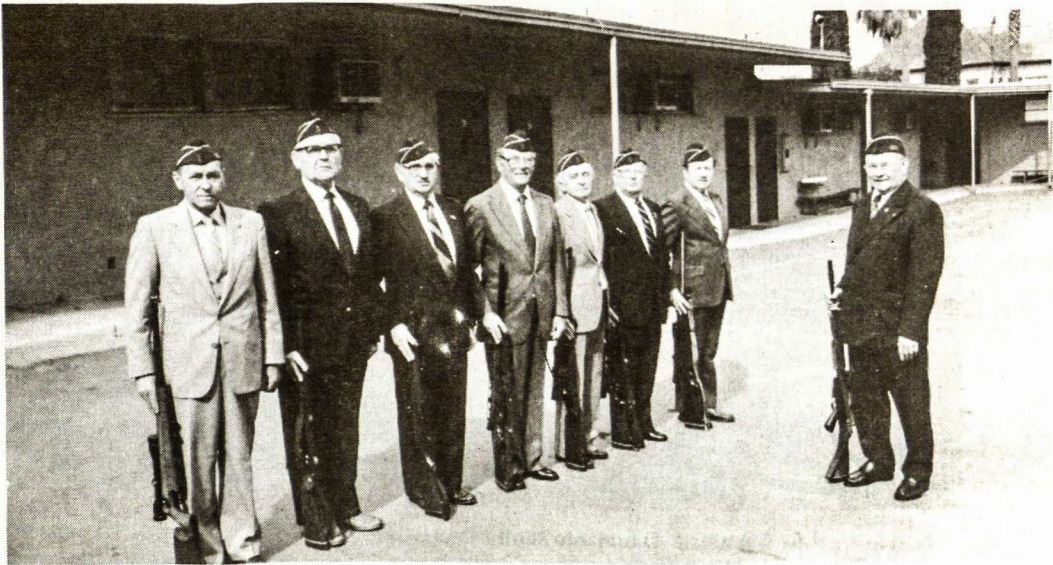
Ramovėnų valdyba: (iš k.): Vladas Silys, sekretorius, Zdislovas Korius, pirmininkas, ir Jonas Venckus, išdininkas

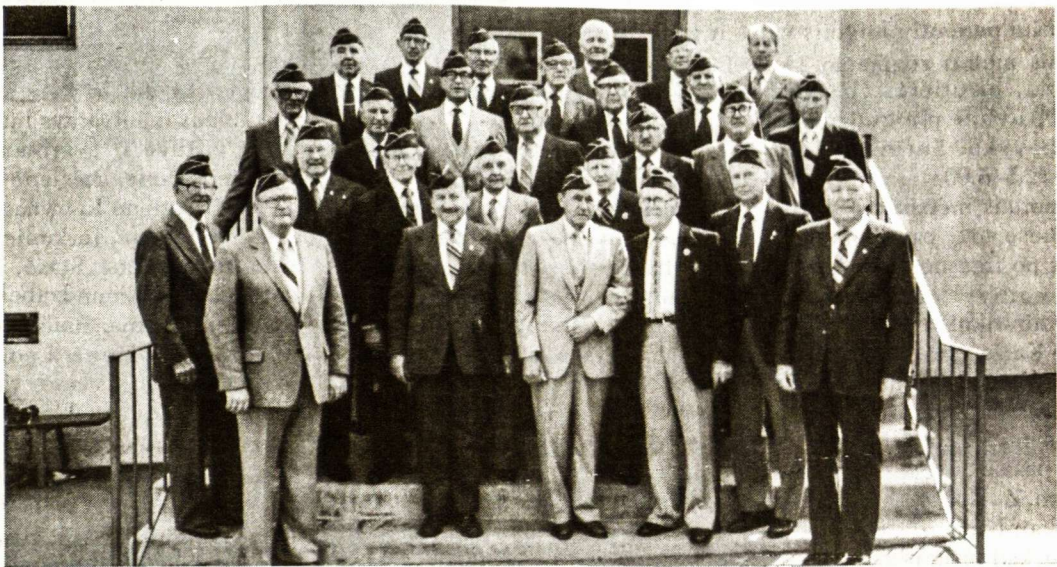
Iš k.: šaul. ramov. Vl. Šimoliūnas — koordinatorius, Ramovės pirm. Z. Korius, birutiečių vice-pirm. A. Balsienė ir šaulių k. pirm. J. Pažėra, daug pasidarbavę Kariui lėšų telkime

Birutietės prieš susirinkimą 1985.X.20. I-moje eilėje (iš k.): Filomena Galdikienė, Liucija Mažeikienė, Aldona Audronienė, pirm., Adelė Balsienė, Nelė Apeikienė, Konstancija Kučinskienė; II-je eilėje iš kairės: Stefa Juškaitienė, Ona Elskienė, Elena Starevičienė, Aldona Ruokienė, Melanija Maskeliūnienė, Marcelė Uksienė; III-je eilėje: Juzė Jakubienė, Jonė Radvenienė, Alė Skirmanienė, Stasė Kairienė, žemiau jos Kotryna Bulotienė, Marija Kairienė, žemiau jos Aleksandra Vidugirienė, Leokadija Stadalnikienė

Dalis ramovėnų, išsirikiavę sportiniam šaudymui, su šaudymų vadovu Kaziu Rakūnu

Prieš susirinkimą 1985.X.20 ramovėnai. Iš kairės I-je eilėje: šonu stovi Aleksas Markeliūnas, Vladas Gilys, Antanas Audronis, Zdoslovas Korius (pirm.), garbės narys Jonas Andrašiūnas, Pranas Skirmantas; II-je eilėje iš kairės: Kazys Rakūnas, Jonas Venckus, Juozas Rudzevičius, garbės narys Mykolas Barauskas, Vladas Šimoliūnas; III-je eilėje iš kairės: Bronius Žemaitaitis, Antanas Maziška, Juozas Varnas, Vytautas Apeikis, Antanas Pinkus, Stasys Deveikis, Jonas Avižienis; IV-je eilėje iš kairės: Antanas Galdikas, Juozas Kazakevičius, Jurgis Uksas, Jonas Juškaitis, Kazys Venclauskas, Juozas Spirauskas; paskutinėje eilėje iš kairės: be kepurės Antanas Bulota, Antanas Mikalajūnas ir be kepurės Pranas Pakalniškis

Los Angeles J. Daumanto šaulių kuopos moterų sekcijos aktyvas

stangas, kad visi lietuviai jame dalyvautų”.

Šauliai 1979 m. iškilmingai atšventė savo 15 metų sukaktį ir 1984 metais atšventė 20 metų sukaktį. Surengė Klaipėdos krašto sukilimo minėjimą ir, ramovėnams užleidus, suruošė partizanų pagerbimą ir minėjimą.

Kariui paremti piniginis vėjus ir gegužinė.

Šiais metais rugpjūčio 11 d. Los Angeles ramovėnai, birutietės ir šauliai surengė bendrą Kariui paremti piniginių vėjų ir gegužinę. Viskas labai pavyko. Surinkta, įskaitant ir gegužinės pelną, \$2,545.00.

Praeitais metais tos pačios 3 organizacijos buvo suruošę tokį pat renginį. Kadangi jis buvo padarytas po ilgesnės, net kelių metų pertraukos, todėl renginys labai energingai praveistas. Be to, pirmininkui asmeniškai prašant pasiturinčius aukoti Kario parėmimui, tai gautoji suma buvo didesnė už šių metų. Reikia labai stebėtis, kad ir šių metų suma yra didelė, tik po vieno metų pertraukos nuo ano vėjus ir gegužinės. Be abejo vėjus pasisekimas yra nuopelnas ramovėnų pirmininko Z. Koriaus, kuris rašė ramovėnams laiškus, skambino telefonu ir net žodiškai prašė. Malonu, kad pirmininkas, nors ir būdamas pats jauniausias narys (iš aktyviųjų), yra energingas, mandagus, pareigingas ir darbštus. Dėl šių asmeniškių ypatybių tik jis ir gali vežti tą sudėtingą ir sunkų vežimą, turintį tik du pagalbininkus (vieną labai užimtą, o antrą slegiamą amžiaus naštos).

Gegužinės pasisekimas labai priklauso nuo

maisto gamintojų ir dalintojų. Šiai gegužinei maistą gamino ir dalino visa eilė birutiečių ir šaulių moterų, kai kurios jų ne tik gamino, bet turėjo ir surasti pasišventusias savanores, kurios tą maistą gamintų be jokio atlyginimo. Tik jų darbo ir pasišventimo dėka buvo pavalgydinti 156 žmonės (po \$7.00 vieni pietūs). Atmetus išlaidas, lieka pelno didelė suma.

Alfabetine tvarka surašytos tos, kurios suieškojo savanores, paskirstė kas, ką, kur ir kiek gamins maisto, po gegužinės suplaus ir sutvarkys indus, be to, išvalys ir sutvarkys virtuvę ir svarbiausia — pagamins maistą: Apeikienė Nelė, Balsienė Adelė, Barauskienė Magdalena, Bulotienė Kotryna, Galdikienė Filomena, Jakubėnienė Juzė, Jurkūnienė Regina, Kaškelienė Danutė, Korienė Stasė, Kudirkienė Genė, Mekišienė Ona, Oksienė Izabelė, Paškauskienė Judita, Pažėrienė Elena, Raibienė Gražina, Sakienė Rūta, Stadalninkienė Leokadija, Tompauskienė Birutė, Tuminienė Vladė, Uksienė Marcelė, Venckienė Bronė, Žukauskienė Stela. Jeigu atsirastų, kurios nors savanorės praleista pavardė, tai labai atsiprašau, prašau labai nesistebėti, nes tokio amželio sulaukus, visaip atsitinka.

Gegužinėn atvyko daugiau, negu visada atvykdavo, dėl to dalis atvykusiųjų negalėjo gauti pietų. Rengėjos labai atsiprašo tų, kurie alkani turėjo grįžti namo, kitais metais jie visi be eilės bus aptarnauti.

Buvo loterija, kurią tvarkė Stadalninkienė Leokadija. Loterijos pranešėjas buvo Juozas Pažėra, šaulių pirm. Daug įspūdingiau ir gražiau būtų buvę, jei Stadalninkienė būtų pranešėja, o tvarkytoja

Kazys Rakūnas, artimo šaudymo vadovas

būtų buvusi šaulė ar birutietė. Loterija davė pelno \$183.00. Gražiai ir vikriai veikė gėrimų tarnyba. Prityrę tos srities ekspertai Antanas Bulota ir Vytautas Apeikis ten uždirbo \$158.33. Piniginis vajas buvo užbaigtas šitokia suma: \$1,428.38. Auksotojai, paaukoję Kariui, yra šie:

1. Stasė ir Zdislovas Korai paaukojo \$107.38 (\$7.38 buvo paaukoti, kai paaiškėjo, kad tiek reikalinga pridėti prie vajaus ir gegužinės pelno, kad ta suma būtų apvalesnė).

Po \$100.00 paaukojo:

1. Aldona ir Antanas Audroniai
2. Dana ir Juozas Mitkai
3. Margarita ir Juozas Nausėdos
4. Marija Pužauskienė (Mirusio vyro atminimui).
5. Bronė ir Kazys Rakūnai
6. Alė ir Pranas Skirmantai

Po \$50.00 paaukojo:

1. Ona ir Juozas Andriai (Labai sunkiai serga).
2. Kotryna ir Antanas Bulotos
3. Anatolijus Dičius
4. Albertina Milienė
5. Jonė ir Gregorius Radveniai
6. Alė ir Pranas Skirmantai
7. Vladas Šimoliūnas.

\$38.00 paaukojo

1. Marcelė ir Jurgis Uksai

Po \$25.00 paaukojo:

1. Bronius Basiulis (Serga).
2. Emilija ir Antanas Daukantai.
3. Alfonsas Milukas
4. Liudas Reivydas
5. Konstancija ir Juozas Rudzevičiai

Los Angeles J. Daumanto šaulių kuopos aktyvas

- 6. Stasys Skirmantas
- 7. A. ir K. Venclauskai

Po \$20.00 paaukojo:

- 1. Ona ir Pranas Dovydaičiai
- 2. Valentinas Irlikis
- 3. Liucija ir Antanas Mažeikos.
- 4. Marija ir Jurgis Mikaloniai

\$18.00 paaukojo

- 1. Adelė ir Julius Balsiai

Po \$10.00 paaukojo:

- 1. Veronika ir Jonas Andrašūnai
- 2. Stefa ir Jonas Juškaičiai.
- 3. Elena ir Juozas Kojeliai
- 4. Halina ir Antanas Milakniai
- 5. Jonas Salys
- 6. Salomėja ir Juozas Skaudžiai.

Viso vajuje surinkta aukų \$1,428.38.

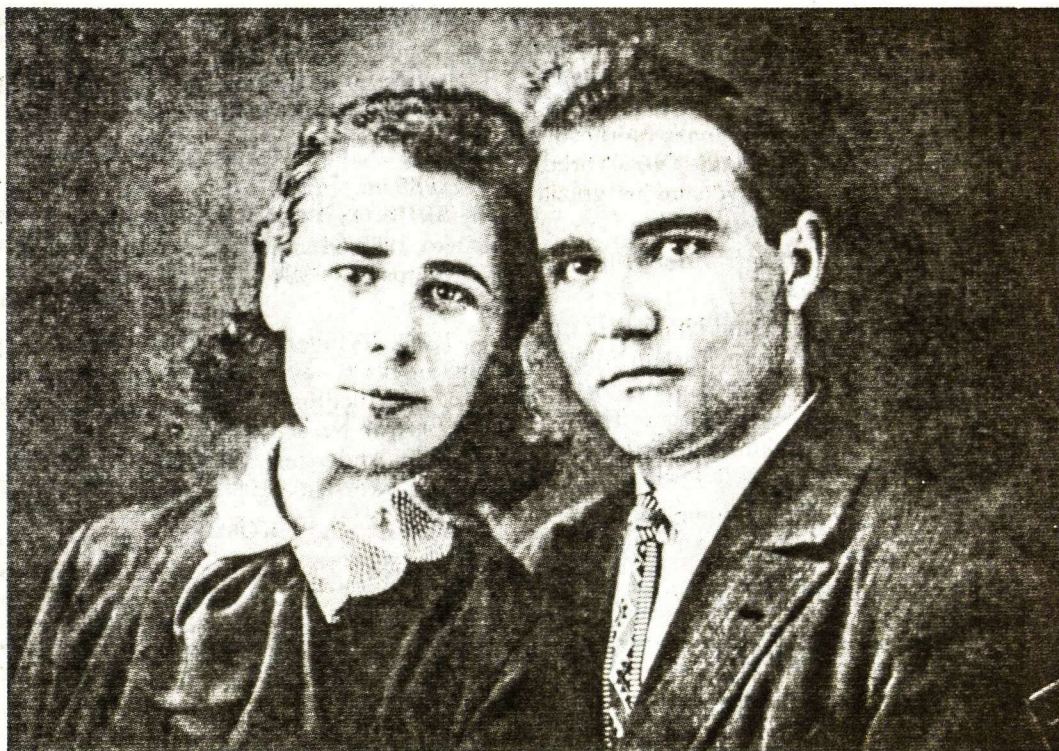
(Tąsa 472 psl.)

V. Pužauskas

Momentas iš Los Angeles ramovėnų, šaulių ir birutiečių ruoštos gegužinės - popietės prie laimėjimų stalo. Iš k.: Z. Korius, L. Stadalnikienė ir J. Pažėra

Poetė Dana ir Juozas Mitkai, paaukoję 100 dol.

Gegužinės vienas stalas iš 15. Iš kairės: Halina Milaknienė, Pranas Dovydaitis, Henrikas Butkus, Janina Dovydaitienė, Adolfas Butkus, Nina Butkienė, Alfonsa Pažiūrienė, Vladas Pažiūra, Mykolas Naujokaitis ir dr. Antanas Milaknis

P A D Ė K A

Nuoširdžiai dėkoju New Yorko ramovėnams, birutietėms ir šauliams už mano knygos "Kunigaikščių Sąjunga" šaunias sutiktuves, suruoštas š.m. spalio 12 dieną Kultūros Židinyje, New Yorke. Taip pat dėkoju bičiuliams ramovėnams už gražią dovaną, dail. Česlavo Janušo paveikslą.

Ypač esu dėkingas skyriaus pirm. Alfonsui Samušui ir šventės rengėjams:

Pirm. Aleksandrui Vakseliui, Malvinai Klivečkeniai, Kazimierui Bačiauskui, Jurgiui Sližiui, Broniui Sutkui ir Liudui Tamošaičiui už triušą; KARIO red. Baliui Raugui ir ilgamečiui KARIO bendradarbiui Kazimierui Jankūnui už kruopščiai paruoštose paskaitose mano darbo įvertinimą.

Visiems, prisidėjusiems prie knygos pasirodymo ir dalyvavusiems jos sutiktuvėse, nuoširdus lietuviškas ačiū!

Z. Raulinaitis

LIETUVIŲ KARIŲ VETERANŲ SĄJUNGA

"R A M O V Ė"

ŽURNALO "KARYS" BENDRADARBIAMS PREMIJŲ PASKIRSTYMO KOMISIJOS

PROTOKOLAS

1985 m. birželio mėn. 2 d. KOMISIJA iš: Ant. SKIRKOS, Vyt. ŠALKŪNO ir Vyt. VOSYLIAUS atrinko 1983/84 metais tilpusius KARYJE vertinamus straipsnius 1984 m. premijoms po

\$50.00:

1. M. Tytuvėnio "Lietuvos karininko keliai" (1983 m. Nr. 6 - 10, 1984 m. Nr. 1 - 8).

2. J. Mikailos "Ginklų dirbtuvės Linkaičiuose" (1984 m. Nr. 1 - 5).

3. E. Andersono "Baltijos valstybės kariniu požiūriu" vertėjui (1983 m. Nr. 7 - 10, 1984 m., Nr. 1).

KOMISIJA:

A. SKIRKA V. ŠALKŪNAS V. VOSYLIAUS
Australija

KARIO LEIDĖJAI MINĖJO KARIO 35-TŲ IR PAGERBĖ ILGAMETŲ REDAKTORIŲ

Š. m. spalio mėn. 12 d. Niujorko ramovėnai atšventė savo prasmingo ir sėkmingo darbo — Kario leidimo 35 metų sukaktį, ją sujungdami su ilgamečio Kario redaktoriaus Zigmo Raulinaičio pagerbimu bei jo tik ką iš spaudos išėjusios knygos — "Lietuvos raiteliai — Kunigaikščių sąjunga" pristatymu.

Neatpasakojant to vakaro detalaus vyksmo, tebus tik paminėta, kad tą šventiškos nuotaikos kupiną vakarą trumpu žodžiu pradėjo ramovėnas A. Vakselis, pakviesdamas programai vadovauti buv. N.Y. Ramovės ilgamečio jau mirusio pirmininko dukrą Giedrę Naokaitę-Stankūnienę.

Maldą sukalbėjus kun. Pr. Giedgaudiui, OFM, apie Karį kalbėjo Kario skyriaus "Spaudoje pasižvelgus" skyriaus redaktorius K. Jankūnas. Jaunai dainininkei Rasai Kroktytei padainavus 4 dainas, Kario redaktorius B. Raugas kalbėjo apie "Kunigaikščių sąjungą" ir šios knygos autorių. Akademinė dalis buvo baigta solistės Kroktytės, kuriai akomponavo

Programai vadovavo Giedrė Noakaitė - Stankūnienė

Nuotr. Tėv. P. Giedgaudo, OFM

muz. D. Sakaitė, antruoju išėjimu, o po to įvyko Kultūros Židinio žemutinėje salėje iškilminga vakarienė, pajvairinta sveikinimais bei dovanų įteikimu Kariui ir buv. Kario redaktoriui. Vakarienė baigėsi Z. Rauli-

naičio padėkos žodžiu. Šio iškilaus renginio organizaciniam darbams vadovavo N. Y. Ramovės skyr. pirm. Alfonsas Samušis.

Cia spausdinamos pagrindinės šio renginio kalbos.

Tėv. Pranciškaus Giedgaudo, OFM, invocacija, skaityta "Kario" 35 metų minėjime:

Viešpatie, susirinkome pasidžiaugti savo darbo vaisiais. Švenčiame spaudos derliaus šventę.

Žinome, Viešpatie, kad be Tavo malonės niekas neauga ir neduoda vaisių. Todėl dėkojame Tau, kad iki šiol mūsų neapleidai, laiminai mūsų spaudą, pašaukdamas ypatingai talentingų ir pasišventusių žmonių, kurie noriai ir su užsidegimu dirba šį sunkų spaudos darbą.

Tautos gyvenime spauda tai kraujas, maitinąs mažiausias kūno ląsteles ir kartu apvaląs jas

nuo kenksmingų medžiagų. Kraujui nusilpus ar jo iš viso netekus, kūnas miršta.

Neleisk, Viešpatie mūsų spaudai nusilpti. Be jos mūsų tauta iševijoje mirs. O mirti mes dar nenorime — mūsų darbai dar nėra baigti.

Globok, Viešpatie, tuos, kurie, nors jau ir pavargę, aukojasi šiam svarbiam darbui.

Siųsk mums naujų jėgų iš jaunųjų kartų tarpo, kad pakeistų tuos, kurie jau yra pailsę ir nebegalės ilgai spaudos darbo tęsti.

KARIO SUKAKČIAI

KAZIO JANKŪNO ŽODIS

Nors šiandien čia susirinkome paminėti žurnalo "Karys" tik 35 m. sukaktį, bet iš tikrųjų jo šaknys siekia žymiai giliau: jis su pasididžiuoimu gali minėti net ir 65 m. gyvavimo sukaktį.

Atstačius Lietuvos nepriklausomybę ir pradėjus kurti kariuomenę jos nepriklausomybei ir sienoms apsaugoti, Krašto apsaugos ministerijos Literatūros skyrius tuoj pat, t.y. 1919 m. gegužės 29 išleido kariams skiriamą savaitraštį "Kariškių žodį", kuris pagal mūsų kalbos dėsnius 1920 m. spalio 18 buvo pavadintas "Kariu". Bet jų giminytė buvo tokia artima, kad "Karys" toliau tęsė "Kariškių žodžio" numeraciją.

Savaitraštis buvo skiriamas karių reikalams, nes karininkams turėjo tarnauti kiek vėliau pasirodę "Mūsų žinynas" ir dar vėliau "Kardas". 1921 m. persiorganizavus Lietuvos kariuomenei, "Kario" leidimu rūpinosi Vyriausiojo štabo Spaudos ir švietimo skyrius. Tarnaujant tik karių reikalams, žurnalui buvo lengviau prisiderinti prie jų skonio ir reikalavimų, nors būtų klaidinga manyti, kad žurnalas nesiekė jų mokyti, skiepyti juose tam tikrus idealus ir kelti jų bendrą lavybą. Jo pagrindinis tikslas buvo ugdyti tėvynės meilę, karinę dvasią ir dorovę ir skleisti karo mokslą. Jis pateikdavo daug apysakų, eilėraščių, įvykių iš kovų dėl nepriklausomybės, ypač pabrėždamas mažų, niekam ne-

žinomų eilinių karių drąsumą ir ryžtą kovojant su Lietuvos priešais.

Iki Lietuvos nepriklausomybės netekimo 1940 m. "Kari" redagavo visa eilė redaktorių karininkų ar karo valdininkų, bet gilesnius pėdsakus "Karyje" paliko kapitonas ir rašytojas Juozas Balčiūnas-Švaistas ir leitenantas Simas Urbonavičius - Urbonas. Jie patobulino žurnalo techninę pusę ir pajvairino jo turinį, pakviesdami žurnalo bendradarbiais visą eilę mūsų rašytojų, poetų ir fotografų. Reikia ypač pabrėžti, kad nuo 1922 redakcijoje pastoviai dirbo puskarininkis savanoris - kūrėjas Stasys Butkus.

Nors JAV organizuotos lietuvių kariuomenės ir nebuvo, tačiau čia imigravo daug buvusiųjų Lietuvos kariuomenės karininkų ir kareivių. Čia atsirado ir paskutinytis nepriklausomos Lietuvos "Kario" redaktorius kpt. Simas Urbonas, kuris ir pasiryžo atgaivinti daugelį lietuvių savo išvaizda ir turiniu žavėjusį žurnalą "Kari". Pasitelkęs į redakciją seną "Kario" darbininką Stasį Butkų ir finansinę paramą suteikusį Augustiną Astrauską, jis 1950 m. lapkričio 23 ir išleido pirmąjį JAV "Kario" numerį, kuris savo išvaizda priminė Amerikoje populiarų "tabloidinę" išvaizdos laikraštį.

Reikia atsiminti, kad tuo metu nepriklausomos Lietuvos buvusiųjų karių tarpe dar buvo labai gyvos Lietuvos kariuomenės atgaivinimo idėjos, nes vis dar tikėta greitai Lietuvos nepriklausomybės atstatymu ir savo kariuomenės reikalingumu.

Kalba K. Jankūnas

O kol tai bus pasiekta, reikia bent turėti savo organą, kuris priaugančioje lietuvių kartoje skiepytų Lietuvos nepriklausomybės idėją ir ugdytų karinę dvasią. Žurnalas buvo pasiryžęs "būti artimu ir mielu bičiuliui kiekvienam lietuviui, ginklu, darbu ar plunksna kovojančiam dėl laisvos, demokratinės Lietuvos atstatymo." Nors pagal žurnalą "Lietuvos kariuomenės ginklai ir turtai buvo okupacijų sunaikinti, tačiau yra užaugęs milžiniškas dvasinis kapitalas ugnies ir plieno užgrūdintoje lietuvių širdy."

Pirmasis žurnalo numeris buvo suktas palankiai. Žurnalo pasirodymą sveikino esamieji lietuvių autoritetai, bet jo kelias dėl finansinių priežasčių buvo sunkokas. Dėl to keitėsi ir redakcijos sąstatas: pasitraukė Augustinas Astrauskas ir atėjo Bronius

New Yorko ramovėnai, atsidėkodami Zigmui Raulinaičiui už ilgametį "Kario" redagavimą, įteikė dail. Česlovo Janušo tapytą lietuvišką gamtovaizdį. Paveikslą laiko Zigmas ir Marina Raulinaičiai. Nuotr. P. Bivainio

Aušrotas, buv. Lietuvos kariuomenės karininkas ir žurnalistas. Kiek vėliau į redakciją ir į leidėjus įsijungė žurnalistas Domas Penikas, o nuo 1953 m. balandžio mėn. į "Kario" redaktorius atėjo Zigmas Raulinaitis. Nuo 1954 m. sausio mėn. "Karys" pasidaro pasaulio lietuvių karių veteranų mėnesiniu žurnalu", kurio redakciją sudarė: Simas Urbonas, vyr. redaktorius, Stasys Butkus, redaktorius ir Zigmas Raulinaitis, redaktorius, kuris kartu buvo ir 1950 m. Chicagoje įsisteigusios Lietuvių sąjungos "Ramovės" atstovas. Buvo įsteigtas "Kario" fondas atsargos kapitalui sudaryti, nes žurnalas, turėdamas mažiau kaip 300 prenumeratorių, finansiškai sunkiai vertėsi.

Nuo 1954 m. kovo mėn. žurnalo redakcija vėl persitvarko: iš vyr. redaktorių pasitraukia Simas Urbonas, o naujuoju redaktorium pakviečiamas Zigmas Raulinaitis. Redakcinėje kolegijoje dalyvauja Stasys Butkus, Kepalas, ir žurnalistas Juozas Valakas. Žurnalo administratorium pakviečiamas Leonas Bileris, o žurnalo leidimą perima Lietuvių sąjungos "Ramovės" New Yorko skyrius.

Prie ankstyvesniųjų žurnalo uždavinių pridedamas dar ir ypatingas uždavinys — "duoti reikalingų žinių tiems ateities kovotojams, kurie eis vaduoti savo tėvynės, aukodami savo gyvybes."

Persitvarkius žurnalo redakcijai ir

administracijai, didžiausias rūpestis pasidarė — sustiprinti žurnalo finansinius pagrindus. Atkakliu, pasiaukojančiu ir rūpestingu naujojo administratoriaus Leono Bilerio darbu žurnalo finansiniai reikalai pamažu gerėjo: augo prenumeratorių skaičius, didėjo skaitytojų aukos, o žurnalas pradėjo susilaukti finansinės paramos iš įvairių Lietuvių karių veteranų sąjungos "Ramovės" skyrių, kurių tarpe pastovia parama pasižymėjo Chicagos, Clevelando, Los Angeles, Detroito ir kt. skyriai. Be to, nuo 1958 m. įvedus "Saulė Tremty — skyrių, kurį redagavo šaulių veikėja Kunigunda Kodatienė, ir nuo 1959 m. ir "Tremties trimitą", kurį redagavo šaulių veikėjas Vaidievis Andrius Mantautas, pradėta susilaukti finansinės paramos ir iš čia įsisteigusios Lietuvos šaulių sąjungos tremtyje kuopų ir rinktinių ir atskirų narių. Žurnalo finansinei būklei sustiprinti buvo įsijungta ir į knygų leidybą. Nepaisant, kad į knygų leidimą reikia iš anksto investuoti tam tikrą kapitalą ir kad investuotų pinigų grįžimas užtrunka pora metų, knygų leidimas nešė "Kariui" pelną. Tai įgalino leidėjus ne tik tobulinti "Kario" išvaizdą, pagaminant kiekvienam numeriui skirtingą viršelį ir didinant fotografijų ir schemų skaičių, bet ir sudarė pagrindą augančiom spausdinimo ir pašto išlaidom apmokėti.

Iki šiol "Karys" yra išleidęs šiuos

leidinius: Henriko Sienkivičiaus trijų tomų romaną "Kryžiuočiai", prof. Vaclovo Biržiškos "Praeities pabiras", pulk. Oskaro Urbono "1410 m. karas ir Žalgirio mūšis" ir "Didžiojo Šiaurės karo frontas Lietuvoje", gen. št. plk. Povilo Žilio "Suomių — sovietų karas", gen. št. plk. Kazio Škirpos "5 pėst. pulko kovos ties Seinais", prof. dr. Jono Puzino "Kelias į Lietuvos nepriklausomybės atstatymą" ir visa eilė Zigmo Raulinaičio mūsų priešvalstybinę praeitį vaizduojančių studijų, kaip "Durbės mūšis", "Aisčiai karinės istorijos šviesoje", "Galindai prieš Romą", "Hunų žygis į Prūsus", "Vaidevutis", "Prieš Vikingų audrą", "Apuolės užpuolimas", "Grobio ir naikinimo žygis", "Keturi frontai" ir "Kunigaikščių sąjunga".

Plečiant "Kario" horizontus, buvo įterpti šie skyriai: 1954 m. Kariai ir jaunimas, kurio redaktorium buvo pakviestas Romas Kezys, vėliau Karininių žinių skyrius, kuriuo rūpinosi Justinas Liaukus, o nuo 1966 m. Bronius Balčiūnas, Lietuviai kariai laisvajam pasauly — Balys Brazdžionis, nuo 1976 m. — Mūsų spaudoj pasižvalgius.

Greta džiaugsmingų įvykių žurnalo gyvenime netrūko ir labai skaudžių išgyvenimų: 1961 m. dėl mirties iš "Kario bendradarbių pasitraukė nuo 1922 m. Karyje pastoviai dirbęs Stasys Butkus (1963 m. redaktoriaus pavaduotoju pakviečiamas rašytojas,

dailininkas Jonas Rūtenis), 1966 m. — Kario lietuvių kalbos lygintojas ir vertėjas iš senųjų kalbų Kazys Keplalas ir 1979 m. — administratorius Leonas Bileris, kuris savo atsidėjimu, rūpestingumu ir pasiaukojimu sugebėjo sudaryti tvirtą finansinį pagrindą „Kariui“ leisti. Administratoriaus pareigas kurį laiką vykdė Leono sūnus, o nuo 1981 m. — Alfonsas Samušis.

Reikia pastebėti, kad visi „Kario“ pareigūnai dirba veltui, todėl su pagrindu turėtume stebėtis, kad dar ir šiais laikais tik pagal pinigą viską vertinančiame krašte dar atsiranda idealistiškai nusiteikusių žmonių, kurie, stengdamiesi atsilyginti savo tėvynei už jiems suteiktą mokslą ir ne taip jau ištaigingą gyvenimą, per 30 metų skyrė savo laiką, darbą, poilsį ir pinigus, kad „Karys“ galėtų kalbėti į savų tautiečių protus ir širdis apie mūsų tėvų ir senolių darbus ir žygius Lietuvos gerovei.

Jei „Kario“ administratorius Leonas Bileris savo darbu sugebėjo sudaryti tvirtą finansinį pagrindą žurnalui leisti, tai jo redaktorius Zigmas Raulinaitis savo ruožtu padarė „Karij“ tokį, koks jis šiandien yra: puikiais, kas mėnesį vis kitais viršeliais, daugybe retų, kituose žurnaluose nesutinkamų iliustracijų ir įvairių schemų. Į žurnalo bendradarbius jis sugebėjo pritraukti žymius mūsų visuomenės veikėjus ir rašto žmones, kaip istorikus prof. dr. Joną Puziną, dr. Kostą Jurgėlą, dr. Vandą Sruogienę, dr. Krasauskaitę, Joną Švobą, tėvą dr. Viktorą Gidžiūną, dr. Povilą Reklaitį, Algirdą Budreckį, karininkus prof. inž. gen. Stasį Dirmantę, gen. št. pulkininkus Povilą Žilį, Kazį Škirpą, Antaną Šovą, Aleksandrą Andriušaitį, pulkininkus Kazį Ališauską, Oskarą Urbaną, Vladą Braziulį, Raimundą Liormaną, Joną Variakojį, žurnalistus Petrą Butėną, Povilą Dirki, Vytautą Širvydą, Pranį Alšėną, Algirdą Gustaitį, Joną Miškinį ir kt. rašytojus ir poetus Paulių Jurkų, Joną Rūtenį, Leonardą Zitkevičių, Vincą Joniką ir kt.

Įsitraukęs į redaktoriaus darbą, Zigmas Raulinaitis susizavėjo mūsų tautos senaisiais, dar prieš valstybės sudarymą, laikais, ypač mūsų

genčių kariniais žygiais, kurie iki šiol mūsų istorikų nebuvo nagrinėjami, ir pateikė mūsų visuomenei moksliniu kruopštumu ir atsakingumu visą eilę paruoštų studijų.

Džiaugiantis „Kario“ administratoriaus karinių žinių redaktoriaus ir redaktoriaus atliktais darbais, reikia priminti ir jų gyvenimo artimiausias bendradarbes jų ponias, kurios, sugebėjo suprasti jų vyrų dirbamo darbo naudingumą mūsų tautai ir atsakyti nuo daugelio gyvenimo teikiamų malonumų, kaip išvykų į teatrus, koncertus, pasižmonėjimus ir kt. Jei jos būtų panaudojusios jų vyrų dirbamiems darbams „veto“ teisę, šiandieną būtume neturėję progos čia susirinkti ir pasidžiaugti tik nedaugelio žmonių pasiektais laimėjimais.

Ta trijulė Zigmo Raulinaičio, Leono Bilerio ir Broniaus Balčiūno, kurie iškėlė žurnalą į dabartinį jo lygį ir sudarė tvirtą finansinį pagrindą jam leisti, „Kariui“ atidavė daug daugiau, kaip privalėjo, bet visiems mūsų kartos žmonėms vienam anksčiau, kitiems vėliau ateina laikas pasitraukti iš priekinių linijų. Ne savo valia iš jų pirmas pasitraukė Leonas Bileris, o likusieji du nusprendė, kad ir jiems atėjo laikas išeiti į užnugarį užtarnautos atvangos. Tačiau tvirtai tikime, kad ir naujoji pora — Balys Raugas ir Alfonsas Samušis sudarys pagrindus aukštai iškeltai „Kario“ vėliavai ir toliau išdidžiai plevésuoti, nes tobulėjimui dar niekas nenustatė ribų.

ZIGMAS RAULINAITIS IR JO “KUNIGAİKŠČIŲ SAJUNGA”

Balys Raugas

Žodis apie autorių

Šį vakarą pagarbiai žvelgdami į „Kunigaikščių sąjungos“ autorių, akimirkliai mintimis nulėkime į Aukštąją Panemunę, kur 1934 metais Vytauto Didžiojo paminklo paunksmėje PLP karo mokyklos XVI laidos absolventai rikiavosi pakėlimo į pirmąją karininko laipsnį paskutinei ceremonijai. Tikriausiai nesuklysimė, įsivaizduodami jį iškiliai tiesų, aukštągi ir liekną, priklaupiantį prieš Lietuvos prezidentą, ištariantį: „Be reikalo nepakelk, be garbės nenu-

leisk!“. Su tais žodžiais prasidėjo leitenanto Zigmo Raulinaičio karininko kelias, kai Lietuva savo nepriklausomybės antrojo dešimtmečio viduryje jau tvirtai buvo įaugusi į Europos tautų bendruomenę ir kai to meto džiūgaujamas poetas galėjo nuoširdžiai ištarti:

*Tave papuošti žadame
Kaip tikrų savo seserį,
Esi pačioj jaunystėje
Ir pačiame pavasari . . .*

Visus jaunuosius karininkus lydėjo patriotinis ryžtas su šviesiomis kalbomis kaip Lietuvos vasaros saulė viltimis, tačiau visai natūralu, jog ne visi vienodai rikiavosi į drausmingas kariuomenės eiles. Ne visiems rūpėjo siekti, anot poeto, ko protas nepajėgia, ko vyzdys neįžvelgia. Tačiau tokiu „daugianoriu“, man regis, buvo leitenantas Zigmas Raulinaitis, šalia savo profesijos panūdęs plėsti savo akiratį platyn, o savo išmonę ugdyti. Nuo 1936 metų iki 1940 m. savo laisvalaikį jis skiria ekonomijos studijoms Kauno ir Vilniaus universitetuose. Studijuoja ekonomiją, o tampa istoriku, tuo pačiu metu rašydamas karinėmis bei istorinėmis temomis Kariui, vėliau Kardui ir Mūsų žinynui. Atrodo, jau buvo pramokęs gerokai vokiečių kalbos, nes 1938 metais iš vokiečių kalbos išvertė „Prėrijų plėšikus“. 1944 metais pasitraukęs į Vokietiją, griebiasi anglų kalbos ir Detmolde paruošė ir pats išleido anglų kalbos skaitymų 4 sąsiuvinius ir angliškų pasikalbėjimus. Tikriausiai Zigmas Raulinaitis ankstyvoje jaunystėje suprato darbo prasmę, kad ne tik tinginavimas, bet ir nuolatinis poilsavimas yra žmogaus kapas. Darbštumas, papuoštas meile Lietuvai, tebelydi jį ir šiandien.

Savo pusę amžiaus praleidęs Niu Jorke, čia uždirbdamas „duoną kasdieninę“, nuo 1954 metų iki š.m. sausio mėn. redaguodamas Karij, parašė net 10 istorinių veikalų: 1961 m. — „Durbės mūsų“, 1962 m. — „Aisčiai karinės istorijos šviesoj“, 1963 m. — Galindai prieš Romą“, 1964 m. — „Hunų žygis į Prūsus“, 1965 m. — „Vaidevutis“ (taigi per šį penkmetį po knygą kasmet!) 1968 m. — „Prieš vikingų audrą“, 1972 m. —

“Apuolės užpuolimas”, 1979 m. — “Grobio ir naikinimo žygis”, 1982 m. — “Keturi frontai” ir štai šiomet — “Lietuvos raiteliai — Kunigaikščių sąjunga”! Su šiais gausiais istorinės reikšmės raštais — net 10 knygų! — Zigmas Raulinaitis prasmingai įsirikiaavo į negausų mūsų išėivijos produktyvesniųjų istorikų eiles.

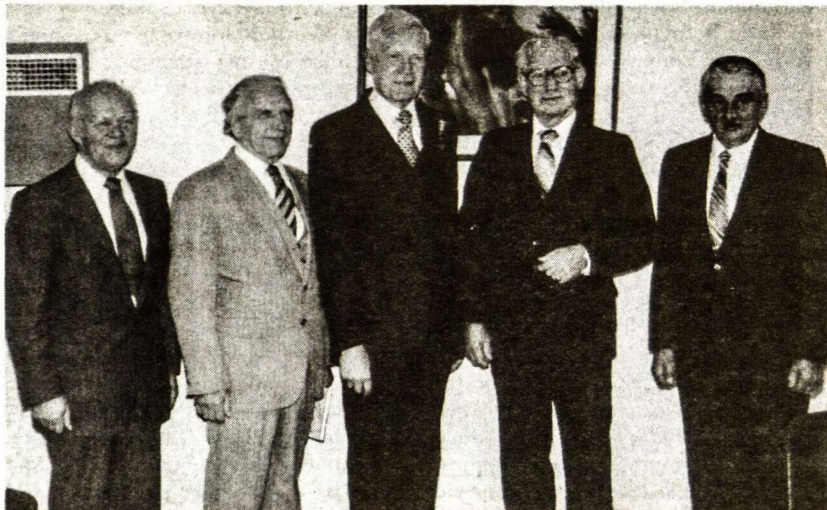
Bežvelgiant į Zigmo Raulinaičio prabėgusius darbingus metus, su nuostaba kykla klausimas: iš kurgi jis sėmėsi to laiko bei energijos net keliems darbams tuo pačiu metu? Tačiau, atvertęs “Kunigaikščių sąjungos” metrikos puslapį, pastebi įrašą: “Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia.” Ar tik neatskleidžia šie himno žodžiai paslapties, iš kur sravena autoriui ir laikas, ir išvertmė, ir ryžtas, ir net sveikata. Su pasigrožėjimu galime ištarti: Garbė PLP karo mokyklai, išugdžiusiai tokį vyrą, o pagarbiai džiaugdamiensio jo darbais, šį vakarą turime malonią progą nulenkti jam galvas su geriausių be ilgiausių metų linkėjimais.

Dešimt istorinio turinio tomų liks srauniai į ateitį nutekanciuose metuose dokumentuotų žodžių gyvu šaltiniu liudyti apie Lietuvos valstybės kristalizavimąsi, o autorius bus pasistatęs, imituojant senųjų romėnų posakį, sau paminklą, tvirtesnį už varį. Šį vakarą minimos knygos 272 puslapyje autorius užsimena, kad Prūsų užkariavimo kovos bus nagrinėjamos “Kelias į sostą” knygoje. Taigi neužilgo vėl rinksimės Zigmo Raulinaičio 11-sios knygos sutiktuvėm.

Žvilgsnis į “Lietuvos raitelius — Kunigaikščių sąjungą”.

Prieš porą metų įvykęs “Aušros” šimtmečio minėjimas išraiškiai mums pakišo savo pirmojo numerio pirmame puslapyje romėnų lozunginį įrašą: *Homines historiarum ignari semper sunt pueri — Žmonės, nežinantis istorijos, vis yra vaikai*”.

Mūsų tautos kelių vingiai nebuvo palaimingi istorinės raidos dokumentacijai: svetimieji mums rašė kronikas, prie kurių prieti nebuvo ir nėra lengva, todėl gal dar daugelį metų laiko srovė nuneš, kol savąją istoriją galėsime nuodugnai pažinti. Zigmo

Iš k.: A. Samušis, K. Jankūnas, Z. Raulinaitis, B. Raugas ir A. Vakselis.
Nuotr. Tėv. Pr. Giedgaudo, OFM

Raulinaičio visi istoriniai leidiniai liks prasmingu indėliu mūsų istorinės literatūros lentynose. Šio leidinio metrika: Išleido Karys, tiražas — 800 egz. Spaudė Tėvų pranciškonų spaustuvė Bruklina. 308 psl. Aplankas Arūno Bukausko. Schemas braižė B. Balčiūnas. Kaina nepažymėta.

Knygos turinys dokumentuotai pasakoja 13-jo šimtmečio pirmųjų 3 dešimtmečių istoriją (1202 - 1232), kai lietuvių raiteliai pradėjo stipriai reikštis Pabaltijo ir į rytus nusitęsusiuose Rusijos plotuose. Sekdami šio laikotarpio labai gyvą scenų kaitą, sužinome, kaip žlugo lybių, estų, latvių, prūsų laisvė ir kaip kalavijuočiai, rusinai ir lenkai susidūrė su tada besusijungiančios Lietuvos karinėm jėgom ir kaip į Lietuvos valdovo sostą žengė Mindaugas.

Autorius nuosekliai, dokumentuotai ir vaizdžiai aprašo to trisdešimtmečio raidą, kurioje besiformuojant Lietuvos valstybei, teko gintis nuo krikščioniškųjų riterių, kardo pagelba nešusių krikštą visoms pabaltijo pagoniškom tautom. Savo laisvę beginant, kaip autorius vaizdžiai išsireiškia, lietuviams “teko kryžiuoti kardus” net keturiuose frontuose.

Štai keli dokumentiniai vaizdų išraišai:

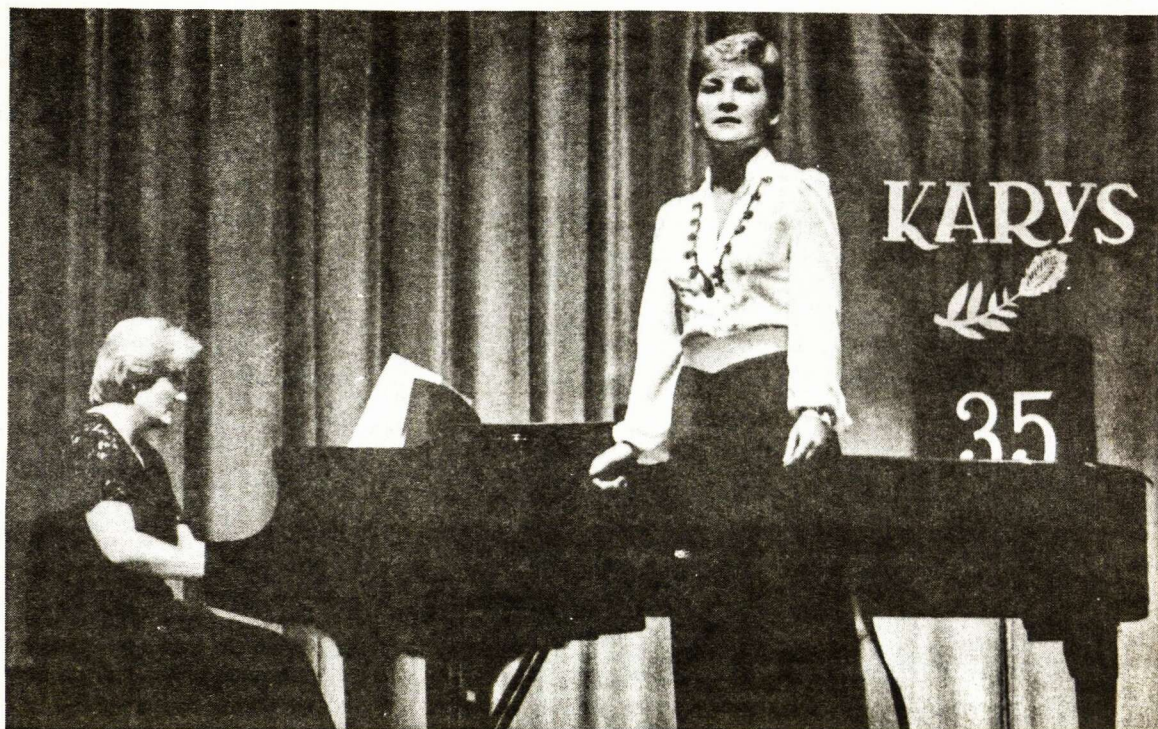
“Krikščionybė buvo įvesta Rytų

erdvėje, t.y. Pabaltyje, išžudžius keletą tautų (prūsus, kuršius, sėlius, žiemgalius) ir visiems laikams suluošinus kitus, jų tarpe ir Lietuvą” (psl. 7) Tose kovose žuvo net 6 kalavijuočių magistras.

Vaizdas apie lietuvių raitelius: “Savo arklių greitumu iš visų pusių aplekia ir, kaip jų paprotys yra, apsiaučia iš ten ir iš ten, tai bėgdami, tai persekiodami ir savo jėgų ir kuokų svaidymu labai daug sužeidžia”. (psl. 57)

Vaizdas apie kunigaikščio Žvelgaitio žuvimą: “Vyskupo kariaunos narys Teodorikas Šilingas pastebėjo rogėse sėdintį Žvelgaitį, kuris buvo sakęs Dievo miestą (Rygą) sugriausiąs. Savo jietimi jis perveria jam šonus. Kai kurie iš žiemgalių, matydami jo kūną tebevirpantį, nukerta jo galvą ir uždėję ant savo rogių, kurias vien tik žuvusių lietuvių galvomis buvo apkrovę, vežė į Žiemgaliją” (psl. 28). Tą žiaurų ir liūdną vaizdą kronikininkas palydėjo su pastraipa: “Pranešė kunigas Jonas, kuris tuomet Lietuvoje belaisviu buvo paikomas, kad penkios dešimtys moterų dėl vyrų mirties pasikardamos nusizudė, zinoma, kadangi jos su jais paskui kitame gyvenime gyvensiančios” (psl. 28).

Ir dar vienas lietuvių pralaimėjimo vaizdas: “Išžudžius visus vyrus, kilo krikščionių džiūgavimas. Jie grojo

“Kario” sukaktuviniam koncerte dainuoja Rasa Krokytė iš Philadelphijos, jai akompanuoja Dalia Sakaitė. Nuotr. P. Bivainio

būgnais, švilpynėmis ir muzikos instrumentais . . . Išplėšę pilį, nusivarydami tenai dar rastas gyvas išlikusias moteris ir vaikus į nelaisvę, livoniečiai padegė pilį ir kitą dieną su džiaugsmu sugrįžo į Livoniją už suteiktą pergalę garbindami Dievą danguje, nes jis yra geras, o jo gailestingumas amžinas” (psl. 242).

Kronikose suregistruoti ir lietuvių laimėjimai, pvz. “. . . lietuviai, susijungę su žemaičiais, pastojo vokiečiams kelią, pagonys nukovė jų vadą — Koelno arkivyskupą Avigeną” (psl. 269)

Leidinyje yra labai patrauklių pridetinių įtarpų, jungiančių senąją praeitį su dabartimi. Tai šiuo metu darytos piliakalnių nuotraukos su kūrybiniais atgarsiais — B. Sruogos, J. Šliavo ir kt. Štai vienas posmas iš J. Šliavo eilėraščių, rašytas okupuotoje Lietuvoje:

Žiemgaliams:

Matau jus, slenkančius iš amžių glaudumos,

*Rūsčių kovų liepsnos nugairinti
veidai,
Išplėstas židinys prie Lielupės
plačios,
O priešais — sunkūs tremtinių
keliai.*

*Kur Miežuotnė? kur Tervetė? kur
Sidabra sena?*

*Kur šiandien Viestardas su raite-
lių pulkais,*

*Kapai, milžinikapiai ir užmiršta
kalba*

*Ir metraščiai vos beįskaitomais
ženklais.*

*Tačiau nemirs ji — tauta tebegyva,
Tada vien nugalėta buvus riterių
nuožmių.*

*Kapai, milžinkapiai, kalba jau
pamiršta,*

*Tačiau jų kraujas tebeverda ma-
nuje, jaučiu . . .*

Knygoje skaitytojas nedaug kalbos klaidų pastebės. Bet gi man, knygą dukart perskaičius, keletas klaidingų atspaudų reikia paminėti. Atspausta:

tekmė — turi būti tėkmė (psl. 11), rugpjūtis — turi būti rugpjūtis, daleiskime — t.b. leiskime ar prileiskime, bulė — t.b. bula (bulė nieko bendra neturi su popiežiaus raštu) ir kt. Tačiau dabarties lietuvių kalbos sąmąšyje tos klaidos yra nereikšmingos ir šios knygos vertės nemenkina. Jos turinys lietuviui brangus, ir šiai knygai turėtų lengvai atsiverti mūsų tautiečių namų durys.

Kadangi šis žodis buvo tartas Tėvų pranciškonų pastogėje, tebus leista jį baigti šv. Pranciškaus Asyžiečio sakiniu: Visur ieškojau atsigalvinimo, o jį suradau kamputyje su knyga . . .

Šįvakar apleidžiančius šią salę, namo visus tepalydi puošniame apdare prasmingo turinio Zigmo Raulinaičio autografuota knyga . . .

Pirmasis New Yorko ramovėnų pirmininkas Iz. Kraunaitis. Sėdi buv. Lietuvos kariuomenės kapelionas kan. J. Meškauskas ir kpt. P. Jurgėla

NEW YORKO RAMOVĖS SKYRIAUS TRUMPA VEIKLOS APŽVALGA 1950 - 1985

PETRAS MATEKŪNAS

New Yorko Ramovės skyrius buvo įkurtas 1950 m. lapkričio mėn. 26 d. Svarbiausias šios organizacijos tikslas buvo sujungti buvusius Lietuvos karius, atvykusius po II pasaulinio karo iš Vokietijos, Austrijos ir kitų IRO stovyklų. Iniciatorių būrelis, kuris norėjo įsteigti New Yorke Ramovės skyrių, buvo nedidelis. Į jį įėjo tik 13 buvusių karių, būtent: B. Bobelis, K. Kepalas, J. Kiaunė, J. Liaukus, A. Kirkyla, J. Lietuvininkas, J. Klimavičius, Iz. E. Kraunaitis, A. Maceika, A. Petraitis, J. Slizys ir O. Žadvydas.

New Yorko Ramovės skyrius buvo įsteigtas ne iš karto. Pirmas steigiamasis susirinkimas įvyko 1950 m. pavasario pabaigoje Amerikos Lietuvių Piliečių klube 280 Union Ave.,

Brooklyne. Jame dalyvavo nemažas buvusių karių būrelis. Dienotvarkei praversti buvo pakviestas plk. Iz. Kraunaitis. Šiame steigiamajame susirinkime dalyvavo dar generolas Jonas Černius ir kpt. Petras Jurgėla. Amerikos Lietuvių Legiono vadas, P. Jurgėla siūlė, kad naujos organizacijos nėra reikalo steigti. Visi kariai gali įsirašyti į Amerikos Lietuvių Legioną. Abejingas buvo ir gen. I. Černius dėl organizacijos įsteigimo, nes ar leisias Pentagonas. Žydai, anot jo, šiame krašte yra galingi ir mus, lietuvius, gali apšaukti net naciais ir iš jų galima susilaukti daug nemalonumų. Jis siūlė, kad organizacijos steigimas būtų atidėtas. Prie legiono rašytis daug iš buvusių karių, žinodami legiono įstatus, nenorėjo,

nes legiono tikslai yra visai kiti ir legiono vadovybėje gali būti tik Amerikos piliečiai. Po ilgų svarstymų buvo prieita prie balsavimo. Buvo nubalsuota organizacijos nesteigti.

Organizatoriai, nors jiems ir nepasisekė įgyvendinti savo tikslo, kaip Lietuvoje sakydavo, nenuleido rankų. Praėjus keliems mėnesiams nuo šio steigiamojo susirinkimo, 1950 m. lapkričio mėn. 26 d. vėl buvo sušauktas steigiamasis susirinkimas, kuris įvyko Tautininkų klube 337 Union Ave., Brooklyne. Šiame susirinkime dalyvavo žymiai mažiau buvusių karių, kaip pirmajame, nes dalis jų jau buvo įsirašę į Amerikos Lietuvių Legioną. Bet šį kartą steigėjų tikslas buvo pasiektas. Po įvairių svarstymų New Yorko Ramovės skyrius bu-

vo įsteigtas ir išrinkta valdyba, į kurią įėjo Iz. Kraunaitis, K. Kepalas, J. Liaukus ir J. Kiaunė. Skyriaus pirmininku buvo išrinktas Iz. E. Kraunaitis.

New Yorko Ramovės skyriaus susirinkimai

Susirinkimai, kai dar nebuvo Kultūros Židinio, įvykdavo Lietuvių Atletų Klube, Angelių Karalienės, Apreiškimo ar Viešpaties Atsimainymo parapijų salėse, M. Diržienės ir "Arlingtono" restoranuose ar Vytauto Belecko svetainėje, o vėliau — Kultūros Židinyje. Per susirinkimus apsvarstomi įvairūs skyriaus reikalai, iškeliami pageidavimai, padaromi pranešimai ir skaitomos paskaitos. 1954 m. susirinkimuose buvo pageidauta, kad per sąjungos suvažiavimus būtų pagerbti ir partizanai, o ne tik žuvę kariai. Papildyti sąjungos statutą, kad į sąjungą galėtų įstoti ir netarnavę kariuomenėje ir išleistų skyriams potvarkį, kviečiant juos, kad jie skirtų tam tikrą procentą lėšų Kario žurnalui paremti. Taip pat buvo apsvarstytas ir sąjungos perkėlimo klausimas, nes daug sąjungos skyrių pageidavo, kad sąjungos centras būtų perkeltas iš Chicagos į New Yorką. New Yorko Ramovės skyrius apsvarstęs šį klausimą nutarė, kad centras būtų paliktas Chicagoje. Buvo padaryta ir pranešimų. Vienas

iš svarbiausių pranešimų 1954 m. spalio mėn. 2 d. susirinkime buvo pranešta, kad New Yorko Ramovės skyrius įstojo į Amerikos Bendruomenę ir sudarė New Yorko apygardos 6-tąją apylinkę.

Per susirinkimus pagerbiami tylos minute dar mirę nariai, išreiškiama padėka nariams už nuopelnus, būtent, 1956 m. gen. št. plk. Iz. E. Kraunaitis, vienas iš L.S. Ramovės New Yorko skyriaus įkūrėjas ir ilgametis skyriaus pirmininkas, už nuopelnus buvo pakeltas skyriaus garbės pirmininku, o 1980 m. spalio mėn. 24 d. Zigmui Raulinaičiui išreikšta padėka už Kario žurnalo redagavimą. Skyriaus pirm. E. Noakas įteikė jam padėkos raštą.

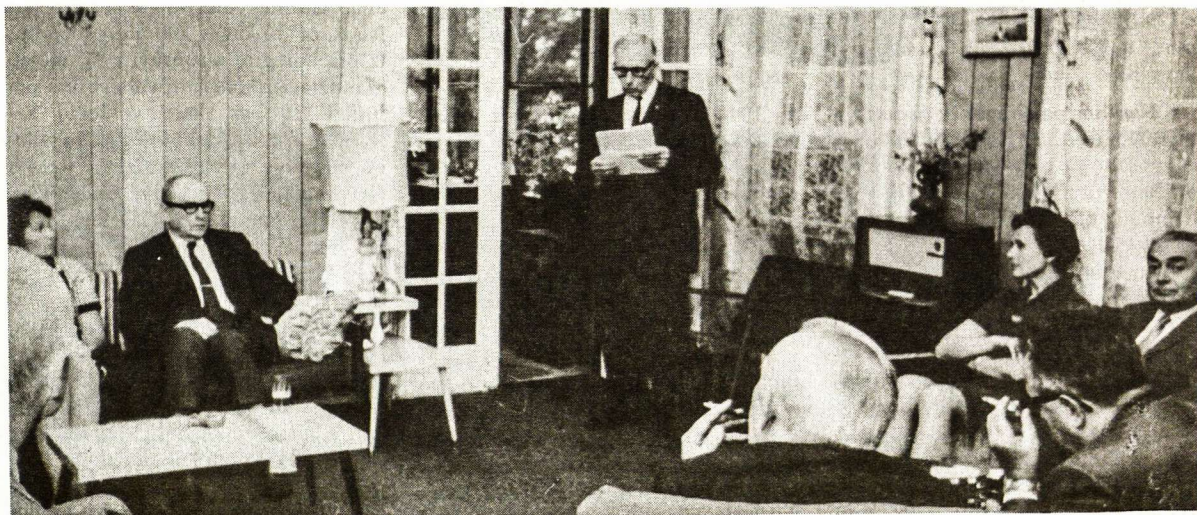
Taip pat per susirinkimą buvo apsvarstyta ir nuspręsta įsteigti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštienės Birutės draugija. Kad įvykdžius tos d-jos įsteigimą, 1968 m. gegužės mėn. 18 d. jie į savo susirinkimą pakvietė ir savo žmones, kad jos per susirinkimą susitartų, išrinktų organizacinį komitetą ir jam pavestų sušaukti steigiamąjį susirinkimą, kuriame būtų išrinkta tos draugijos valdyba. Šios draugijos tikslas būtų šelpti Lietuvos nepriklausomybės karo invalidus, rūpintis lietuviškuoju jaunimu ir lietuviybės išlaikymu. (1958 m. Kario Nr. 9 rašoma, kad

1950 m. gruodžio mėn. 8 d. įsteigė Birutės d-jos skyrius, kurio pirm. buvusi p. Popeliuškienė).

Apsvarstomi ir šalpos reikalai. 1959 m. lapkričio mėn. 23 d. per įvykusį Lietuvos kariuomenės atkūrimo šventę gautą pelną paskyrė karo invalidams 100 dol. Maironio lituanistinei mokyklai, New Yorko lietuvių tautinių šokių grupei ir Balfui sušelpti esantį Sibiro tremtinį plk. Aužbikaitį po 25 dol. Rėmė taip pat Kultūros Židinio statybą, Lietuvos Laisvės paminklo statybą Jaunimo Centre, Chicagoje (šiam tikslui paaukojo 247 dol.), 16-to Vasario gimnaziją ir, suprasdamas didelę karinių atsiminimų istorinę vertę, norėdamas paskatinti, kad būtų kariai, šauliai ar partizanai rašytų atsiminimus, paskyrė dar 30 dol. premiją už geriausį atsiminimo straipsnį. Tai buvo pirmoji jų paskirta premija, paskelbta 1954 m. Karyje.

Susirinkimus dar pajavairina paskaitomis, filmomis ir skaidrėmis.

Paskaitų buvo pasakyta įvairiomis temomis. Daugiausia, paskaitų buvo pasakyta 1950 - 1959 m. laikotarpyje. Tame laikotarpyje paskaitas yra skaitę Zigmus Raulinaitis, J. Liaukus, V. Alksninis, Iz. E. Kraunaitis, prof. K. Kepalas, A. Sperauskas, J. Kiaunė, V. Vilkutaitis, V. Klivečka, gen. kon. J. Budrys, V. Ged-

Kalba L. Virbickas, sėdi (iš k.) E. Noakienė, A. Sperauskas, R. Ceilienė, J. Zabielskis ir kt.

gaudas, K. Bielinis, prof. Jonynas, dr. Br. Nemickas, Vyt. Abraitis, V. Jonikas, St. Mackevičius, E. Petrauskas, L. Virbickas ir kiti. Daugiausiai paskaitų yra pasakę Zigmas Raulinaitis ir J. Kiaunė.

Nuo 1960 m. paskaitų skaičius žymiai sumažėjo. Į metus pasakydavo vieną, daugiausiai — dvi. Jų temos, kaip ir pirmam dešimtmetyje, buvo įvairios: 1960 m. S. Mackevičius skaitė apie įvykius Alžyre, 1961 m. m. J. Vaitekūnas apie tarptautinę padėtį, 1962 m. Stasys Jakštas apie lietuvių ir lenkų kovas pietinėje Sūdavoje 1920 m., 1965 m. plk. ltn. Vladas Grudzinskas, kuris tik ką buvo atvykęs iš Lietuvos, apie ekonominę padėtį Lietuvoje, 1966 m. Vliko vicepirm. St. Lušys apie tremtinių politinę veiklą, 1968 m. V. Čėsna apie Amerikos politinį karą, 1970 m. dr. Br. Nemickas apie pasaulio galybes ir jėgas tarptautinėje politikoje, 1971

m. kun. P. Šarpnickis, OFM, iš astronomijos srities, 1972 m. Br. Balčiūnas apie susidariusią padėtį po II-trojo pasaulinio karo ir kiti kito-omis temomis. Visos aukščiau paminėtos ir ateityje pasakytos temos buvo įdomios ir aktualios.

Filmų ar skaidrių yra parodę Montvila, inž. J. Zabelskis, V. Čėsna ir S. Šventoraitis. Visos filmos bei skaidrės, ar jose buvo parodyta apie Lietuvos kariuomenės atkūrimo šventes, įvykusios New Yorke, ar apie astronautus, ar apie Taivano miesto paaukuotus karalių rūmus bei apie Vietnamo fronte pergyventus įspūdžius, buvo įdomūs pajavirinimui susirinkimui.

Ramovėnų suvažiavimas

Ne tik Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ar kitos organizacijos yra surengusios New Yorke suvažiavimus bei seimus, bet taip pat nuo jų

neatsiliko ir ramovėnai. Jie yra surengę tik vieną suvažiavimą, įvykusį spalio mėn. 28 d. Į suvažiavimą buvo pakviesti artimiausių ramovės skyrių atstovai pasitarti sąjungos veiklos klausimais.

Suvažiavimo posėdis vyko Lietuvių Atletų Klubo salėje, išpuošta dail. Jurgio Juodžio. Jis vienoje salės sienoje, raudoname dugne, pakabino didelę, jo paties išpieštą, Vytį, kuri salei suteikė ne tik grožį, bet ir jaukumą, įnešdama tautinės stiprybės.

Suvažiavime dalyvavo Baltimorės, Bostono, Hartfordo, Philadelphijos, Waterbury ir, žinoma, New Yorko atstovai. Suvažiavime dalyvavo ir Centro valdybos atstovas plk. Reklaitis. Iš Bostono dalyvavo net du atstovai: B. Bajerčius ir K. Dusevičius, o iš kitų vietų tik po vieną.

(Bus daugiau)

— Karybos pažinimas įgyjamas tiesioginiu patyrimu (kautynių lauke) arba praeitų ir tuolaikinių ginkluotų konfliktų studijomis. Asmeniškio patyrimo kautynių lauke galimybės yra ribotos, daugumoje priklausančios nuo susidėjusių aplinkybių, tačiau karybos studijų galimybės yra beveik neribotos, ypatingai karinių konfliktų paskutinių keturių dešimtmečių laikotarpyje pasireiškusių įvairiose formose, kuriose menkai apsiskaičiusiam dažnai sunku skirti technologiją nuo taktikos, sėkmingumą nuo įspūdžio, administravimą nuo vadovavimo, neatsižvelgiant, kad kariniai profesionaliniai sprendimai daromi civilių biurokratų, pav. prancū-

zų 1940, amerikiečių 1960 ir vėliau konfliktai Indokinijoje, teroristiniai veiksmai 1983 m. Beirute ir kt., savitai įvairiu spalvingumu pasireškę konfliktai vienpusiškais laimėjimais politikų šešėlyje. Kiek lengviau pažinti karybą studijuojant tolesnės praeities mūšius, kuriuose daugiau išryškėja kovotojų savybės aplinkybėse, kovotojai arba vadui negalint tuojau pat asmeniškai pakreipti jas norima arba numatyta linkme. "... joks planas negali būti tikras iki pirmo susidūrimo su priešu, nes nėra galimybės kontroliuoti priešų kovotojų ir vadų mintis — sprendimus". (J. Record, Lessons of Military History). Kare yra tikra—nuola-

tiniai netikėtumai, kurie dažniausiai priklauso nuo žmogiškų savybių. Netikėtumų daugumą sudaro organizuotumas, strategija, taktika, kovotojų ir vadų paruošimas, jų moralė ir tarpusavio ryšis ugnies įtaikoje. Priešo jėgos, taip kaip ir savos, yra daugiau negu jų fizinis buvimas kautynių lauke — tai yra žmonių (paruoštų) organizacija, galinti veiksmingai pasireiškti išlaikant tinkamą moralę, socialinį ir psichologinį tarpusavio ryšį, tačiau glaudžiai priklausančių valstybinei politikai. II pas. kare vokiečių kariuomenė iki paskutinių karo dienų taktikoje ir veiksmuose nuolatos buvo pranešesnė už savo priešus, tačiau yra nuomonių (J. Record), kad vokiečių generalinis štabas, panašiai kaip Napoleonas, karinius veiksmus planavo ir jiems vadovavo, jame buvo nelankstaus protavimo konservatyvių teoretikų, neatsižvelgusių į kadro karininkų kautynių lauke patirtus reikalavimus ir rodomą iniciatyvą. Esmėje vokiečiai II pas. karą pralaimėjo dėl stokos derinimo strategijos su politika — politinis tikslas užimti Europą toli prašoko tuolaikinių vokiečių karinį pajėgumą (kuris savo ruožtu yra priklausomas ir nuo

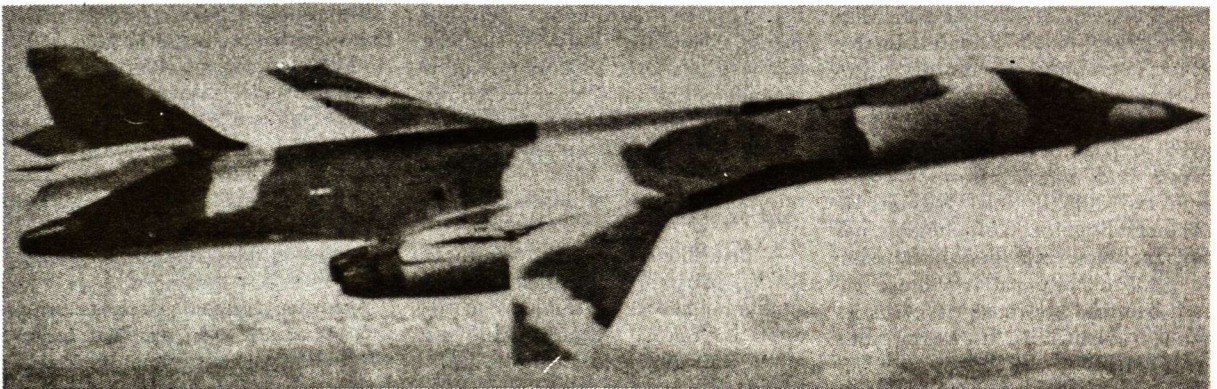
ekonominio krašto pajėgumo). "Pokerinė vakarų valstybių neapdairi politika sudarė sovietų Rusijai tokias sąlygas, kad ją (S. Rusiją) įgalino laikyti okupuotą ne tik Lietuvą... bet ir didelę Rytų Europos dalį" (gen. Dirmantas). Kaip I pas. kare taip ir antrame vokiečiai apsiskaičiavo žmonių ištekliuose, ekonominio ir gamybinio pajėgumo santykiams, taip pat ir geografinę padėtimi. Vokiečiai pradėjo karą, nepasiruošę jį tęsti — technologijoje nedarė moksliskai grįstos pažangos, kai tuo tarpu sąjungininkai, numatydami ilgą karą (?), technologijoje nuosekliai ieškojo naujenybių (Radaras, sonaras, tolumo skridimo bombonešiai, naikintuvai ir eilė kitų, baigiant branduoline bomba). Patirtis parodė, kad geri taktiniai veiksmai nebuvo pakaitalu netinkamai strategija. Nors vokiečiai ir turėjo daug Erich von Manstein'ų arba Heinz Guderian'ų, tačiau jų trūko strategijoje ir politikoje. Sekant Karl von Clausewitz — karas yra politikos tęsia, jo charakteris ir dydis yra nusakomas politikos požiūriu. Nors dabartiniu laiku moderni technologija yra pritaikoma pirminiu uždaviniu sunaikinti priešo ginklus, tačiau taktika, skaičius ir strategija, ne technologija yra lautynių lauke išsilaikymo laidas.

— Giedriomis dienomis galima pastebėti dideliame aukštyje be garso praslenkanti pilką lėktuvo siluetą, nubrėžiantį dangaus mėlynėje balto debesėlio nusitęsusią siaurą juostą. Tai amerikiečių SAC (Strategic Air Command) patruliuojantis B-52

lėktuvas — bombonešis, pakrautas atatinkamomis bombomis ir pasiruošęs vykdyti pavojiaus uždavinius. Jo aštuonių sprausminių variklių garsas retai pasiekia žemės paviršių (priklauso nuo drėgmės kiekio ore). B-52 (Stratofortress) strateginiam naudojimui pradėtas 1950 m. kovo mėn. su 30 tonų bombų krūviu pasiekęs greitį 650 mpv. apie 20 km aukštyje; ginkluotas keturiais 12.5 mm kulkosvaidžiais, šešių vyrų įgula. Jau Vietnamo karo metu buvo numatyta B-52 bombonešius, kaip pasenusius, pakeisti naujais B-58 "Hustler" (pagamintais 1956 m.), tačiau dėl kai kurių techniškių kliūčių jie nebuvo panaudoti, gi B-52 bombonešiai, kurių šiuo metu yra tarnyboje apie 250, nors susilaukė jau ir gilios "senatvės" (apie 33 metų amžiaus), sąžiningai neša krašto apsaugos tarnybą, laukdamas, kada "jaunuolis B-1 galutinai užims "senelio" B-52 vietą. B-1 tolumo skridimo daugelio paskirčių super-bombonešis, sparnų kaitaliojamais kampais, keturiais sprausminiais varikliais, po 15 tonų varomos jėgos kiekvienas, gali nešti virš 60 tonų krūvį, tolumo ir artimo našumo branduoliniais užtaisais raketas, SRAM (Short Range Attack Missiles), skraidančias raketas (Cruise Missiles), paprastas bombas, gali turėti priemones kovai su priešo povandeniniais laivais, minų dėstymo įrengimus ir kt. Viduje turi elektroninius gynybos ir puolimo įrengimus. Išorėje yra įrengta ypatinga antena sekimui prieš radijo signalų: sekimo elektroninė sistema apsaugota

nuo radijo ir elektromagnetinės radiacijos trukdymų; elektroniniai sekimo aparatai (Sensors) skridimo metu gali valdyti lėktuvą nuostabiai dideliu tikslumu, pav. B-1 skridamas apie 600 mpv. greičiu apie 200 pėdų aukščio nuo žemės paviršiaus, automatiškai kaitalioja aukštį ir kryptį, palaikydamas vienodą aukštį nuo žemės paviršiaus kontūrų, nenukrypdamas nuo nustatytos skridimo krypties (tai daroma išvengti priešo radaro sekimo ir priešlėktuvinės žemės ginklų ugnies). Preciziniai puolimo įrengimai su elektronine navigacijos sistema su raketų ir bombų laidymo, kompiuteriais valdomais, įrengimais. Be kuro papildymo skridimo tolis iki 7500 mylių, turi priemones papildyti kurą ore skridimo metu. Kuras laikomas aštuoniuose atskiruose tankuose, išdėstytuose liemyje ir sparnuose, ypatingai tolimam skridimui priediniai kuro tankai gali būti įrengti po sparnais ir ginklų skyriuje. Iš tankų kuras naudojamas automatiškai, tam tikra tvarka, kad palaikytų lėktuvo apkrovimo pusiausvyrą.

B-1 prototipas buvo pradėtas 1962 metais; 1970 m. buvo atlikti pirmi bandymai, tačiau atsiradus reikalui daryti eilę pakeitimų, konstrukcijos darbai užsitęsė ir 1977 metais dėl didelių išlaidų, prez. Carter'is įsakė tolimesnius lėktuvo statybos bandymus sustabdyti. 1981 m. spalio mėn. prez. Reagan'as B-1 statybos programą atnaujino, tikslu pastatyti 100 naujų bombonešių. 1983 m. kovo mėn. buvo atlikti naujo B-1B prak-

Amerikiečių super-bombonešis B-1B ore

tiški bandymai ir 1984 m. rugsėjo m. Rockwell b-vėje Palmdale, Kalifornijoje, buvo pradėta B-1B bombonešio gamyba. Šiuo metu 15 super-bombonešių B-1B turi 96-toji oro grupė Texas'e. Tolimesnis aprūpinimas B-1B iki 1988 metų strateginiais bombonešiais bus skirta SAC grupėms, esančioms pietų ir šiaurės Dakotos valstybėse ir Kansas'e.

Reikia pastebėti, kad daugelis politikų nenori išleisti brangiai kainuojančio B-1B super-bombonešio statybai pinigų, bet dar labiau niekas nenori karo.

— **Brazilai pagamino naują tanką**, pritaikytą Pietų Amerikos, Afrikos ir Vidurinių Rytų valstybių sąlygoms. 30 tonų MB3 tankas gali būti ginkluotas 90 mm didelio galingumo užtaisais ir padidintu sviedinio pradžios greičiu, didesne greitošauda, arba 105 mm patrankomis, granatsvaizdžiais, su 360 laipsnių sukiojamu pabūklų bokšteliu. Įgula — 4 kovotojai, kuriems padeda tanką ir ginklus valdyti modernūs sekimo (ir naktį) elektroniniai įrenginiai (kompiuteriai). MB3 yra 2 metrų aukščio, 3.22 metro pločio ir 8.77 m. ilgio; varomas 500 a.j. "Saab-Sconia" DS-114 dieselio varikliu (tanko struktūra pritaikyta talpinti didesnį 736 a.j. variklį), keliais greitis iki 67 km/val.; veikimo tolis be kuro papildymo iki 550 km, gali pervaziuoti 2.4 metro pločio griovius.

— **Triaukštę, 21.25 m. ilgio, 2 metrų skersmeniu**, tarpkontinentinę daugialgavę (10 užtaisų) balistinę raketą SSX24 sovietai pritaikė laidyti nuo geležinkeliu vežiojamos platformos. Esant reikalui SSX24 bus patalpinta ant 1,524 m. pločio geležinkelių bėgiais važiuojančios motorizuotos platformos specialaus stovo, su prie platformos prijungtais vagonais tarnybai ir pagelbinėmis priemonėmis raketų laidymui. Platformos svoris apie 120 tonų ir tinka važinėti tik nepersitūtais geležinkelių bėgiais, nes pav. Lietuvoje gelž. bėgių plotis buvo 1,435 m, taip pat ir kituose vakarų Europos kraštuose (išskyrus Ispaniją ir Portugaliją, kur bėgių plotis yra 1,767 m).

Balistinė raketa SSX24 išdėstyta "šulinuose" skirtingose vietose (Kozelsk, Kostroma, Teikovo, Perm,

Gladkoje, ir Tolimuose Rytuose Svobodny ir Olovienaja), gi esant reikalui perkelta ant geležinkeliais važiuojančios platformos raketų laidymui, SSX24 raketos bandymai buvo pradėti 1982 m. spalio mėn. Pleseck raketų bandymų poligone, kuri dėl didesnio tikslumo pakeitė SS-18 ir SS-19 senesnes raketas.

— **Praeitų metų pabaigoje sovietai išbandė naujai pastatytą "Delta" klasės povandeninį laivą ginkluotą daugiagalvėmis tolumo našumo SS-NX-23 raketomis.** "Delta" povandeniniai laivai raketomis gali pasiekti J.A.V. kontinentą iš Ochotsko ir Barento jūrų arba Arktikos srities.

— **Pirmas pasaulyje pastatytas branduoline jėga varomas povandeninis laivas "USS Nautilus" vilkikais iš Kalifornijos per Panamos kanalą 1954 m. liepos m. 6 d. buvo atplukdytas į Groton — Thames upę, Conn., kur už \$13 milijonų bus pertvarkytas į muziejų.** "Nautilus" buvo pastatytas "Electric Boat" laivų statykloje Groton'e ir pakrikštytas 1954 metų sausio m. 21 d. nuleistas į vandenį ir pradėjo tarnybą po 9 mėnesių. Tarnybą baigė 1980 metais Kalifornijoje, kur buvo iš laivo išimta branduolinės energijos jėgainė.

319 pėdų ilgio (apie 100 metrų) pirmoje kelionėje po vandeniu laike 89 valandų nuplaukė 1381 mylią (apie 2200 km), ir pirmas povandeninis laivas, laike 96 valandų atlikęs kelionę apie 1830 mylių (virš 3000 km) po šiaurės poliaus ledynais. Iš viso mokslinių tyrinėjimų ir įvairių bandymų kelionėse "Nautilus" yra nuplaukęs apie pusę milijono mylių. Nors ir neturėdamas atominio raketų, "Nautilus" dalyvavo keliose karinėse misijose, 1962 metų Kubos blokadoje imtinai. "Nautilus" buvo prototipas dabartinių branduoline energija varomų povandeninių laivų, ginkluotų tolumo našumo balistinėmis raketomis su atominiais užtaisais.

— **Prie didesnių miestų, ypatingai J.A.V., mirusių laidojimas sudaro sunkumą, nes kapai nuolatos užpildomi ir stokoja vietų vieno asmens palaidojimas kainuoja apie \$2500 (vidutiniškai).** Amerikiečiai inžinieriai suprojektavo įrengimus, kuriuose patalpinti mirusieji raketo-

mis gali būti išmetami Žemės orbiton į magnetosferos Van Allen elektromagnetinį radiacijos sluoksnį apie 80,000 km atstu nuo Žemės paviršiaus (magnetosferą sudaro didelio greičio elektronai "pagauti" Žemės magnetiniame lauke). Tokie "kapai" orbitoje galės išsilaikyti apie 63 milijonus metų. Tokia procedūra šiuo metu vienam asmeniui kainuotų iki \$3,000.

Iš nepriklausomos Lietuvos praeities

Vilties draugijos leidykla Klevalande šiais metais išleido Jono Švobos knygą "Seiminė ir prezidentinė Lietuva", kurioje autorius, gausiai cituodamas kitų pasisakymus, siekia pateisinti autoritetingo režimo Lietuvoje atsiradimą ir apžvelgia demokratines, arba seiminės Lietuvos, neigiamąsias puses, privedusias prie režimo pakeitimo.

Pratarmėje autorius nurodo priežastis, paskatinusias šį veikalą rašyti. Autorius teisingai nurodo, kad nepriklausomo Lietuvos istoriniai įvykiai nėra visų lietuvių vienodai vertinami, o Lietuvos okupantai visus įvykius aiškina ir vertina tik pagal komunistų partijos reikalavimus ir nurodymus. Dėl to jie nevengia net ir pačių faktų klastoti ar iškreipti.

Autorius įžangoje trumpais bruožais supažindina su senosios Lietuvos palikimu, tautiniu atgimimu ir Lietuvos valstybės atkūrimu. Lietuva buvo atkurta tautiniu pagrindu, nes Lietuvos tautinės mažumos, kaip ru-

sai, lenkai, žydai ir kt. prie Lietuvos kūrimo ne tik neprisidėjo, bet dar iš šių darbų šaipėsi, pajuokdami prastai aprengtą ir menkai ginkluotą kariuomenę ir tvirtindami, kad Lietuva, neturėdama jokių žemės turty, nepajėgs išsilaikyti.

Toliau paliesdamas Lietuvos atstatymo laikotarpį, gana plačiai paaiškina priežastis, privedusias prie daug partijų atsiradimo. Lietuvos mažumos, nors ir sudarydamos apie penktadalį Lietuvos gyventojų, į lietuvių partijas nesijungė. Čia autorius trumpai pateikia žymesnių lietuvių partijų atsiradimo istoriją. Čia yra minimos Krikščionių demokratų, Lietuvos demokratų (varpininkų), Lietuvos socialdemokratų partijų ir Tautininkų sąjungos per viltininkus ir pažangiečius atsiradimo istorijos ir jų vardų keitimasis. Pav., Demokratinė tautos laisvės santara pavirto į Ūkininkų partiją, o iš Lietuvos demokratų partijos per Lietuvos socialistų liaudininkų ir Lietuvos socialistų liaudininkų demokratų partiją išriedėjo Valstiečių liaudininkų partija. Partijų tarpe buvo ir Lietuvos socialistų revoliucionierių partija, kuri vertėsi grynai priešvalstybine veikla. Komunistų partija Lietuvoje ne tik nebuvo populiari, bet ir atsiradavo tik tose Lietuvos srityse, kurios buvo užimtos Rusijos raudonosios armijos. Ji veikė Lietuvoje kaip Sovietų Sąjungos agentas, o jos organizatoriai ir agitatoriai gaudavo stambų atlyginimą iš Sov. S-gos.

Trumpais sakiniiais per Didįjį Vilniaus seimą, Lietuvių draugiją nukentėjusiems nuo karo šelpti, Petrapilio lietuvių seimą, Vilniaus lietuvių konferenciją, Lietuvos tarybą autorius pasiekia pirmųjų penkių laikinųjų Lietuvos vyriausybių laikotarpį. Nuostabu, kad per palyginti labai trumpą (apie 2 m.) laikotarpį buvo reikėje sudaryti net penkius ministerių kabinetus (prof. Augustino Voldemaro, advokato Mykolo Slezevičiaus; prof. Prano Dovydaičio. vėl Mykolo Slezevičiaus ir ekonomisto Ernesto Galvanausko)

Nuo 1920 m., išrinkus Lietuvos Steigiamąjį seimą, ir prasidėjo autoriaus vadinama seiminė Lietuva, kuri tęsėsi iki 1926 m. gruodžio 17 d. įvykusio perversmo. Per tą laikotar-

pį buvo rinkti trys Seimai, kurių du (taip pat ir Steigiamąjį) laimėjo dešinėsios partijos, o tretįjį — kairiosios. Autorius išskaičiuoja visų seimų atstovų partinę sudėtį ir žymesnius jų atliktus darbus, bet reikia sutikti su autoriaus nuomone, kad seiminės Lietuvos vyriausybės buvo labai nepastovios, nes pagal priimtas konstitucijas seimam buvo suteikiama didelės teisės, o seimus sudariusios partijos dėl partinių interesų turėdavo gana dažnai vyriausybės keisti.

Po 1926 m. gruodžio 17 perversmo Seimas buvo paleistas, ir prasidėjo autoritėtinis valdymas, kur vyriausią vaidmenį turėjo respublikos, vėliau virtęs valstybės, prezidentas. Šioj santvarkoj didžiausias teises turėjo prezidentas, o Seimas buvo padarytas jo valios vykdytoju. Ar iš tikrųjų reikėjo tą perversmą vykdyti, dar ir šiandien nesutariama, bet dauguma sutinka, kad paskutinioji seiminė vyriausybė suteikė mažumoms per daug privilegijų, kurios ir sukėlė krašte nepasitenkinimą ir net baimę.

Autorius nesigaili pastangų nušviesti ir prezidentinio valdymo laikotarpio teigiamus bei neigiamus įvykius ir jų priežastis. Vietomis net sutinka, kad krašto valdymas pateko į mažumos partijos rankas ir kad dauguma žmonių naująją valdžią laikė grynai tautininkų valdžia. Prezidento rinkimai buvo įvykdyti tik 1931 m., kai vyriausybė įvairiom priemonėm užsitikrino, kad prezidentu bus išrinktas pastaruoju metu Lietuvą valdęs prezidentas. Panašiai suredaguotu Seimo rinkimų įstatymu 1936 m. buvo išrinktas ir Seimas, kurio galia buvo ribota, o vaidmuo menkas.

Autorius apžvelgia ir Lietuvos nepriklausomo gyvenimo metu įvairiose srityse padarytą pažangą ir gyventojų būklės pagerėjimą.

Nepaisant daromos pažangos, Lietuva, būdama apsupta imperialistinių valstybių, savo nepriklausomybės apginti ne tik nepajėgė, bet ir nebandė. Nepriklausomybės tragiška užbaiga dar ir šiandien lietuvių tarpe kelia ginčus, ir abi pusės (ginkluoto pasipriešinimo ir ultimatumų patenkinimo) turi gerų argumentų,

tačiau tik teoretinių, nes apie ateitį galima buvo tik spėlioti. Tie ginčai nėra pasibaigę ir dabar.

Kad ir nevysi sutiks su autoriaus reiškiamomis mintimis, tačiau ši knyga žymiai prisidės prie Lietuvos nepriklausomo gyvenimo geresnio pažinimo. Knygos objektyvumui padidinti autorius daug kur cituoja žinomesniųjų lietuvių politinio ir visuomeninio gyvenimo vadų pareiškimus. Knygą įsigyti ir skaityti turėtų būti kiekvieno lietuivio pareiga.

A.A. PLK JONAS VIGĖLIS

Š.m. spalio mėn. 13 d. mirė buv. Lietuvos kariuomenės pulkininkas Jonas Vigėlis, gyvenęs Hudson, N.Y., palaidotas spalio mėn. 18 d. Cedar Park kapinėse, Hudson, N.Y.

Velionis buvo gimęs 1890 m. rugsėjo mėn. 18 d. Krimantiškių km., Južintų vls., Rokiškio aps. Mokėsi Zarasų ir Petrapilio gimnazijoje, 1912 metais baigė Pskovo matininkų mokyklą ir porą metų tarnavo Kauno žemės tvarkymo komisijoje, skirstydamas kaimus į vienkiemius. Mobilizuotas tarnavo rusų kariuomenėje nuo 1915 metų, dalyvaudamas I pas. kare. 1916 m. baigė Pskovo karo mokyklą. 1917 - 1918 m. aktyviai dalyvavo lietuvių tautinių kariuomenės

dalinių kūrime Smolenske. Buvo patekęs į vokiečių nelaisvę, iš kurios grįžo 1918 m. ir tais pat metais gruodžio mėn. stojo savanorių Lietuvos kariuomenę. 1919 m. buvo Biržų aps. komendantu. Suorganizavęs Pasvalio batalioną, kovojo su bermontininkais. 1920 metais, būdamas Utenos komendantu, kovojo su len-

kais. Vėliau tarnavo kariuomenės štabe ir 7 p.p. 1927 m. baigė aukštuosius karininkų kursus ir buvo paskirtas Šiaulių komendantu, tose pareigose ištarnaudamas iki 1940 m. birželio mėn. 15 d. 1941 m. dalyvavo Lietuvos laisvinime nuo bolševikų, o 1944 m. tarnavo Vietinėje rinktinėje. Karo pabaigoje pasitrau-

kė į Austriją, iš kur 1949 atvyko į JAV.

Už pasižymėjimus kovose apdovanojamas Vyčio kryžiumi. Bendradarbiaavo ir periodinėje spaudoje — Karde, Karo archyve, Drauge, Dirvoje ir kt. 1963 m. išspausdino istorinio turinio poemą „Visgailis“.

PARADAS

*Karių paradų seka gatvėj minios,
Praeina jie darniai veidais gyvais,
O daug jų nuskandino jūros sidabrinės,
Daug jų užklojo smėliu ir purvais.*

*Ir aš žinau, per visą žemę mano
Žygiuos karių kolonos amžinai,
Ir sudarkytuose veiduose partizanų
Žydės besikartojančių Pilėnų pelenai.*

Šis eilėraštis yra iš tik ką knygų rinkoje pasirodžiusio pomirtinio Aloyzo Barono eilėraščių rinkinio „DAIKTAI KASDIENINIAI“. A. Baronas, prieš 5 metus miręs, buvo nepaprastai kūrybingas, produktyvus ir puošnaus stiliaus rašytojas, perdėm dvelkiantis lietuviškumu, patriotiškumu. Toks jis yra šiame, pomirtiniame leidinyje, išleistu jo našlės Nijolės rūpesčiu Aloyzo Barono mirties penkmečiui paminėti. Spausdino „Draugas“ 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629. Kaina 5 dol.

* * *

Papildymas (Žiūr. 1985 m. Kario 8 nr. psl. 262)
Garlaisis „Lidys“, pastatytas 1871 m. 370 BRT, anksčiau vadinosi „Gero“ ir priklausė Rolf Fuhrmann iš Hamburgo. Atrodo Fuhrmannas Klaipėdoje negyveno, kaip anksčiau minėjau, bet laivas plaukiojo po Lietuvos vėliava, nors jo Klaipėdos laivų registre nėra. Hamburgo archyvas, jeigu suras, žada daugiau žinių suteikti apie šią aferą, nelegaliai panaudojus Lietuvos vėliavą jūros laivui.

LTN. Ignas Venckūnas

Prieš ketverius metus, t.y. 1981 m. gruodžio mėn. 27 d. savo žemiškąją kelionę baigė PLP XIX laidos absolventas, buv. Lietuvos kariuomenės 3 artilerijos pulko leitenantas Ignas Venckūnas, priklausęs LKVS „Ramovė“ Baltimorės skyriui, paskiausiai gyvenęs Floridoje.

Jo sesuo Emilija Noakienė jo atminimą pagerbdama Kariui aukoja 50 dol.

Redaguoja
S. Kaunelienė
531 W. Grand Blvd.
Detroit, Mich. 48216

Šiuo adresu siūsti
visą Tremties
Tritimitui skirtą
medžiagą

TREMTIES TRIMITAS

Kristaus Karaliaus gimimo dienoje sveikinu Jus visus, mielos Sesės, brangūs Broliai bei mielieji Tremties Tritimito skaitytojai! Linkiu, kad gimęs Taikos Karalaitis, dangiškasis Kūdikėlis, gimęs menkam tvartely, ėdžiose, atneštų tikrąją Taiką ir Ramybę į įvairių gamtos nelaimių, teroro išvargintą žemę, į neapykanta degančias žmonių širdis. Atneštų Laisvę pavergtiems, palengvėjiną kenčiantiems ir Vilties kibirkštėlę koncentracijos stovyklose, kalėjimuose ir psichiatrinėse ligoninėse uždarytiems.

Dieviškasis Kūdikėli, atnešk savoją Taiką ir mums, visuose pasaulio kraštuose išblaškytiems, be savosios žemės irzliems, be tikrosios pakantos Sesei, broliui lietuviui, gintaro žemės, Nemuno šalies vaikams.

Kai Kalėdų dienų giedosime "Garbė Dievui Aukštybėse", Ramybė geros valios žmonėms", mūsų širdyse tepražysta Tikroji Meilė ir Ramybė.

KALĖDŲ KRISTUI

VYTĖ NEMUNĖLIS

Kalėdų Kūdikėli,
Dangaus žvaigždė skaisti,
Užgimk juodam pasauli,
Užgimk žmogaus širdy,

Kalėdų Kūdikėli,
Ant ėdžių svetimų,
Ir mes toli nuo savo
Tėvynės ir namų.

Gal Tau tenai užgimus
Tik šaltas vėjas siaus,
Ir vilkas staugis atėjęs
Iš miško, iš tamsaus ...

Gal piemenėliai naktį
Pasveikint negalės,
Kalėdų šventų rytų
Visi varpai tylės ...

RAROTŲ GIESMĖ

BERNARDAS BRAZDŽIONIS

Rasokit dangūs, išlykit Atpirkėją,
Raudoki, žeme, sielvarto rauda ...
Šaukei Jį lūpom pranašų — ir neatėjo,
šaukei burnojimais ir skundais, ir malda ...

Rasokit, dangūs — puolam, trokštam, mirštam,
Sukepo mūsų širdys, kaip sausa žolė,
Tik Tu per potvynius gali išvest mus, Kristau,
Tik Tu sausroj pagirdyt mus gali.

Tik Tu, į žemės klaikią naktį žengęs,
Išvesi mus iš ūkanų, karų,
Pakelsi skliautų mirštančios padangės,
Žvaigždės nauju papuoši sidabru ...

Rasokit, dangūs, nuodėmę nuplaukit,
Rasokit, dangūs, teatgis širdis,
Te amžių upėse pasikėlęs srautas
Mus neš Tavan krantan, kaip Nemunas Žydįs.

PAGARBA SENOMS LIETUVIŲ DAINOMS

Mamytės Dainos Plokštelėje ir kitur

ALGIRDAS GUSTAITIS

(Tąsa iš T. T. 9 nr.)

Aržuolas turi pilnesnę stipraus medžio sąvoką (sanvoką). Dar ne viskas:

“Kur griuvo liemenėlis,
Išaugo diemedėlis”.

Vėl pagarba, dar didesnė. Taip senovėje lietuviai mylėjo už tėvynę žuvusius.

Šia daina baigiama pirmoji plokštelės pusė.

12. **Oi liū, liū, liū, liū.** Dainuojama apie namuose pasidarytą alutį, apie mirusius tėvą ir motinėlę.

“Oi žeme, žeme,
Siera žemele!”

Išskirtinas šauksmas link žemės, tos aprauktosios, Dainos paskutiniai keturi posmai plokštelėje dainuojami lėtai, teatrališkai, ir tai tinka gerai. Šią dainą dažnai dainuodavo mamytė.

13. **Šėriau žirgelį.** Dainuoja choras. Vėl gražiai skambantieji

“Aitie tai aisiu,
Būtie tai būsiu”.

Ir sutrumpintas “ma”.

Ir dainos skambumui žodelytis “da”:

“Tik pavelyk ma, berneli,
Da pauliavotie”.

Dainą nuolatos dainuodavome vieni ir su svečiais.

14. **Mūs Mariutė bėdoje.** Linksmai atlieka choras. Visa daina šposiška, skambiai maloni. Sutrumpinti žodžiai pilnesniam skambesiu išgauti. Girdėjau ją dainuojant net lietuvišką studentiją. Gerai tinka prie alaus bokalo ar vyno stiklo. Paskutinis posmelis gegali linksmybėn vesti:

“Gersime visą, gersime pilną,
Drum visą, drum pilną,
Drum visą, drum pilną,
Drum, drum, drum”.

15. **Vai tu, motinėle, širdede.** Plokštelėje dainuoja viena ir dvi merginos. Klaidingai ištaria “linelius, skamba lyg sakytų “lynelius”. “Li-

nas” nėra “lynas”. Dainavo gerai nemokanti lietuvių kalbos.

Dažnai mamytės dainuota. Patikdavo, jei atsirasdavo antrabalsių.

16. **Ėd ralio.** Pradedama birbyne, iš kart senobiniai nuteikia. Pabaigiama irgi birbyne. Daina turi būti sena, puikūs sutrumpinimai, gražiai skambantieji:

“Ėd ralio,
Ės karvutė po pievelę,
Duos pienelio po viedrelį,
Ėd ralio.”

Kaip anksčiau užsiminėme apie žodžius, prasidedančius “at”, taip čia žodžiai prasidedantieji “ės, ėd”, Miela, sena skambesio styga, moder-

nių laikų naikinama, bemaž sunaikinta.

17. **Puolė vuods iš aržuolo.** Choras. Jumoristinė. Dažnai girdėdavau. Visad smagiai nuteikia. Pradedama:

“Puolė vuods iš aržuolo,
Susimušė galvelę.
Ramta, ramta, tadra,
Ramta, ramta, tadra,
Susimušė galvelę”.

Iš karto pastebime, tariama, rašoma “Vuods”, ne dabartiniai “uodas”, ir vaizdingai “aržuolas”, ne dabartiniai iškreiptai “ąžuolas”.

Gera vuodu drauge pasirodo esanti musė. Vuodas nenori siūlomo “klioštarno kunigo”, tik nori būti

Šio straipsnio autorius Algirdas Gustaitis su žmona Jutta-Jūra prie Daumanto Čibo išpjaustyto kryžiaus, Vista, Kalifornijoje

palaidotas "tankiam aglyne" (ne naujoviškam "ėglyne"). O kodėl? Nagi todėl!

"Kad šuneliai nerastų,
Kaulų mano nekąstų".

Vuodas apie save gana didingai galvoja.

Šią dainą buvau užsirašęs prie daugybės kitų mamytės mokėtų dainų apie gyvulėlius, paukščius, gyvulius, vabzdžius, įjungęs jaunimui trijų veiksnių vaidinime "Paukščių ir žvėrių vestuvės". Karo metu rankraštį atėmė Gestapas, gal žuvo. Nuorašo neturėjau.

18. Kam tie ratai, kam tie ratai. Per didžiuosius atlaidus, sakysime, šv. Onos — liepos 26 d. Alvite atvykdavo nemaža ubagų. Anų laikų ubagai, netgi Nepriklausomos Lietuvos laikais buvo spalvinga, netgi lyriška, dažnai sentimentali mūsų liaudies dalis. Juos nei iš tolo negalėtume lyginti su valkatomis, išmaldos prašančiais Amerikoje ar kitur. Ne, ne! Taip lyginant Lietuvos ubagai stipriai įsižeistų, tokiais palyginimais būtų pažeista jų garbė, luomas ir padėtis visuomenėje. Lietuvos ubagai buvo save gerbiantieji žmonės, dažniausiai vyrai, bet buvo ir moterų. Lietuvos ubagai buvo tarsi pereinamasis tiltelis tarp ūkininkų, darbininkų ir lengvėlių gyvenančių, kokiais buvo ubagai. Jie kaž kaip gyveno jų pasirinktose apylinkėse niekam neįkyrėdami, nieko neskriausdami, išmaldos neprašydami. Kartais jie turėjo kuklius namelius, dažniausiai pamiškyje. Jie buvo net savotiški apylinkės padoraus gyvenimo saugotojai, nes išgirdę ką nors blogo, nesivaržydavo pasakyti juos pavaišiuotam ūkininkui ar ūkininkei. Lietuvos ubagai buvo tarsi vaikščiojantieji žiniaraščiai, geruosius pagiriantieji, bloguosius papeikiantieji. Niekas nenorėjo įsigyti blogą ubago nuomonę, jais pasitikėjo, jie nieko nevogdavo. Ūkininkai jiems duodavo aprangos, maisto, kartais net pinigų. Gyvendamas Dumečių dvare, Alvito vlsč., Vilkaviškio aps. pažinojau keletą ubagų, žinojau jų vardus. Vienas buvo kuprotas, sakydavo, jaunystėje nuo arklio nukritęs, nugarą sulaužęs. Eidavo pasiramsčiuodamas stora lazda, ne paprasta lazda, o gražiai

išdrožinėta ir taip nudilinta, net blizgėdavo. Tėveliai, pamatę tą ubagą, tuojau liepdavo tarnaitėms jam parengti bliūdą riebios sriubos, iš tamsaus sandėliuko atnešdavo lašinių brizgelį. Kartą, kai tik buvo kepa duona virtuvės didelėje krosny. Su lize tešlą dėdavo ant plačių kopūstų lapų, kad apačia neprisviltų. Kepimo dieną visas namas kvėpėdavo nuostabiais ruginės duonos kvapais, net miela.

Tasai ubagas atėjo pačiame kepiamo įkarštyje. Prie durų atsisdėjęs (jam įėjus tuojau atnešdavo, prie durų pastatydavo, kėdę) mūsų ubagas uosto, uostinėja orą ir pamažu ištaria:

— Ar duonelę kepat?

Merginų nebūta pėsčių, paklausia:

— O kodėl turėtume duonelę kepti?

— Kad kvėpia kaip duonelė.

— Ar nori duonos?

— Kur ten norėsi, užtenka pasiuosyti... bet... Mariutė tai gal norėtų šviežios duonelės... jei daug prisikepėte...

Girdėdamas juokiasi. Mariutė tai jo žmona. Mamytė tuoj įdavė kepalą duonos, lašinių brizę. Pakvietė ubagą prie stalo. Išvalgęs bliūdą barščių su spirgučiais, ubagas, "geriems namams atkalbėjęs maldeles", tyliai nukrypavo kitur.

19. Vai jojau, jojau. Choras. Su trumpinta "An", vietoj dabartinio "ant" ir "vuošvė", vietoj šiuolaikinės "uošvės":

"Ne ant žirgelio,

Ne ant balnelio,

Tik ant vuošvės dvarelio,

Tik an vuošvės dvarelio".

Dažnai dainuodavo. Panaši daina sudėstyta, naujoviškai apvilktą, tebedainuojama ir dabar. Man geriau patinka senoji versija.

20. Dega ugnys už ežerų. Plokštelėje dainuoja viena mergaitė. Matomai dainuotoja blogai moka lietuvių kalbą, žodyje "ugnies" per ilgai taria raidę "u". Vaizdi, jautri našlaitėlės guoda. Neturi močiutės, neturi tėvelio. Paskutinis posmelis:

"Nyku giriai be genelio,

Taip ma jaunai be tėvelio".

Dainose plačiai minima mamytė, motinėlė. Seniau lietuvaits, jaunimas mylėjo ir savo tėvelius, jiems

dainas dėjo, džiaugsmo ir sielvarto dainavo.

21. Už jurių, marių, už vandenėlių. Vėl daina apie plačius vandenius, jūrą, mares. Žodžiai senoviški, gal pritaikyti naujesniams laikams, apčiuopinti kompozitoriaus. Plačiai dainuojama. Plokštelėje atlieka choras. Sena žodžių forma "manę":

"Jei Dievą myli,

atstok nuo "manę".

Atmesta blogai skambanti raidė "s".

22. Polkutė. Be žodžių. Įgrojo armonika ir smuikas. Pastarasis kaip tik geras, vietomis "nepataiko" į gaidą, kas tikrai įvykdavo kaimiškose vakaruose, pasišokimuose. Lietuviai ar patys sukurdavo lietuviškas polkutes, ar taip pakeisdavo, kad įgautavo mūsiškai nuotakai tinkamą ritmą, melodingumą, skambesį.

23. Kur bakūžė samanota. Visi žino, šiai dainai kompozicinę išraišką davė Stasys Šimkus. Nei joku būdu neprimtina į mano mamytės dainų plokštelę.

Užbaigai. Bendrai plokštelė gerai parengta; didelis vertingas įnašas senųjų ar senesniųjų lietuvių liaudies dainų, muzikos melodijoms pažinti. Pagrindinis nuopelnas tų dainų puoselėtojos Gražinos Gustaitytės-Krivickienės, panaudojusios savo motinos kai kurias dainas. Ir finansuotojos Klaros Mrongowius-Enbergaitės. "Įdainavo "Sodauto" Bostono Lietuvių Etnografinis Ansambliis, vadov. Gita Merkevičiūtė-Kupčinskienė. To Ansamblio nariai: Birutė Banaitienė, Bronius Banaitis, Valentina Čepienė, Gintaras Čepas, Vytautas Dilba, Danutė Grauslytė, Kazimieras Grauslys, Ričardas Grauslys, Gediminas Ivaška, Rita Kapociūtė, Perkūnas Krukonis, Lilija Kulbienė, Tadas Kulbis, Almis Kuolas, Gitas Kupčinskas, Aldona Lingertaitienė, Rimas Manomaitis, Kotryna Rhoda, Daiva Vaitaitė, Rėda Vaitaitė. Įrašymus tvarkė Norbertas Lingertaitis. Viršelis V. K. Jonyno, Pagamino Fleetwood Recording Co., Revere, Mass. 02151, JAV-ėse. Plokštelės aplankui paaiškinimą parašė Algis Šimkus, plokštelės kaina nepažymėta.

(Nukelta į 476 psl.)

SUTARTINAS DARBAS — GRAŽUS VAISIAI

Š. m. rugpjūčio mėn. 11 d. Los Angeles šauliai ramovėnai ir birutietės nuo pat ryto plušo ruošdamiesi gegužinei-popietei. Šių trijų organizacijų valdybų buvo nutarta bendromis jėgomis surengti gegužinę-popietę sutelkiant lėšas "Kario" žurnalui paremti.

Renginio koordinatorių Vl. Šimoliūnas, atidarydamas popietę, priminė svečiams - dalyviams apie "Kario" svarbą ir reikalingumą paramos. Ramovėnų pirm. Z. Korius, šaulių pirm. J. Pažėra ir birutiečių vicepirm. A. Balsienė trumpu žodžiu pasveikino svečius, dėkodami už atsilankymą bei kviesdami vaišintis ir nuotaikingai leisti laiką.

Pati gegužinės-popietės pradžią rengėjams davė staigmeną ir rūpestį, svečių tiek daug atsilankė, kaip niekuomet, kad visi maisto išteklių, nors ir kaip kruopščiai šeiminingai buvo dalinami, vėliau atėjusius negalėjo patenkinti.

Prie kepsniais padengto stalo birutietė R. Sakienė vaišino svečius kavute ir įvairiais skanumynais, sesių šaulių ir birutiečių suneštais.

Troškuliui numalšinti veikė baras, kurį sumaniai aptarnavo šaul. ramov. Vyt. Apeikis ir A. Bulota, aprūpindami susirinkusius svečius pageidaujama gaiva.

Z. Korius ir Vl. Šimoliūnas prie stalėlio priiminėjo aukas "Kariui" paremti, skelbdami šimtininkus ir mažesnius aukotojus. Visų aukotojų pavardės bus "Karyje" paskelbtos. Fotografas Fledžinskas įamžino "šimtininkus" foto aparatu.

Prie kito stalo J. Pažėra ir š. L. Stadalninkienė tvarkė gausią loteriją ir kvietė laimėtojus atsiimti fantus.

Popietė užėmė ir bičių avilys. Ilgai dar svečiai vaišinosi ir šnekučiavosi dalindamiesi dienos įspūdžiais.

Kaip sako: — valdybos nutarė — tačiau darbą atliko darbščios biteles ruošdamos maistą svečiams, tad joms ir priklauso didžiausia padėka, tai sesės šaulės J. Paškauskienė, V. Tuminiene, M. Uksienė, B. Tompauskienė, S. Žukauskienė, birutietės Bu-

lotienė, Korienė ir B. Venckienė, kurios taip sutartinai gražiai dirbo virtuvėje bei aptarnavo svečius.

Gražus ir sutartinas darbas davė gražius vaisius. Gegužinę-popietę sukėlė "Kariui" — \$2545.00. Čia tenka pagarba ir Z. Koriui, ku-

ris aukų vaju "Kariui" pradėjo dar prieš pobūvio rengimą.

Reikia tikėtis, kad ir kitos vietovės supras "Kariui" lėšų talkimo reikalingumą ir ras būdą jį didesne suma paremti.

p.j.

Penkiolika dalis gegužinės dalyvių. Iš kairės: ramovėnas Jurgis Uksas, iš dešinės birutietė su dryžuota suknele Dana Kaškeliene, prie jos ramovėnas Pranas Dovydaitis, kurio žmona kitam šone stalo stovi, laikydama maisto padėklą.

Gegužinės dalelė, iš kairės sėdi: Stadalninkas, Fledžinskienė, Šestokienė, Kiaunienė, Milienė, Dičius, Kaminskienė, K. Kiaunė ir Šestokas. Stovi šalia stalo Stadalninkienė ir Adomsonienė

LŠST garbės narei, Tremties trimito bendradarbei, muzikei ONAI MIKULSKIENEI, mirus jos sesutei

A. A. SOFIJAI VASIONIENEI

Lietuvoje, Tremties trimitas reiškia nuoširdžią užuojautą.

A. A.

BRONIUI AVIŽIENIUI

okupuotoje Lietuvoje mirus, broliui Jonui, sesutei M. Barauskienei ir visai šeimai gilią užuojautą reiškia

*Los Angeles J. Daumanto
Šaulių kuopa*

Okupuotoje Lietuvoje mylimai sesutei

dr. MARIJAI APEIKYTEI

mirus, jos brolių Vytautą ir šeimą nuoširdžiai užjaučia

*Los Angeles J. Daumanto
Šaulių kuopa*

Vasario Šešioliktosios gimnazijai paremti Stasio Butkaus šaulių kuopos Detrote globojamas būrelis

Vasario Šešioliktosios Lietuvių gimnazijai Vokietijoje paremti būreliai susiorganizavo nuo pat gimnazijos įsikūrimo. Vieną iš būrelių įsteigė tuo metu aktyvus Lietuvių Rezistencinis Sąjūdis. Būrelio vadovu buvo Vincas Tamošiūnas.

Vėliau jis to būrelio vadovavimą perdavė šauliui a.a. Feliksui Blauzdžiui. Pastarajam sunegalavus, jam talkino Stasio Butkaus kuopos šaulys Kazimieras Sragauskas.

Per tą laiką K. Sragauskas Vasario šešioliktosios gimnazijai kiekvienais metais išsiunčia tarp 700-800 dolerių. Ir šiemet jis jau surinko ir išsiuntė virš 700 dolerių ir tikisi, kad iki metų pabaigos suma pakils iki 800 dolerių ar ir ją viršys.

Sveikinam šaulį Kazimierą Sragauską, linkėdami nepavargti ir toliau taip sėkmingai būreliui vadovauti.

SATURNINO SLIŽIO MIRTIES METINES MININT

Saturninas Sližys mirė 1984 m. gruodžio 10 d. Londone, Anglijoje, sulaukęs aštuoniasdešimt metų amžiaus. Mirties metinių proga verta paminėti buvusį Lietuvos partizaną, šaulį ir savanorį.

Velionis gimė 1904 m. rugsėjo 5 d. Taujėnų mst., Ukmergės apskr. Dar būdamas gimnazistu Raguvos progimnazijoje dalyvavo kaip partizanas kovoje prieš įsiveržusią į Lietuvė lenkų raitelių brigadą Vadoklių, Šilų, Traupio, Taujėnų ir Raguvos rajonuose. Saturninas, kaip savanoris, dalyvavo Klaipėdos atvadavime, buvo sužeistas ir už nuopelnus buvo apdovanotas keliais medaliais ir prie Siesikų gavo žemės sklypą. Kur tik gyveno, pasireiškė šaulių veikloje. Jis įsteigė šaulių būrį Traupio mst. ir 1930 metais jo iniciatyva buvo patatytas didingas Vytauto Didžiojo paminklas Veliuonoje. Pastovesniam

gyvenimui persikėlė gyventi į Kauną ir dirbo Finansų ministerijoje aukštose pareigose. Kai Vilnius buvo gražintas Lietuvai, Saturninas su šeima persikėlė gyventi į Vilnių ir čia dirbo Vaikų globos įstaigoje, eidamas direktoriaus pareigas. Pasitraukęs į Vakarus, gyveno Britų zonoje ir iš ten emigravo į Angliją.

Velionis mėgo muziką, skambino pianinu ir grojo vargonais. Užaugęs vargonininko šeimoje, dažnai paduodavo savo tėvą Petrą Sližį, vesdamas bažnytinį chorą ir atgrodamas mišias. Velionis turėjo gražaus tembro baritono balsą. Išeivijoje jo sūnus Vytautas gyvena Kanadoje, JAV gyvena du broliai: Elegijus ir Stasys.

Ilsėkis ramybėje Didžiosios Britanijos žemėje.

Antanas Sukauskas

VĒL NAUJAS KAPAS

Los Angeles šaulių eilės retėja. Mirties šešėlis negailestingai iš mūsų tarpo skina vieną po kito. 1985 m. rugsėjo mėn. 10 d. 5 val. v. po sunkios ligos amžinu miegu užmigo Petras Sakas.

Gimęs 1913 m. rugp. 6 d. Pavartyčiuose, Panevėžio apskr. Mokėsi Šeduvoje ir Panevėžio gimnazijoje. Būdamas 16-metis gimnazistas įsijungė į šaulių eiles, gi sulaukęs 19 m. savanoriu stoji kariuomenėn. Atlikęs karinę tarnybą, dirbo valdinėje įstaigoje.

Antrosios rusų okupacijos artėjančio pavojaus akivaizdoje 1944 m. pasitraukė kaip ir daugelis lietuvių Vokietijon, iš kur 1949 m. emigravo į Jungt. Amerikos Valstybes. Gyvendamas Čikagoje susipažino Rūtą Svolkinaitę, su kuria ir sumainė 1953 m. aukso žiedus. Povestuvines atostogas leido Kalifornijoje, kuria susižavėjo ir persikėlė pastoviam gyvenimui.

Velionis buvo taurus, gero būdo, darbštus ir paslaugus lietuvis, tačiau kartu buvo kietas ir neperkalbamas savo nusistatyme. Visad turėjo daug draugų. Priklausė Juozo Daumanto šaulių kuopai, Karių veteranų Ramovei ir buvo Los Angeles Lietuvių Tautinių Namų nariu. Jį visuomet matydavai visuose lietuviškos veiklos parengimuose, minėjimuose ir šventėse.

Velionies kūnas rugsėjo mėn. 13 d. 7:30 val. v. buvo atvežtas į Los Angeles Šv. Kazimiero bažnyčią, kuri buvo pilna jo draugų bei visuomenės veikėjų. Karstą nešė velionies artimi draugai. Per visas bažnytines apeigas prie karsto stovėjo uniformuoti šauliai ir ramovėnai. Prelatas J. Kučingis, prieš pradėdamas kalbėti rožinį, pasakė prasmingą religiniai patriotinį atsiveikinimą. Bažnyčioje giedojė sol. Jan. Čekanauskienė, vargonais palydint muzikui Br. Budriūnui.

Sekančią dieną, ryte, atlaikytos gedulingos mišios, kurių metu giedojė sol. J. Čekanauskienė ir Ant. Polikaitis bei muz. Br. Budžiūno vadovaujamas choras.

Po gedulingų mišių, velionies karstas didelės automobilių vilkstinės

Minint DLK Birutės d-jos, Detroito skyriaus veiklos trisdešimtmetį, gėles prie altoriaus Šv. Antano lietuvių bažnyčioj neša iš k. į d. Detroito sk. ilgametė pirmininkė, Stasio Butkaus kp. šaulė, mokytoja Kristina Daugvėdienė ir viešnia iš Klevelando, DLK Birutės Klevelando skyriaus pirm., Žalgirio kp. šaulė Jadvyga Budrienė. Nuotrauka fotokoresp. Kazimiero Sragausko

buvo palydėtas į Glendale Forest Lawn kapus. Kapuose kleb. dr. A. Olišauskui sukalbėjus maldas, buvo sugiedota giesmė "Marija, Marija" ir Lietuvos himnas.

Atsiveikinimą prie kapo pravedė inž. Ant. Mažeika, kuris savo kalboje apibūdino a.a. Petro gyvenimo nueitą kelią bei jo asmenybę. Organizacijų vardu atsiveikino Karių veteranų Ramovės sekret. Vl. Gylys, Juozo Daumanto šaulių k. pirm. J. Pažėra, D. L. K. Birutės Draugijos pirmininkė A. Audro-

nienė, ALT S-gos Los Angeles skyr. Vyt. Šeštokas ir L.A. Lietuvių Tautinių Namų pirm. J. Petronis. Kalboms pasibaigus šauliai nuėmė nuo karsto Trispalvę vėliavą ir įteikė ją našlei Rūtai Sakienei.

Ilsėkis, Petrai, ramybėje, tegul ši svinginga Amerikos žemė globoja Tavo palaikus.

Dalyvavusiems laidotuvėse, šeimos vardu, padėkojo A. Mažeika, visus kviesdamas į p. Sakų namus bendriems priešpiečiams.

Pažėra

Detroito birutietės pamaldų metu, iš kairės; Kristina Daugvydienė, Jadvyga Budrienė (iš Clevelando), Izabelė Jonaitienė (iš Clevelando), Stefanija Garlauskienė (iš Clevelando), Antanina Jonynienė, Cecilija Balsienė; antroje eilėje: Julija Rutkauskienė, Mėta Šepetienė, Emilija Kutkienė. Trečioje eilėje: Valė Patalauskienė, Bronė Viršilienė kr kt. Nuotr. K. Sragausko

Detroito birutiečių 30-čio minėjime meninę programą atliko muz. Stasio Sližio moterų vokalinis kvartetas, iš kairės: Česlava Pliūrienė, Birutė Januškienė, Natalika Sližienė ir Aldona Tamulionienė. Prie paminklo muz. S. Sližys. (prašymas buvo š. m. Kario 6 nr.). Nuotr. K. Sragausko

ČIKAGOS JŪRŲ ŠAULIAI ŠAUDYKLOJE

Išaušo ūkanotas ir lietingas rugpjūčio 24-osios šeštadienio rytas Čikagoje. Rūkas taip tirštai apgaubė miestą, kad net antroje gatvės pusėje negalėjai pažinti žmogų. Tą rytą Čikagos gen. T. Daukanto jūrų šaulių kuopos nariai turėjo vykti į ruošiamas 1985 m. sportinio šaudymo varžybas New Buffalo šaudykloje, Michigan. Jau 10 metų kuopos šauliai intensyviai varžosi dėl gen. št. pulk. K. Dabulevičiaus ir D.L.K. Birutės dr-jos skirtų pereinamųjų taurių. Tad nenuostabu, kad nei miglos nei lietus nesulaikė šaudymo sporto entuziastų nuo išvykos. Ankstų rytą jau buvome šaudykloje tarp miškų, kur miglos atrodė dar labiau sutirštėjusios ir smulkus lietus kėlė abejones ar galėsime šaudyti. Tačiau suvažiavus nemažam būriui jūrų šaulių ir migloms jau besisklaidant, sutarta vykdyti varžybas. Džiugu, kad nors ir blogas oras, suvažiavo 28 kuopos nariai ir svečiai.

Varžybas pravedė kuopos pirmininkas E. Vengianskas ir šaudymo sporto vadovas B. Petrauskas, išaiškindami sąlygas ir taisykles. Varžybos vyko vyrų, moterų ir svečių grupėse. Apie tris valandas, aidint šūviams miškais ir kloniais, (kad net lietus su miglomis pabėgo) varžybos buvo baigtos.

Suskaičiavus rezultatus, 1985 metų varžybų laimėtojai tapo:

Vyrų grupėje: I vieta — A. Aleksandravičius; II vieta B. Petrauskas; III vietą — A. Mikštas.

Moterų grupėje: I vieta — C. Pel-dun; II vietą — P. Mikštienė; III vietą — G. Kuzmienė.

Svečių grupėje: I vieta — K. Steponkus; II vieta — B. Kuras.

Jau dešimt metų Jūrų šaulių kuopa ne tik dalyvauja sportinio šaudymo varžybose, bet tuo pačiu ir iškylauja gamtoje draugiškoje bei pakilioje nuotaikoje besidalindami laimėtais ir pralaimėtais įspūdžiais. Tad, ir po šių varžybų, kaip ir anksčiau, pasilikome keletai valandų iškylauti labai gražioje gamtoje tarp miškų, gėlėtų pievų ir čiuurlenančio

upelio giliame tarpeklyje. O nepailstanti miela jūrų šaulių kuopos moterų vadovė I. Petrauskienė vaišino mus atvykusius suvežtais ir jos paruoštais skanumynais. Pasivaišinant, kuopos pirmininkas E. Vengianskas pranešė nelinksmą žinią, kad prieš porą dienų mirė šaulys leit. Jonas Balčiūnas, šaudymo sporto instruktorius. Minutės susikaupimu prisimintas velionis. Taipogi pranešė, kad varžybų laimėtojams "Pereinamosios taurės" dovanos bus įteiktos š.m. spalio mėn. 26 d. Šaulių namuose rudeninio parengimo metu. Norisi priminti, kad šio rudeninio renginio metu bus nauja atrakcija — svečiai iš Detroito metinėje programoje. Čia pamatysime ir išgirsime muziką St. Šližį su jo vadovaujama, plačiai pagarsėjusia, moterų balsų kvartetu.

Tad iki pasimatymo Šaulių salėje spalio 26 dieną!

J. P-kas

PILĖNŲ STOVYKLOS UŽDARYMAS

Rugsėjo 22 buvo graži, saulėta ir šilta, nežiūrint, kad tai buvo pirmą rudens dieną. Į Pilėnų stovyklos uždarymą privažiavo gausiai žmonių. Atvykęs į stovyklą jau radau pakeltas ir plevėsuojančias JAV ir Lietuvos vėliavas. Rūko dūmai ir Liudas Selenis su dvejais pagelbininkais baigė kepti bekoną. Iškepus valgėme pietus, kurie susidėjo iš bekono mėsos, dešrų, kukuruzų, morkų ir sesių švyturiečių paruoštų įvairių daržovių priedų.

Buvo ir dovanų stalas. Dovanų dalinimą pravedė E. Grigutienė, S. Grigaitienė ir Algis Macionis. Durų prizai teko: Albino Grigaičio pieštas paveikslas — Danutei Petronienei ir D. ir L. Petronių dovanotas stereo rekorderis — Č. Lengvikui.

Kuopos pirmininkas Bronius Valiukėnas padėkojo į stovyklos uždarymą gausiai atvykusiems svečiams, bekono kepėjams, maisto paruošėjams ir aukojusiems pyragais, pinigais ir dovanomis paskelbdamas aukotojų sąrašą. Taręs padėkos žodį priminė, kad jei bus gražus oras savaitgaliais Pilėnų vartai bus atida-

ryti ir norintieji galės atvykti ir juose praleisti dieną.

Stovyklos salėje Albinas Grigaitis turėjo surengęs meno parodą. Buvo iškabinta 21 paveikslas ir ant stalo pastatyti du skulptūros kūriniai. Iškabintų paveikslų nepardavinėjo.

Stipendijos

Wayne State Universitete Detroito lietuviai turi įrengę ne tik lietuvių kambarį, bet ten yra įsteigtas a.a. Juozo Tamošiūno stipendijų fondas. Stipendijos duodamos iš a.a. J. Tamošiūno palikimo susidariusių procentų ten studijuojantiems lietuviams studentams.

Stipendijas jau gavo trys studentai. Ir vienas prašymas dėl žemo pažymio vidurkio buvo nepatenkintas. Norintieji gauti stipendijas, privalo užpildyti universitete stipendijai gauti anketą, pridėti lietuvių kambario pirmininko rekomendaciją ir įteikti stipendijų komisijai. Stipendija skiria universitetas.

Auka Tremties Třimitui

Švyturio jūrų šaulių kuopos valdyba per A. Grinių atsiuntė Tremties Třimitui (Kariui) skirtą auką 30.00 dolerių. Mano vardu čekis Nr. 566.

A.Gr.

PAGARBA SENOMS ...

(Atkelta iš 471 psl.)

Gerai, kad prie plokštelės pridamas aštuonių puslapių aiškinimas trimomis kalbomis: lietuviškai, vokiškai, angliškai. Iš lietuvių kalbos į vokiečių išvertė leidinio ir plokštelės mecenatė Klara Mrongowius-Enbergaitė. Į anglų k. išvertė Jurgis Blekaitis. Leidinio pradžioje duotas Gr. Krivickienės — Gustaitytės įvadas trimis kalbomis. Toliau — visų įdainuotų dainų žodžiai, jų vertimai minėtomis kalbomis. Vietomis tekste yra šiokių tokių skirtumų, lyginant su įdainavimu.

"Motulės dainos" plokštelės skamba senovine lietuvių liaudies lyrika. Nepažymėta, kas platina. Rašant G. Krivickienės adresu būtų galima tą plokštelę įsigyti: 5908 King Arthur Way, Glenn Dale, MD, 20769, U.S.A.

Plk. Pr. Saladžius

Į TEIKIMO - PRIĖMIMO
AKTAS

Mes, žemiau pasirašę, tvirtiname, kad 1955 m.
kovo mėn. 20 d. Čiurlionio Ansamblio pagerbimo metu šv. Jurgio
parapijos salėje, buvęs Šaulių Sąjungos vadas
pulk. P R A M A S S A L A D Ž I U S, tikrai įteikė
Čiurlionio Ansamblio vadovui kompozitoriui šauliui
A L F O N S U I M I K U L S K I U I savo sidabrinį
Šaulių Sąjungos ženklelį, įpareigojant perduoti
Šaulių Sąjungos vadui laisvoje Lietuvoje.

Juozas Jurkus
Juozas Jurkus

Panas Puidokas
Panas Puidokas

Valerijonas Vitkus
Valerijonas Vitkus

1984 m. vasario mėn. 16 d.

Rochester, N.Y.

*Pastaba: Sidabrinį ženklelį
perdavimui saugoti LŠST
Centro į-los p. n. K. Mikulskienė
1985.8.12. Clevelande.
O. Mikulskienė -*

LŠST Garbės narė Ona Mikulskienė perduoda LŠST Centro Valdybos pirmininkui Karoliui Milkovaičiui šaulių sidabrinį ženklelį. Antroje eilėje stovi Dalia Orantaitė, perskaičiusi perdavimo aktą, šalia Žalgirio šaulių kuopos pirmininkas Bronius Nainys

LITHUANIAN NATIONAL ART ENSEMBLE

LIETUVIŲ TAUTINIO MENO ANSAMBLIS

ČIURLIONIS

877 EAST 185th STREET • CLEVELAND, OHIO 44119

Lietuvos Šaulių Sąjungos Vado Sidabrinio

Ženklo Tremties Kelio

A K T A S

Paskutinis Laisvos Lietuvos Š.S. vadas pulkininkas Pranas Saladžius, pasitraukdamas iš sovietų okupuojamos Lietuvos su savim išsivežė ir sidabrinį L.Š.S. vado ženklą.

1955 m. kovo 20 d. L.T.M. Čiurlionio Ansamblis koncertavo Rochesteryje kur tuo laiku gyveno pulk. Pranas Saladžius. Po koncerto pulk. Saladžius jautriu žodžiu sveikindamas L.T.M. Čiurlionio ansamblio vadovą komp. Alfonsą Mikulskį jam, kaip patikimam šauliui, perdavė savo sidabrinį šaulių ženklą įpareigodamas jį saugoti kol bus įmanoma perduoti Šaulių Sąjungos vadovybei laisvoje Lietuvoje.

Prieš mirdamas, komp. Alfonsas Mikulskis pavedė savo žmonai, L.Š.S.T. garbės narei p. Onai Mikulskienei vykdyti šį paskutinio L.Š.S. vado pulk. Prano Saladžiaus įpareigojimą.

Jaunutis P. Nasvytis
tuolaikinis LTM Čiurlionio ans. pirmininkas

3.3.1984.

Klevelando šaulių 15-kos metų veiklos minėjime pagerbiami šaulių dalinio steigėjai. Šauliai steigėjai Ur. Grincienei sega gėlę, toliau Elena ir Jonas Šarkauskai, prie mikrofono Žalgirio kp. p-kas Br. Nainys. Nuotrauka Jono Velykio

Minint Klevelando šaulių 15-kos metų veiklos sukaktį, prie Dievo Motinos Nepalaujamos pagalbos parapijos Laisvės paminklo, kurio matosi tik viršus, išsirikiavus LŠST dalinių vėliavoms, padėtas vainikas pagerbiant mirusius ir žuvusius S-gos narius. Nuotr. Jono Velykio

CLEVELANDO ŠAULIŲ 15-os METŲ VEIKLOS MINĖJIMUI PRAĖJUS

Spalio 12 - 13 dienomis Klevelando šauliai atšventė 15-os metų veiklos minėjimą. Spalio 12 dieną Lietuvos namų auditorijoje su menine programa, vakariene, muzika ir šokiais, o sekmadienį, spalio 13 d., iškilmingomis mišiomis už mirusius-žuvusius s-gos narius ir nares, Dievo Motinos Nepaliaujamos Pagalbos parapijos šventovėje.

Organizacijos, kaip ir pavieniai asmenys, savo atliktų darbų greitai nemato ir atrodo, kad labai mažai padarė, bet paėmus į rankas ir parvčius kruopščiai paruoštą ir išleistą 15-os metų veiklos leidinį, kuriame sutraukta 15-os metų atliktų darbų santrauka, pasirodo, kad ir maža Klevelando šaulių grupė per tuos 15-ka metų atliko labai daug didelių ir gražių darbų lietuvių išeivijos gyvenime, o paėmus visą Lietuvos Šaulių Sąjungą tremtyje, kuriai priklauso keli tūkstančiai narių JAV, Kanadoje ir Australijoje, atlieka didelį tėvynės laisvinimo darbą ir garsinimą Lietuvos vardo kitautųjų tarpe.

Spalio 12 d., 7 val. vakaro Lietuvos namų auditorijoje Žalgirio šaulių kuopos pirm. Br. Nainys atidarė minėjimą. Įnešus vėliavas, prasidėjo oficialioji minėjimo dalis — mirusiųjų narių pagerbimas. Invokaciją sukalbėjo kar. A. Juozapavičiaus kp.

dvasios vadovas kun. J. Bacevičius. Sekė Klevelando šaulių steigėjų ir svečių pristatymas, apdovanojimų ženklų įteikimas ir sveikinimai. Žodžiu sveikino LŠST CV pirmininkas K. Milkovaitis, Lietuvos karių veteranų s-gos "Ramovė" CV pirm. Antanas Jonaitis, Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės p-kas Vl. Išganaitis, gen. Daukanto jūrų šaulių kp. p-kas Ed. Vengianskas, Vl. Pūtvio šaulių kp. p-kas St. Jokubaitis, Lietuvos namų direktijos vardu R. Bublys ir Jadvyga Budrienė perdavė sveikinimą Lietuvos skaučių seserijos vyriausios skautininkės Stef. Gedgaudienės. Daug sveikinimų gauta raštu. Jie atspausdinti sukaktuviniame leidinyje.

Oficialiąją dalį sekė meninė, pirmą kartą Klevelande Baltimorės lietuvių kvartetas "Aidas", vadovaujamas Marijos Krasauskienės.

Vaišių stalą palaimino ir maldą sukalbėjo kun. A. Goldikovskis. Prasidėjo linksmoji minėjimo dalis — vakarienė, muzika ir šokiai iki vėlyvos nakties. Šį kartą dalyvavo daug jaunimo.

Sekmadienį, spalio 13 d. Klevelando šauliai su svečiais iš Čikagos, Detroito, Toronto, Baltimorės su JAV, Lietuvos tautine ir dalinių vėliavomis rinkosi prie Dievo Motinos Nepaliaujamos Pagalbos parapijos Laisvės paminklo, kur 9:45 v.r. iškėlė vėliavas ir mirusiųjų bei žuvusiųjų pagerbimui padėjo vainiką. Pamaldų metu gražų žodį šauliams tarė Žal-

girio šaulių kuopos dvasios vadovas kun. G. Kijauskas, S.J. Jis palinkėjo šauliams toliau vieningai dirbti, siekiant tėvynei Lietuvai laisvės ir nepriklausomybės.

Savo sveikinime Žalgirio šaulių kp. dvasios vadovas kun. G. Kijauskas rašo "Vienybėje stiprybė" taip: "Jei ne vien tik šauliai, bet visi lietuviai dirbsime vieningai, padarysime labai daug pavergtai Tėvynei ir kenčiantiems broliams, sesėms Lietuvoje".

Rašydama Dirvoje žurnalistė A. Balašaitienė rašo, kad minėjimas labai gražiai praėjo. Ji rašo: "Nors programa gerokai užsitęsė, bet skani vakarienė, o po jos orkestras su nuostabiai gero balso soliste vakarui suteikė tinkamą baliaus - banketo nuotaiką".

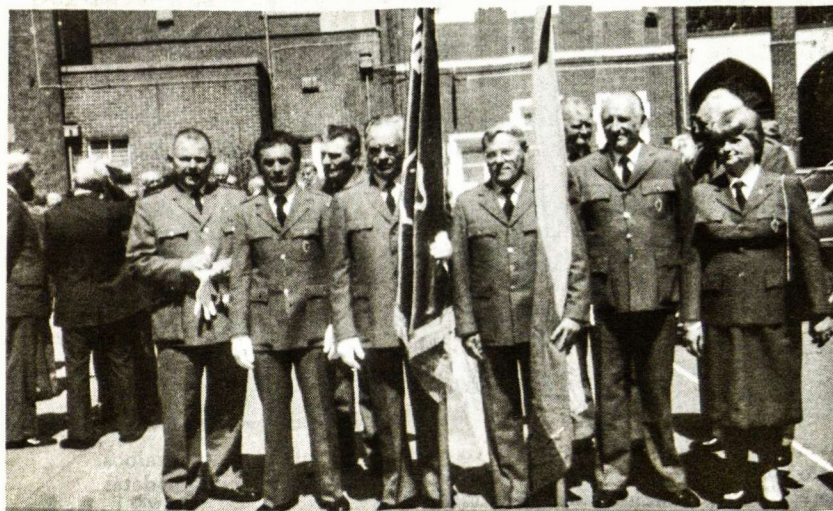
Edvardas Pranckus

SPALIO 9-tosios MINĖJIMAS MELBOURNE, AUSTRALIJOJ

DLK Vytenio šaulių kuopa Melbourne, Australijoje, prisiminė 1920 m. spalio 9 dieną lenkų smurtu ir klasta užgrobtą Lietuvos sostinę Vilnių ir trečdalį Lietuvos žemių.

Šauliai ir šaulės spalio 13 d., sekmadienį, 12 val. vidurdienį dalyvavo pamaldose Šv. Jono bažnyčioje. Pamaldose šauliai dalyvavo uniformuoti.

Dr. kun. Pr. Dauknys pasakė pritaikytą pamokslą apie lenkų padarytą Lietuvai skriaudą. Tai neužgyjanti žaizda. Išdalinta virš šimto paruoštų atsišaukimų.

DLK Vytenio kuopos Melbourne, Australijoje, šauliai su vėliavomis vyksta į pamaldas Šv. Jono bažnyčioje prisiminti 1920 m. spalio 9 d. lenkų klasta užgrobtą Lietuvos sostinę ir trečdalį Lietuvos žemių.

ADMINISTRATORIAUS PRANEŠIMAS

AUKOJO KARIUI:

\$711.06
Iš renginio "Kavutė" KARIO rėmėjai Čikagoje per "K." atstovą K. Juškaitį

\$50.00
J. Petrauskas, IL
Z. Raulinaitis, NJ
G. J. Stankūnas, MI

\$33.00
K. Sapetka, CT

\$30.00
LŠST Romo Kalantos šaulių kp., FL.
per A. Žulį
Vytauto D. šaulių rinktinė, IL. per
K. Juškevičių

\$25.00
El. Legeckis, IL

\$20.00
K. Šarka, ONT
St. Šližys, MI

\$18.00
S. Kuzė, Australia

\$16.00
J. Andrushis, FL

\$15.00
S. Kaunelis, MI

\$14.00
Vc. Dzigas, NE

\$13.00
V. Diminskas, IL
Em. Pusneraitis, IL

\$11.00
J. Girevičius, ONT

\$10.00
J. Bartkevičius, Vokietija
J. Kernagis, IL
Br. Mozuras, QUE
K. Puskunigis, IL
J. Vaičeliūnas, ONT

\$8.00
A. Krinickas, NY
P. Šaulys, MA
J. Simanas, ONT
A. Skopas, IL
B. Stalioraitis, ONT
W. Žilinskas, FL

\$5.00
A. Elijošius, ONT
B. Jablonskis, FL
P. Matiukas, NY
J. Miežaitis, FL
Z. Pajaujis, MI

\$4.00
K. Kaminskas, Australia
V. Pledzinskas, Australia

\$3.00
J. Balčiūnas, ONT
S. Burdulienė, MA
H. Duda, AR
P. Gabrys, QUE
J. Gramas, IL
J. Mazulaitis, ONT
J. Motuza, Australia
A. Paškevičius, ONT
Ed. Petkevičius, NY
S. Pocauskas, QUE
K. Razauskas, MI
J. Rovas, ONT
K. Strikaitis, MAN
J. Tarvydas, ONT

\$2.00
A. Jusevičius, Vokietija
J. Klimas, BC

Nuoširdus ačiū ir geriausi linkėjimai!

Klaidos pataisymas
Š. m. Kario 9 nr. psl. 414, II
skiltyje, po 9 eilutės nuo viršaus,
po žodžio "... ramovėnų" yra iš-

kritę šie žodžiai: "... skyriaus pir-
mininkas Benediktas Dapkus. Prie
karsto ramovėnų skyriaus...". Klaidą
apgailestaujame.

Red.

